

Radboud Universiteit

Trekt #BookTok de boektwijfelaar over de streep?

Een onderzoek naar de evaluatie van #BookTok door boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo

Masterscriptie Educatie in de Taal- en Cultuurwetenschappen Nederlands

Naam: E.J.M. Nelissen

Studentnummer: 1087268

E-mailadres: eva.nelissen@ru.nl

Datum: 26 januari 2024

Plaats: Faculteit der Letteren Nijmegen

Eerste beoordelaar: dr. J.J.M. Dera

Tweede beoordelaar: dr. S.M. Brouwer

Voorwoord

Voor u ligt de masterscriptie ‘Trekt #BookTok de boektwijfelaars over de streep?’, waarin ik onderzoek heb gedaan naar de evaluatie van het gebruik van #BookTok door boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo. Ik heb dit onderzoek uitgevoerd in het kader van de afronding van de Educatieve Master Nederlands aan de Radboud Universiteit in Nijmegen, onder begeleiding van dr. Jeroen Dera.

Ik wil mijn begeleider graag bedanken voor zijn goede begeleiding; verhelderende feedback en waardevolle steun. Ook wil ik dr. Susanne Brouwer graag bedanken als tweede beoordelaar. Daarnaast wil ik alle bovenbouw havo/vwo-leerlingen van Het Rhedens Dieren die hebben deelgenomen aan het onderzoek bedanken. Zonder hun medewerking had ik dit onderzoek niet kunnen doen. Verder wil ik mijn dierbaren bedanken voor hun steun en vertrouwen. Hun motiverende woorden hebben me enorm geholpen om dit onderzoek vol goede moed tot een succesvol einde te brengen. Het leerzame proces heeft geleid tot nieuwe inzichten voor mijn eigen lespraktijk.

Van maart 2023 tot en met januari 2024 heb ik hard gewerkt aan dit onderzoek en met trots mag ik hem aan u presenteren. Ik wens u veel leesplezier toe.

Eva Nelissen

Nijmegen, 26 januari 2024

Samenvatting

Het leesgedrag van jongeren is problematisch. Het fenomeen #BookTok, op het populaire sociale mediaplatform TikTok, kan jongeren mogelijk weer aan het lezen krijgen. Eerdere onderzoeken geven geen antwoord op de vraag of het gebruik van #BookTok leidt tot gemotiveerdere lezers. Boekmijders lezen niet en raken niet overtuigd door #BookTok om te gaan lezen en boekenwormen hoeven niet overtuigd te raken door #BookTok want zij lezen al veel; en wat doen boektwijfelaars? #BookTok spoort hen mogelijk aan om meer voor hun plezier in hun vrije tijd te lezen. Dit onderzoek vult deze leemte op en de onderzoeksvraag die daarom centraal staat, luidt: *'Hoe evalueren boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok bij een blootstelling van 4 weken?'* De data zijn middels kwantitatieve en kwalitatieve methoden verkregen. De boektwijfelaars zijn gedurende 4 weken blootgesteld aan het medium. Tijdens de interventie hebben ze wekelijks vragenlijsten ontvangen; een vragenlijst over de attitude ten opzichte van de doorgestuurde BookTokfilmpjes en een vragenlijst over hun lees- en BookTokgedrag. Ter afsluiting van de interventie zijn er interviews afgenomen om meer diepgang te krijgen in de evaluatie van #BookTok. Uit de resultaten is gebleken dat boektwijfelaars het gebruik van #BookTok positief beoordelen. #BookTok draagt naar eigen zeggen bij aan hun leesgedrag en leesmotivatie. Het doorsturen van BookTokfilmpjes helpt boektwijfelaars herinneren om lezen als vrijetijdsbesteding te kiezen. De uitkomsten van dit onderzoek zijn voor zowel het wetenschapsgebied als de onderwijspraktijk relevant.

Inhoud

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	6
1.1. Aantrekkingskracht van #BookTok	7
1.2. Onderwijspotentieel van #BookTok	8
1.3. #BookTok als leesbevorderaar	10
1.4. Onderzoeksvraag	12
1.5. Hypothese	13
2. Theoretisch kader	14
2.1. Leesattitude en leesgedrag	14
2.2. Leesmotivatie en #BookTok	15
2.3. BookToktrends	17
2.4. Terugkoppeling onderzoeksvraag	18
3. Methodologisch kader	20
3.1. Participanten	20
3.2. Procedure	21
3.3. Materiaal	22
3.3.1. BookTokintroductie	22
3.3.2. Participantenselectie	23
3.3.3. BookTokinterventie	24
3.3.3.1. Attitudemeting BookTokfilmpjes	24
3.3.3.2. Vragenlijst BookTok- en leesgedrag	29
3.3.4. Semi-gestructureerd interview	30
3.3.4.1. Standaard interviewvragen	31
3.3.4.2. Persoonlijke interviewvragen	33
3.4. Data-analyse	33
3.4.1. Attitudemeting BookTokfilmpjes	33
3.4.2. Vragenlijst BookTok- en leesgedrag	34
3.4.3. Semi-gestructureerd interview	34
4. Resultaten	35
4.1. BookTokinterventie	35
4.1.1. Attitudemeting BookTokfilmpjes	35
4.1.2. Vragenlijst BookTok- en leesgedrag	43

4.2.	Semi-gestructureerd interview	52
4.2.1.	Vragen BookTokfilmpjes en het gebruik van #BookTok	52
4.2.2.	Vragen #Booktok en vrijetijdslezen	57
4.2.3.	Persoonlijke vragen	60
4.2.4.	Afsluitende vraag	61
5.	Conclusie, discussie en aanbevelingen.....	62
5.1.	Algemene conclusie.....	62
5.2.	Discussie.....	66
5.3.	Implicaties voor de onderwijspraktijk	67
6.	Bibliografie.....	70
7.	Bijlagen	76
7.1.	Bijlage 1: Overzicht participanten	76
7.2.	Bijlage 2: BookTokintroductie	78
7.3.	Bijlage 3: Enquête participantenselectie.....	79
7.4.	Bijlage 4: Bericht attitudemeting BookTokfilmpje	82
7.5.	Bijlage 5: Bericht vragenlijst Booktok- en leesgedrag	82
7.6.	Bijlage 6: Interviewleidraad	83
7.7.	Bijlage 7: Toestemmingsformulier interview	85
7.8.	Bijlage 8: Output SPSS attitudemeting vraag 1-7	86
7.9.	Bijlage 9: Open antwoorden attitudemeting vraag 8	88
7.10.	Bijlage 10: Coderingschema's interview.....	92
7.11.	Bijlage 11: Persoonlijke interviewvragen	113

1. Inleiding

Het leesgedrag van Nederlandse jongeren is zorgwekkend. Jongeren lezen steeds minder en als ze lezen, beleven ze er nauwelijks plezier aan (Cubiss, 2022). Uit de resultaten van PISA-2018 blijkt dat Nederland op het gebied van leesplezier onderaan de internationale ranglijst staat. De Nederlandse 15-jarigen ervaren weinig leesplezier; 60 procent leest alleen omdat het moet en 42 procent vindt lezen tijdverspilling (Gubbels, Van Langen, Maassen & Meelissen, 2019). Minder lezen en een lager leesplezier gaan gepaard met een lagere leesvaardigheid (Dood, Gubbels & Segers, 2020). Deze daling in leesvaardigheid heeft doorgezet. Uit de resultaten van PISA-2022 blijkt wederom dat de leesvaardigheidsscores zijn gedaald en dat Nederland gemiddeld lager scoort dan andere Europese landen (Meelissen, Maassen, Gubbels, Van Langen, Valk, Dood, Derks, In 't Zandt & Wolbers, 2023).

Daarentegen besteden middelbare scholieren veel tijd aan (sociale) media; 95 procent van de 12- tot 18-jarigen bekijkt sociale media dagelijks en een derde hiervan geeft aan hier de hele dag mee bezig te zijn (CBS, 2019). Hoewel steeds minder jongeren lezen en plezier in lezen ervaren, zou het 21e-eeuwse digitale fenomeen #BookTok hen mogelijk weer met plezier aan het lezen kunnen krijgen (Jerasa & Boffone, 2021; Merga, 2021; Martens, Balling & Higgason, 2022). Sociale media kunnen namelijk worden gebruikt om boeken en lezen te promoten (Foster, 2023).

Het sociale mediaplatform TikTok, waarop gebruikers korte filmpjes kunnen maken, delen en bekijken, is tegenwoordig erg populair onder jongeren, vooral jongeren onder de 25 jaar (Anderson, 2020). Dit kan worden verklaard doordat ruim 30 procent van de actieve gebruikers van TikTok tussen de 10 en 19 jaar oud is (Merga, 2021; Kulkarni & Owens, 2022). Het TikTok-algoritme houdt bij welke inhoud gebruikers graag zien, ook in andere apps, en dit resulteert in de zogeheten For You-page waarop gebruikers filmpjes met een vergelijkbare inhoud zien (Maddox & Gill, 2023; Woods, 2023). Hierdoor is er een subcultuur binnen TikTok ontstaan, waarop gepraat wordt over favoriete boeken: #BookTok (Woods, 2023). #BookTok is een hashtag op TikTok, die inmiddels 28.1 miljoen keer is gebruikt. #BookTok is een plek die voor én door jongeren is gecreëerd en kan worden gezien als een thuis van en voor boekenliefhebbers (Maddox & Gill, 2023). #BookTok is vooral gericht is op jonge lezers (Jerasa & Boffone, 2021; Martens, Balling & Higgason, 2022). Gebruikers van TikTok die zich richten op boeken staan bekend als 'BookTokers' (Foster, 2023). BookTokers delen op #BookTok hun liefde voor lezen met hun volgers (Anderson, 2020; Dera, Brouwer & Welling, 2023). Ze maken korte filmpjes waarin ze hun favoriete

(Young Adult-)boeken aanbevelen, bespreken hoe het is om een lezer te zijn, hun leeservaringen en emotionele reacties op een boek delen en persoonlijke boekrecensies geven waarin fictieve personages en ruimtes uit boeken worden besproken (Merga, 2021; Foster, 2023). Deze manier van vastleggen van lezersreacties op boeken is een krachtigere manier dan het schrijven van een recensie (Woods, 2023).

Het lezen van boeken wordt op #BookTok positief benaderd, waardoor er een positieve identiteit van de lezer wordt gegenereerd. Niet-lezers of boekenhaters hebben hierover geen zeggenschap, waardoor er minder sprake is van weerstand tegen lezen (Merga, 2021). BookTokers vervullen een voorbeeldfunctie voor jonge lezers, waarbij het leesplezier voorop staat.

1.1. Aantrekkingskracht van #BookTok

De inmiddels wereldwijd bekende #BookTok is binnen korte tijd enorm populair geworden. Dit succes kan wetenschappelijk worden verklaard.

Generatie Z (geboren tussen 1997 en 2012) is opgegroeid met een bredere waaier aan media dan alleen gedrukte media, radio en tv, bijvoorbeeld met internet, mobiele apparaten en sociale media (Seemiller & Grace, 2016). Gen Z maakte vaak al in haar kinderjaren gebruik van deze digitale media en kent dan ook de opkomst en de impact van platforms als YouTube, Instagram en TikTok. Op alle platforms ontstond een digitale literaire wereld: BookTube op YouTube, Bookstagram op Instagram en #BookTok op TikTok. De impact van #BookTok is echter groter dan die van zijn voorgangers (Dera, Brouwer & Welling, 2023). Dit komt doordat TikTok reëler en meer gemeenschapsgedreven voelt dan de andere platforms. Op TikTok is er ruimte voor creativiteit op een manier die minder gepolijst is dan bijvoorbeeld op Instagram (Foster, 2023). TikTok, en dus #BookTok, mijdt een meer ‘glamoureuus’ leven ten gunste van gemakkelijke, herkenbare, rauwe en mogelijk emotionele inhoud (Abidin, 2020; Reddan, 2022). Dit geeft BookTokers de mogelijkheid om hun authentieke zelf te laten zien aan de buitenwereld (Dera, Brouwer & Welling, 2023). Dat zorgt voor een meer informele, persoonlijke en affectieve identiteit van de lezer. Die authenticiteit wordt ook gecreëerd doordat BookTokers hun video’s maken uit liefde voor lezen en boeken, en niet uit winst oogmerk (Martens, Balling & Higgason, 2022).

Naast dat BookTokers vaak authentiek overkomen, kunnen ze ook herkenbaar overkomen (Reddan, 2022). Herkenbaarheid speelt een belangrijke rol, omdat het platform aanzet tot het vormen van (kansarmere) generatiegemeenschappen en identiteiten (Boffone & Jerasa, 2021; Maddox & Gill, 2023). Mogelijk kunnen jongeren zich identificeren met

invloedrijke BookTokers, doordat ze bijvoorbeeld dezelfde interesses hebben of dezelfde dingen hebben meegemaakt in het leven.

Ten slotte zit de efficiëntie van #BookTok in de multimodaliteit; waar TikTok ook bekend om staat. BookTokers kunnen filmpjes maken waarin ze beeld en geluid combineren, waardoor de kijker een rijkere ervaring opdoet. Ook staat TikTok bekend om zijn vluchtigheid. BookTokers kunnen niet alleen multimodale filmpjes maken, maar ook korte filmpjes die snel en gemakkelijk kunnen worden gemaakt en gedeeld. Op deze manier kunnen boekaanbevelingen ook snel en gemakkelijk met elkaar worden uitgewisseld (Dera, Brouwer & Welling, 2023).

Het gebruiksgemak, gecombineerd met de authenticiteit en herkenbaarheid, verklaart de populariteit van de app.

1.2. Onderwijspotentieel van #BookTok

De onderwijscontext impliceert een verdeling van lezerstypen. De groep fanatieke lezers wordt in termen van Stalpers (2020) ook wel aangeduid als ‘boekenwormen’; zij lezen vaak voor hun plezier en hebben een positieve houding ten opzichte van boeken. De andere lezerstypen bestaan uit de zogenoemde ‘boekmijders’ en ‘boektwijfelaars’. Boekmijders lezen bijna nooit voor hun plezier en hebben een negatieve houding ten opzichte van boeken. Hoewel boektwijfelaars niet vaak voor hun plezier lezen, hebben ze geen negatieve houding ten opzichte van boeken.

Het is van belang om boekmijders aan het lezen te krijgen en boektwijfelaars vooral aan het lezen te houden. Voor hen geldt dat leesplezier voorop moet staan (Cubiss, 2022). Zoals in de inleiding is benadrukt, lezen veel leerlingen omdat ze het gevoel hebben dat het moet, bijvoorbeeld op school (Gubbels et al., 2019; Dera, Gubbels, Van der Loo & Van Rijt, 2023). Op de middelbare school verplaatst vrijwillig lezen naar verplicht lezen, in het kader van ‘lezen voor de lijst’ (Van der Bolt, 2000; Cubiss, 2022). Lezen wordt steeds vaker als huiswerk gezien in plaats van als een leuke en plezierige vrijetijdsbesteding (Van der Bolt, 2000). Het verschil tussen lezen dat jongeren voor school doen of dat ze in hun vrije tijd ondernemen, zit met name in de leesbeleving. Schoollezen impliceert verplicht lezen en dat gevoel van ‘moeten’ roept vaak negatieve gevoelens op, waardoor leesweerstand en in het ergste geval ‘leesangst’ worden opgebouwd (Vansteenkiste, 2010; Dera et al., 2023, p. 290). Verplicht lezen hangt samen met een lagere leesmotivatie. Het doel van het literatuuronderwijs is om de op school aangeleerde manier van lezen naar het vrijetijdslezen over te brengen (Schram, 2006). Wanneer een leerling leesweerstand opbouwt door

schoollezen, kan vrijetijdslezen ook niet als een échte vrijetijdsbesteding worden ervaren. Vrijetijdslezen houdt in dat leerlingen zelf mogen beslissen wat ze lezen en wanneer ze (buiten school) lezen en dat zou eigenlijk een prettig karakter moeten hebben (Schram, 2006).

In tegenstelling tot het klaslokaal, wordt op #BookTok een ruimte gecreëerd die niet wordt gereguleerd door docenten en regels (Jerasa & Boffone, 2021). Vrijetijdslezen is het uitgangspunt van #BookTok, wat betekent: autonomie over het eigen leesgedrag.

Verschillende onderzoekers pleiten dan ook voor de integratie van #BookTok in het klaslokaal (Jerasa & Boffone, 2021; Martens, Balling & Higgason, 2022; Dera, Brouwer & Welling, 2023).

Allereerst zorgt #BookTok voor een inclusief en divers boekenaanbod. In het huidige literatuuronderwijs worden veelal dezelfde tekstselecties gemaakt; op scholen richt het lezen zich vaak op romans die door witte mannen zijn geschreven (Dera, 2021a). Vrouwelijke, niet-westerse en Vlaamse auteurs raken hierdoor ondervertegenwoordigd in de boekkeuzes van leerlingen (Dera, 2021b). #BookTok maakt ruimte hiervoor. Naast dat BookTokers literatuur lezen, hebben ze vooral aandacht voor Young Adult-boeken. Young Adult-boeken zijn boeken die speciaal geschreven zijn voor jongvolwassenen van 12 tot 15 jaar of 15 tot 18 jaar, aangezien volwassenboeken niet altijd even herkenbaar zijn voor jongeren. Verplicht lezen voor school impliceert ook ‘lezen voor de lijst’; wat bovenbouw havo/vwo-leerlingen voor hun eindexamen moeten doen. Een vwo 6-leerling moet twaalf boeken lezen die onder volwassenliteratuur vallen en een havo 5-leerling moet acht boeken uit de adolescentenliteratuur en eenvoudige volwassenliteratuur lezen. Leerlingen ‘mogen’ zelf boeken selecteren, maar daar worden specifieke eisen aan gesteld, bijvoorbeeld dat het geschreven moet zijn door een Vlaamse of Nederlandse auteur. Daarentegen impliceert #BookTok vrijetijdslezen, waarbij leerlingen boeken echt zelf mogen kiezen. Ondanks dat het er in het literatuuronderwijs Nederlandse literatuur moet worden gelezen, mogen vrijetijdslezers op #BookTok alles lezen, zowel Young Adult- als adolescenten- en volwassenliteratuur.

Behalve dat #BookTok nieuwe teksten introduceert, stimuleert #BookTok ook de keuzevrijheid van leerlingen (Jerasa & Boffone, 2021). Ze hebben keuzevrijheid in het lezen van boeken, maar ook in het bekijken van BookTokfilmpjes. Het platform zou ook kunnen dienen als inspiratiebron (Dezuanni, 2021; Foster, 2023). Jongeren komen veelal via sociale media op het idee om een boek te willen lezen en zij nemen sneller advies aan van iemand die dichterbij hun belevingswereld staat (Qrius, 2021; Cubiss, 2022). BookTokers kunnen dus een inspiratiebron zijn voor jong lezers. Jongeren kunnen op #BookTok zelf nieuwe boeken

ontdekken en een (nieuwe) lezersidentiteit creëren. Dit sluit aan bij de hedendaagse leesculturen, waar de nadruk, naast sociale uitwisseling, ook op individuele keuzevrijheid ligt (Cole, 2008). Het platform kan dus worden gezien als een plek waar jongeren de vrijheid hebben om boeken naar keuze te lezen en bezig te zijn met hetgeen waarvan ze (gaan) houden (Martens, Balling & Higgason, 2022).

Ook kan #BookTok worden gezien als een hulpmiddel voor ‘verbonden leren’, waarbij interessegedreven, peer-ondersteunend en academisch georiënteerd leren met elkaar worden gecombineerd (Martens, Balling & Higgason, 2022). Dit komt doordat de sociale dimensie van lezen wordt gestimuleerd (Dera et al., 2023, p. 293). Hierop wordt voornamelijk ‘scheppend gelezen’; een lezer interpreteert een verhaal met eigen ervaringen en inzichten en denkt na over een verhaal om zo de betekenis ervan voor zichzelf en diens huidige situatie te achterhalen. Hierbij is het met andere praten over de betekenis van het verhaal belangrijk (Stokmans & Wolters, 2019). De nadruk ligt tijdens het praten over een gelezen boek niet op wat er precies allemaal in het verhaal staat, maar op hoe lezers aangrijpende of vreemde passages, gebeurtenissen en personages interpreteren en wat zij ervan vinden. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van #BookTok. Bovendien speelt peer-leren een rol in het stimuleren van die sociale dimensie. Jonge lezers kunnen op #BookTok samen, met en van elkaar leren (Kagan & Kagan, 2013). De focus ligt op het leesproces en de persoonlijke ontwikkeling. BookTokers hebben individuele leesdoelen en kunnen ook anderen steunen om hun leesdoelen te behalen. Hierdoor hebben lezers een grotere kans op positieve leeservaringen, waardoor intrinsieke leesmotivatie kan worden gestimuleerd (Dera et al., 2023, p. 294).

1.3. #BookTok als leesbevorderaar

Hoewel vaak wordt gezegd dat internet de boekencultuur heeft vernietigd, komen de boekcultuur en digitale cultuur samen in onze hedendaagse mediaomgeving (Birke, 2021). Er heeft een verschuiving van papier naar digitale media plaatsgevonden; het lezen van boeken gaat niet langer alleen over het stille, eenzame lezen van gedrukte teksten (Persson, 2015). Literatuur is breder dan boeken (Bax, Dera, Oerlemans & Van der Starre, 2022).

De leescultuur heeft zich aangepast sinds de opkomst van digitale apparaten en sociale media, waardoor er een online leescultuur is ontstaan die het sociale aspect van lezen benadrukt (Birke, 2021). Vanwege de toegankelijke, laagdrempelige en inclusieve insteek van de online leescultuur, vindt #BookTok aansluiting bij de belevingswereld van het jonge lezerspubliek (Stichting Lezen, 2020). Volgens leesbevorderaars kunnen digitale media in het leven van jongeren een uitkomst bieden om hen te enthousiasmeren en weer aan het lezen te

krijgen; ook de minder gemotiveerde lezers (Bakker, 2013; 2015). In de huidige samenleving zijn jongeren en sociale media nu eenmaal onlosmakelijk met elkaar bevonden en juist daarom zou een online sociale mediaplatform als #BookTok het leesplezier en de leesmotivatie van jongeren positief kunnen beïnvloeden (Stichting Lezen, 2020; Foster, 2023). #BookTok zou (nieuwe) lezers aan kunnen trekken en zou daarom gezien als leesbevorderaar kunnen worden gezien (Jerasa & Boffone, 2021; Martens, Balling & Higgason, 2022; Dera, Brouwer & Welling, 2023).

Reddan (2022) merkt op dat er geen empirische onderzoeken zijn gedaan naar het effect van #BookTok om jongeren lezers te laten worden. Het onderzoek van Dera, Brouwer en Welling (2023) laat echter wel zien dat #BookTok zou kunnen leiden tot verandering in het leesgedrag van jongeren. Ze onderzochten op korte termijn de aantrekkingskracht van #BookTok; in welke mate leerlingen uit de derde klas geneigd waren om #BookTok te gebruiken, zowel binnen als buiten het onderwijs. Aan de ene kant zullen fanatieke jonge lezers #BookTok omarmen en aan de andere kant zullen leeftijdsgenoten moeite hebben met of een hekel hebben aan lezen en niet gemotiveerd zijn om #BookTok te gebruiken. #BookTok heeft namelijk een sterke aantrekkingskracht op jonge lezers die een positieve houding hebben tegenover lezen en kunnen worden gekarakteriseerd als frequente lezers, zoals boekenwormen en boektwijfelaars. Zij zijn het meest geneigd te geloven dat #BookTok impact zou kunnen hebben op hun leesmotivatie en zouden dit vaker willen gebruiken in de klas en mogelijk in hun vrije tijd. Boekmijders, die een negatieve houding ten opzichte van lezen hebben, zijn niet geneigd om het platform te gebruiken. Omdat er geen interesse is, wordt een individuele aanpak vereist. Hiervoor dient hulp op maat te worden geboden, waarin peer-leren, verbondenheid en autonomie centraal staan, zodat de leesangst wordt weggenomen (Dera et al., 2023, p. 294-297). Boekenwormen hoeven niet te worden geënthousiasmeerd, want zij lezen al in hun vrije tijd. Daarentegen raken veel boektwijfelaars wel geënthousiasmeerd door #BookTok; zij verwachten dat #BookTok hun veel vrijheid zou bieden bij het kiezen van een boek (Dera, Brouwer & Welling, 2023). Hieruit blijkt dat #BookTok boektwijfelaars zou kunnen aansporen om meer te lezen in hun vrije tijd. Hun leesgedrag en leesmotivatie kunnen mogelijk positief worden beïnvloed.

Deze bevindingen sluiten aan bij een recent onderzoek van Van der Sande (2023), waarin de invloed van ‘nudging’ op de leesfrequentie, -attitude en -vaardigheden is onderzocht. Nudging betekent letterlijk ‘een duwtje’ en kan worden gezien als een motivatietechniek waarbij men onbewust en ongedwongen wordt gestimuleerd tot het maken van een bepaalde beslissing. Uit het onderzoek is gebleken dat (digitale) ‘nudges’, ofwel het

sturen van (digitale) reminders, in het voortgezet onderwijs een positieve invloed hadden op de leesgedrag van leerlingen met een positieve leesattitude. In kader van dit masteronderzoek, kan worden gesteld dat nudges zinvoller zijn voor boektwijfelaars dan voor boekenwormen. Veel boektwijfelaars hebben geen hekel aan lezen, maar doen het ook in hun vrije tijd, in tegenstelling tot boekenwormen. Ondanks dat boektwijfelaars positief tegenover lezen staan, overwegen ze lezen dus vaak niet als een optie in hun vrije tijd. Je zou kunnen zeggen dat ze automatisch voor een andere, belangrijkere activiteit kiezen, die minder inspanning kosten dan lezen (Willingsham, 2017). In dit geval zou het zinvol zijn om hen een duwtje in de rug te geven in hun vrije tijd. Ze zouden vaker voor lezen als een vrijetijdsbesteding kiezen als ze eraan worden herinnerd om lezen te kiezen als een alternatief. Om lezen te verkiezen boven andere aantrekkelijke alternatieven, kan het sturen van reminders dus nuttig zijn om lezen opvallender te maken en leerlingen met een positieve leesattitude hun aandacht te laten vestigen op lezen als mogelijke vrijetijdsbesteding (Van der Sande, 2023).

1.4. Onderzoeksvraag

Het is duidelijk dat #BookTok vandaag de dag ongelofelijk populair is onder jongeren, maar het is niet duidelijk of het gebruik ervan ook daadwerkelijk leidt tot gemotiveerdere lezers. Boekenwormen lezen al veel, waardoor #BookTok hen niet hoeft te motiveren; maar wat doen boektwijfelaars? Eerdere onderzoeken geven geen antwoord op de vraag of zij ook daadwerkelijk meer gaan lezen in hun vrije tijd door het gebruik van #BookTok. Dera, Brouwer en Welling (2023) beperken hun onderzoek tot de introductie van #BookTok. Er is geen uitgebreide lessenserie getest en/of geëvalueerd. Op basis van de resultaten is gesteld dat een dergelijke onderneming veelbelovend en wenselijk is.

Dit masteronderzoek vult deze leemte op door een onderzoek onder boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo te presenteren, gericht op de evaluatie van het gebruik van #BookTok. Het onderzoek richt zich op het doorgronden van de houding van boektwijfelaars in relatie tot het gebruik van #BookTok en kan daarmee waardevolle inzichten opleveren over hoe zij het gebruik van #BookTok evalueren en of #BookTok naar eigen zeggen hun leesgedrag en leesmotivatie beïnvloedt. De onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: *'Hoe evalueren boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok bij een blootstelling van 4 weken?'* Onder 'evalueren' wordt, in termen van leesmotivatie, verstaan wat de doelgroep opmerkt binnen hun referentiekader als zij #BookTok gebruiken.

1.5. Hypothese

Naar aanleiding van de literatuurverkenning is een hypothese opgesteld. De resultaten van dit onderzoek sluiten aan bij de bevindingen uit het onderzoek van Dera, Brouwer en Welling (2023) en Van der Sande (2023).

#BookTok weet boektwijfelaars te enthousiasmeren. Ze beoordelen het gebruik van #BookTok positief. Er wordt verwacht dat #BookTok een positieve invloed heeft op zowel hun leesmotivatie als hun leesgedrag. #BookTok biedt boektwijfelaars vrijheid bij het kiezen van een boeken. Ze ontdekken op #BookTok nieuwe boeken en doen inspiratie op om nieuwe boeken te lezen. Boektwijfelaars gaan door het gebruik van #BookTok vaker voor hun plezier in hun vrije tijd lezen of hebben de intentie om dit vaker te doen. Het doorsturen van BookTok filmpjes zorgt ervoor dat lezen opvallend wordt gemaakt voor boektwijfelaars, waardoor ze hun aandacht vestigen op lezen als vrijetijdsbesteding. Ze kiezen dan vaker voor lezen als vrijetijdsbesteding omdat ze eraan worden herinnerd om te lezen. Door vrijetijdslezen als digitale reminder onder de aandacht te brengen, wordt mogelijk verandering in het leesgedrag van boektwijfelaars in hun vrije tijd teweeggebracht. #BookTok kan, in het geval van boektwijfelaars, als leesbevorderaar worden gezien.

2. Theoretisch kader

Ten behoeve van de uitvoering van het onderzoek wordt in dit hoofdstuk een theoretisch kader geschetst. Om de methode van het onderzoek te kunnen inkaderen, wordt er in het theoretisch kader dieper ingegaan op centrale concepten: leesattitude, leesgedrag, leesmotivatie en BookToktrends.

2.1. Leesattitude en leesgedrag

De leesattitude, een evaluatieve houding tegenover lezen, is een sociale component van lezen en oefent invloed uit op gedachten over lezen en op het leesgedrag. De leesattitude is onder te verdelen in een hedonistische component, lezen voor je plezier, en een utilitaire component, lezen omdat het iets oplevert (Stokmans, 2007; Leesmonitor – Het Magazine, 2018).

Leesattitude kan worden gezien als de motor achter leesgedrag (Stokmans, 2007). Wanneer iemand een positieve houding heeft tegenover lezen zal die frequenter lezen dan iemand met een negatieve houding tegenover lezen. De leesattitude kan worden gezien als een stabiele, affectieve houding die iemand aanneemt tegenover lezen. Deze wordt gevormd door eerdere leeservaringen die richting geven aan het toekomstige leesgedrag (Stalpers, 2005; Stokmans, 2007). Dit houdt in dat je houding tegenover lezen niet van de ene op de andere dag verandert en dat deze wordt gevormd door emoties die worden opgeroepen door het lezen van boeken. Leeservaringen vormen iemands leesattitude. Men kan directe en indirecte leeservaringen opdoen. Directe leeservaringen zijn persoonlijke leeservaringen en indirecte leeservaringen zijn ervaringen als gevolg van socialisatie; in de zin dat iemand de mening van anderen hoort over het lezen van boeken (Stalpers, 2005; Stokmans, 2007). Leeservaringen, direct of indirect, zijn nodig om een leesattitude te kunnen vormen. Zonder leeservaring kan er geen attitude tegenover lezen worden gevormd (Stokmans, 1999; Stalpers, 2005).

De leesattitude heeft invloed op elementen van het leesgedrag: de leesintentie en de leesfrequentie (Stokmans, 1999; Stokmans, 2007; Stalpers, 2020). Hieronder worden de manier waarop wordt gelezen en de hoeveelheid tijd die een lezer besteedt aan lezen verstaan (Leesmonitor – Het Magazine, 2018). Wanneer iemand een positieve leesattitude heeft, zal deze persoon frequent vaker boeken lezen. Het lezen van boeken wordt dan met plezier benaderd, waardoor iemand over het algemeen een hogere motivatie heeft om ook daadwerkelijk boeken te lezen (Stokmans, 2007; 2009). De leesattitude hangt naast het leesgedrag dus ook sterk samen met leesmotivatie.

2.2. Leesmotivatie en #BookTok

Lezen is voor veel jongeren problematisch. Het aantal jonge lezers neemt af. Middelbare scholieren hebben maar weinig motivatie om te lezen, of voelen zelfs weerstand tegen lezen (Dera et al., 2023, p. 73). Zij zien lezen als een ‘moetje’ en verspilling van hun tijd (Dera et al., 2023, p. 66). Ruim 40 procent van de havo/vwo-leerlingen zijn boekmijders (Dera et al., 2023, p. 289). Docenten staan tegenwoordig voor een grote uitdaging om de leesmotivatie van leerlingen te bevorderen (Stichting Lezen, 2019). Leesmotivatie is een belangrijke pijler in het leesgedrag (Wigfield & Guthrie, 1997; Becker, McElvany & Kortenbruck, 2010; Schaffner, Schiefele, & Ulferts, 2013; Wigfield, Gladstone & Turci, 2016). Hoe hoger de leesmotivatie, hoe meer er wordt gelezen in de vrije tijd (Wigfield & Guthrie, 1997; Becker, McElvany & Kortenbruck, 2010; Schiefele, Schaffner, Möller & Wigfield, 2012). Leesmotivatie kan worden gezien als een sleutel tot leessucces (Leesmonitor – Het Magazine, 2018).

‘Leesmotivatie’ is een breed en complex begrip dat allerlei definities kent. Leerlingen hebben ook allerlei redenen om wel of niet te lezen (Dera et al., 2023, p. 66). Leesmotivatie wordt in dit masteronderzoek gedefinieerd als het ‘bewogen voelen tot lezen’ (Ryan & Deci, 2000, p. 54). Ryan en Deci (2000) onderscheiden in hun zelfdeterminatietheorie (SDT) (Deci & Ryan, 1985) extrinsieke en intrinsieke (lees)motivatie. Wanneer leerlingen lezen omdat zij door een externe oorzaak, zoals het behalen van een goed cijfer voor een boekverslag of ouders, ertoe wordt aangezet, is er sprake van extrinsieke motivatie. Wanneer leerlingen lezen omdat zij lezen vanuit zichzelf een fijne, bevredigende activiteit vinden, is er sprake van intrinsieke motivatie. Hoe sterker de intrinsieke leesmotivatie, hoe groter de kans dat de leerling plezier haalt uit het lezen van boeken met als gevolg een hogere leesfrequentie (Stichting Lezen, 2019). Wanneer je intrinsiek gemotiveerd bent om te lezen, lees je niet alleen vaker maar ook beter (Wigfield & Guthrie, 1995; Becker, McElvany & Kortenbruck, 2010; Schaffner, Schiefele, & Ulferts, 2013; Schaffner & Schiefele, 2016). Dat houdt in dat leerlingen vaker lezen wat ze interessant vinden, ze meer vertrouwen hebben in hun eigen leesvaardigheid, ze meer waarde hechten aan lezen en ze sterker gericht zijn op beheersing. Interesse, zelfvertrouwen, waardering en focus op beheersing vormen dus de kern van intrinsieke leesmotivatie (Dera et al., 2023, p. 67).

Volgens Ryan en Deci (2000) kan intrinsieke motivatie worden bereikt als er wordt voldaan aan drie psychologische basisbehoeften: *autonomie*, *competentie* en *verbondenheid*. De kans op intrinsieke (lees)motivatie wordt groter als leerlingen het idee hebben dat er wat te kiezen valt (autonomie), als ze het gevoel hebben dat ze (lees)taken met succes kunnen volbrengen (competentie) en als ze merken dat hun (lees)activiteiten door relevante anderen

worden gewaardeerd (verbondenheid) (Dera et al., 2023, p. 70). #BookTok vindt aansluiting hierbij (Dera, Brouwer & Welling, 2023).

Het gevoel van autonomie is van cruciaal belang bij motivatie (Turner & Paris, 1995; Gambrell, 2011; Van Steensel, Sande, Bramer & Arends, 2016; Wigfield, Gladstone & Turci, 2016). Autonomie houdt in dat een leerling (keuze)vrijheid heeft om een bepaalde activiteit zelfstandig uit te kunnen voeren en heeft invloed op wat hij doet (Ryan & Deci, 2000). In het geval van lezen in de vrije tijd heeft autonomie te maken met de vrijheid in het kiezen van boeken en de mogelijkheid om te bepalen wanneer er wordt gelezen (Stichting Lezen, 2020). Zoals in de inleiding is benadrukt, stimuleert #BookTok de keuzevrijheid van de leerling en dus de autonomie. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van vrijetijdslezen.

Daarnaast kan #BookTok het gevoel van competentie stimuleren, ofwel het vertrouwen dat leerlingen hebben in hun eigen kunnen, om bijvoorbeeld een boek te kunnen lezen en persoonlijke leesdoelen te bereiken. Dit wordt veroorzaakt door de authenticiteit, emotionele respons en herkenbaarheid die #BookTok met zich meedraagt. Door hierop in te zetten kan het zelfvertrouwen en leesplezier van jongeren worden vergroot (Van Steensel et al., 2016). Wanneer lezers het gevoel hebben dat ze competent zijn, zijn ze sneller gemotiveerd om te lezen (Wigfield & Guthrie, 1995; 1997).

Ook kan #BookTok het gevoel van verbondenheid stimuleren. Lezen is een sociale aangelegenheid en dat doe je niet alleen (Dera et al., 2023, p. 293). Verbondenheid wordt bereikt wanneer iemand zich vrij voelt om vragen te stellen en niet bang is om fouten te maken. Iemand voelt zich dan gesteund door anderen bij het uitvoeren van een bepaalde activiteit, ofwel heeft vertrouwen in anderen (Ryan & Deci, 2000; Verbeeck, 2010). De sociale component van #BookTok speelt hierop in, want op elk moment van de dag en op iedere plek kunnen lezers hierop meningen, voorkeuren en opmerkingen delen en direct op elkaar reageren. Er is sprake van relationele verbondenheid die vorm krijgt via sociale interactie (Turner & Paris, 1995; Ryan & Deci, 2000; Gambrell, 2011). #BookTok maakt het voor gebruikers ervan mogelijk om (met elkaar) te praten over boeken. Dit heeft voor lezers twee belangrijke doeleinden: het verlengen van de leesbeleving en het horen over andere passende boeken (Dera, Brouwer & Welling, 2023). Door te praten over boeken wordt er verbinding gemaakt (Stichting Lezen, 2020). Deze sociale interactie kan niet alleen het gevoel van verbondenheid, maar ook nieuwsgierigheid vergroten (Ryan & Deci, 2000).

Net als het onderzoek van Welling (2022) en Dera, Brouwer en Welling (2023), richt dit masteronderzoek zich ook op de aantrekkingskracht van #BookTok op leerlingen; specifiek op boektwijfelaars. Om deze reden wordt er een vierde motivatieconstruct toegevoegd:

nieuwsgierigheid. Wigfield en Guthrie (1995; 1997) baseren hun Motivation for Reading Questionnaire (MRQ) grotendeels op het onderscheid tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie dat Ryan en Deci (2000) ook maken. Wigfield en Guthrie (1995; 1997) onderscheiden elf constructen van leesmotivatie: eigen-effectiviteit, uitdaging, nieuwsgierigheid, betrokkenheid, belang, vermijding van leeswerk, competentie, herkenning, lezen voor cijfers, sociale redenen voor lezen en naleving. Nieuwsgierigheid kan worden gezien als de wens om meer te leren over een bepaald onderwerp, of een bepaald boek (Wigfield & Guthrie, 1997). Nieuwsgierigheid hangt nauw samen met interesse. Wanneer iemand nieuwsgierig is naar het lezen van boeken en geïnteresseerd is in het lezen van boeken, is deze persoon sneller intrinsiek gemotiveerd om boeken te lezen in zijn vrije tijd (Wigfield & Guthrie, 1997; Van Steensel et al., 2016). Het opnemen van het motivatieconstruct ‘nieuwsgierigheid’ is in dit masteronderzoek belangrijk, omdat hiermee inzicht kan worden verkregen in de rol van interesses van boektwijfelaars in de aantrekkingskracht van #BookTok. Zoals in de inleiding is benadrukt, dient #BookTok namelijk als inspiratiebron voor lezers om hen zelf nieuwe boeken te laten ontdekken. Hierin speelt nieuwsgierigheid een grote rol.

2.3. BookToktrends

Als we kijken naar de literaire praktijk, kunnen er verschillende patronen worden onderscheiden in activiteiten van Booktokers in relatie tot de mogelijkheden en algoritmen van #BookTok (Martens, Balling & Higgason, 2022).

Zoals in de inleiding is benadrukt, presenteert #BookTok lezen als een multi-zintuiglijke ervaring. Zowel beeld als geluid spelen hierbij een belangrijke rol. In de meeste gevallen is de BookToker te horen en kan de ruimte om hen heen worden waargenomen (Maddox & Gill, 2023). Vaak ligt de nadruk op de materialiteit van besproken boeken, zoals kleuren, geuren en tastbare aspecten. Ondanks dat jongeren zijn opgegroeid in een digitale wereld, wordt het lezen op papier, waarbij het boek tastbaar is, boven digitaal lezen verkozen (Nilsson, 2016; Loh & Sun, 2019). Dit draagt bij aan het expliciet maken van de positieve lezersidentiteit. Deze representatie van de positieve lezersidentiteit vloeit ook voort uit de boekenachtige selfies en video's en boekenplanken die BookTokers delen (Dezuanni, Reddan, Rutherford, & Schoonens, 2022). BookTokers representeren een boekenachtige esthetiek: een duidelijk georganiseerd kleurenpalet, ‘cozy’ betekenaars zoals (dek)bedden, kaarsen en truien, een (grote) hoeveelheid boeken die worden tentoongesteld, vaak in een boekenkast (Maddox & Gill, 2023). BookTokers creëren op deze manier een plek waarin boeken centraal staan en een

prettige leessfeer hangt. Daarnaast maken BookTokers hun lezersidentiteit vaak expliciet in hun accountnaam, zoals @noraleest, @mirellesreading en @daansbooks en door het gebruik van hashtags bij BookTokfilmpjes, zoals #bookworm, #bookish, #booktoker en #booknerd (Dera, Brouwer & Welling, 2023). Hoewel ‘nerd’ van oorsprong denigrerend is bedoeld, kan er worden gesproken van een geuzennaam (Merga, 2021). BookTokers dragen de bijnaam #booknerd met trots. Zulke hashtags dragen ook bij aan de positieve representatie van lezen. Op verschillende manieren wordt er op #BookTok dus een positieve lezersidentiteit gegenereerd.

De aanbevelingsvideo is het populairste videotype en vormt een belangrijk onderdeel van #BookTok (Maddox & Gill, 2023). Deze kan worden gecombineerd met onder meer hashtags, het taggen van accounts en soundbites (Martens, Balling & Higgason, 2022; Maddox & Gill, 2023). Veelgebruikte hashtags zijn bijvoorbeeld #bookish, #Bookrecs en #BookTok (Maddox & Gill, 2023). Wanneer een BookToker strategisch met hashtags omgaat, zorgt deze ervoor dat de inhoud de juiste doelgroep bereikt. Het strategisch omgaan met hashtags vergroot dus de zichtbaarheid van de BookToker (Kaye, Zeng & Wikström, 2022). Dit maakt het voor BookTokers mogelijk om hun leespassie te integreren in bredere sociale mediatrends, zoals hashtag-uitdagingen en soundbites. Ze kunnen meedoen aan de zogenoemde ‘bookchallenges’, zoals de #newbookchallenge, #rainbowbookchallenge en #showmeabookchallenge (Martens, Balling & Higgason, 2022).

Als laatst kenmerkt de boekrecensiestijl op #BookTok zich sterk door zijn affectief georiënteerde karakter. #BookTok spreekt vooral lezers aan die meegesleept willen worden in emoties van personages (Reddan, 2022). Hierin speelt herkenbaarheid een rol. De korte, multimodale video’s en de rommelige esthetiek vergroten die affectiviteit en emotie nogmaals (Kaye, Zeng & Wikström, 2022). In een korte tijd bespreken BookTokers hun leeservaringen en emotionele reacties op boeken, waarbij zowel beeld als geluid een rol spelen. Op deze manier kunnen BookTokfilmpjes snel en gemakkelijk worden gemaakt en uitgewisseld (Dera, Brouwer & Welling, 2023).

2.4. Terugkoppeling onderzoekvraag

De besproken centrale concepten zijn van belang in het ontwerp van de onderzoeksmethode, om uiteindelijk de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden: *‘Hoe evalueren boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok bij een blootstelling van 4 weken?’* Er wordt onderzocht hoe boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok evalueren. Mogelijk draagt #BookTok bij aan het leesgedrag (leesintentie en leesfrequentie)

en leesmotivatie (*autonomie, competentie, verbondenheid en nieuwsgierigheid*) van de participanten. Ook kan er na worden gegaan of de BookToktrends die de mogelijkheden en algoritmen van #BookTok representeren door hen worden herkend: multimodaliteit, lezersidentiteit in hashtags, sterk affectief georiënteerd karakter van de boekrecensiestijl en de ‘boekenachtige’ esthetiek.

3. Methodologisch kader

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, is empirisch onderzoek gedaan. De data zijn middels kwantitatieve en kwalitatieve methoden verkregen. Hieronder worden de gemaakte methodologische keuzes uitvoerig toegelicht.

3.1. Participanten

Het onderzoek is uitgevoerd in de bovenbouw havo/vwo. Er is gekozen voor deze doelgroep omdat havo/vwo-leerlingen over het algemeen positiever tegen het lezen van boeken in de vrije tijd aankijken dan leerlingen van andere leerwegen (DUO Onderwijsonderzoek, 2017; Stalpers, 2020). Dera, Brouwer en Welling (2023) deden onderzoek naar #BookTok in leerjaar 3 van de onderbouw havo/vwo, omdat leerlingen rond de veertien en vijftien jaar actief gebruikmaken van TikTok (Merga, 2021). Kulkarni en Owens (2022) benadrukken dat de meest actieve TikTok-gebruikers tussen de dertien en negentien jaar oud zijn. Er is nog niet eerder onderzocht hoe leerlingen rond de vijftien jaar en ouder het gebruik van #BookTok evalueren. Om deze redenen is er gekozen voor boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo van het vierde tot en met het zesde leerjaar. Zoals in de inleiding is benadrukt, laten boektwijfelaars geen interesse voor #BookTok zien en lezen boekenwormen al in hun vrije tijd. Boektwijfelaars vereisen een individuele aanpak en boekenwormen hebben #BookTok niet nodig om te lezen in hun vrije tijd. Daarentegen valt er met #BookTok winst te behalen bij boektwijfelaars.

Voor het verzamelen van participanten is gebruikgemaakt van het eigen netwerk van de onderzoeker. Het onderzoek is uitgevoerd op RSG Het Rhedens op de locatie Dieren, een dorp in het oostelijke deel van Nederland. Op Het Rhedens Dieren wordt lesgegeven aan zowel vmbo als havo/vwo. De bovenbouw havo/vwo bestaat uit tien klassen, waarvan drie 4 havo-klassen, één 4 vwo-klas, twee 5 havo-klassen, twee 5 vwo-klassen en twee 6 vwo-klassen. Er zitten in totaal 213 leerlingen in de bovenbouw havo/vwo. Om de participanten te werven, heeft de onderzoeker alle bovenbouwklassen havo/vwo bezocht om #BookTok te introduceren. De BookTokintroductie wordt toegelicht in de volgende paragrafen verder

Na de BookTokintroductie hebben 54 leerlingen (25%) zich vrijwillig aangemeld om deel te nemen aan het onderzoek. Zij hebben de enquête omtrent hun leesgedrag en leesattitude ingevuld. 5 respondenten zijn uit het onderzoek verwijderd wegens non-respons. Van de overige 49 respondenten konden op basis van de gegevens uit de enquête 29 boektwijfelaars (59%) worden geselecteerd, waarvan er 4 respondenten later hebben

aangegeven niet verder te willen deelnemen aan het onderzoek. Hoe de participanten zijn geselecteerd, wordt nader toegelicht in paragraaf 3.3.2.

Er zijn 25 boektwijfelaars gestart met het onderzoek: de BookTokinterventie. Tijdens het onderzoek zijn 2 participanten verwijderd wegens non-respons. In totaal hebben er 23 participanten deelgenomen aan het onderzoek, de Booktokinterventie, waarvan 22 participanten na afloop zijn geïnterviewd. Eén leerling, leerling A, heeft van het interview afgezien. Een overzicht van de participanten is te vinden in bijlage 1. De BookTokinterventie en het interview worden nader toegelicht in paragraaf 3.3.3. en 3.3.4.

13% definieerde zich als man en 87% definieerde zich als vrouw. De gemiddelde leeftijd is 16 jaar ($M=16.39$; $SD=0.99$). 48% van de participanten was afkomstig van havo, waarvan 13% uit 4 havo en 35% uit 5 havo. De andere 52% van de participanten was afkomstig van vwo, waarvan 9% uit 4 vwo, 4% uit 5 vwo en 39% uit 6 vwo.

In het kader van dit masteronderzoek zijn naast de demografische gegevens ook de leesfrequentie, leesattitude en voorkennis van #BookTok bevraagd. De participanten lezen gemiddeld 1 boek per maand voor hun plezier ($M=0.98$; $SD=0.28$). 4.35% leest 0 minuten per dag in een boek in hun vrije tijd, 65.22% 0 tot 15 minuten, 17.39% 15 tot 30 minuten en 13.04% 30 tot 45 minuten. De gemiddelde leesattitude van de participanten is 3.87 op een vijfpunts-Likertschaal ($SD=0.33$). Dit betekent dat zij over het algemeen positief tegenover het lezen van boeken voor hun plezier in hun vrije tijd staan. Alle participanten kenden #BookTok voorafgaand aan de BookTokinterventie, waarvan 52% het gebruikte en 48% niet. Onder ‘gebruik’ wordt een eigen interpretatie van de participant verstaan: het maken, bekijken en/of opzoeken van BookTokfilmpjes. Dit betekent dat de helft van de participanten al gebruikmaakte van #BookTok voorafgaand aan de BookTokinterventie.

3.2. Procedure

Begin oktober 2023 heeft de onderzoeker alle bovenbouw havo/vwo-klassen bezocht om #BookTok te introduceren en participanten te verzamelen. Elke presentatie duurde circa 10 minuten. Na afloop van elke presentatie zijn de namen van de leerlingen genoteerd die deel wilden nemen aan het onderzoek. Zij zijn vervolgens via hun schoolmail benaderd met het verzoek om de enquête in te vullen, zodat kon worden vastgesteld welke leerlingen als boektwijfelaar konden worden geclassificeerd (zie paragraaf 3.2.2.) De boekmijders en boekenwormen zijn via hun schoolmail op de hoogte gebracht dat zij niet waren geselecteerd om verder deel te nemen aan het onderzoek. De boektwijfelaars zijn na de bekendmaking bij de onderzoeker langsgekomen om een toelichting te krijgen over het verdere verloop van het

onderzoek: de BookTokinterventie. De BookTokinterventie duurde in totaal vier weken. Elke week hebben de boektwijfelaars op dinsdag en donderdag een BookTokfilmpje met vragen ontvangen. Op de maandag erna hebben ze een vragenlijst over hun BookTok- en leesgedrag ingevuld van de week ervoor. De interventie begon in week 40 en eindigde in week 45 van 2023. De interventie werd afgesloten met een individueel fysiek semi-gestructureerd interview. De interviews hebben plaatsgevonden in week 46 tot en met week 48 van 2023. Elk interview duurde circa 15 minuten. Na afloop zijn alle interviews door de onderzoeker getranscribeerd.

3.3. Materiaal

Om de onderzoeksvraag *‘Hoe evalueren boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok bij een blootstelling van 4 weken?’* te kunnen beantwoorden, zijn verschillende instrumenten ingezet.

Allereerst is #BookTok geïntroduceerd met behulp van een presentatie aan de havo/vwo-bovenbouwleerlingen van Het Rhedens Dieren, om vervolgens de participanten te kunnen verzamelen met behulp van een enquête. Daarna zijn de data op kwantitatieve en kwalitatieve wijzen verzameld. Hiervoor is gebruikgemaakt van een BookTokinterventie, waarin de participanten 4 weken lang zijn blootgesteld aan het medium. Tijdens de interventie hebben zijn data verkregen middels vragenlijsten met betrekking tot hun attitude ten opzichte van BookTokfilmpjes en vragenlijsten met betrekking tot hun BookTok- en leesgedrag. Ter afsluiting van het onderzoek is er gekozen voor een semi-gestructureerd interview. Deze instrumenten worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

3.3.1. BookTokintroductie

Er is gekozen voor een introductie van #BookTok, waarin de inhoud van #BookTok wordt geïntroduceerd aan alle leerlingen, met als doel hen hiervan op de hoogte te brengen. Hiervoor is gebruikgemaakt van de PowerPointpresentatie uit het onderzoek van Welling (2022). De eerste dia van de presentatie is de titeldia, de tweede dia bevat bulletpoints die worden gebruikt om #BookTok toe te lichten en de derde dia bevat een compilatie van zeven BookTokfilmpjes van verschillende populaire BookTokers (3.38 minuten). De filmpjes zijn representatief voor het algoritme van #BookTok; ze behoorden tot de top 7 meest gelikete BookTokfilmpjes (mei 2022).

Het voornaamste doel van de presentatie was het werven van participanten voor het onderzoek. Om deze reden zijn er twee extra dia's opgenomen in de presentatie. Op de vierde

dia worden de verwachtingen van de onderzoeksdeelname gepresenteerd en de laatste dia bevat de resterende vraag of er leerlingen zijn die vrijwillig willen deelnemen aan het onderzoek. Door in elke klas dezelfde presentatie te houden, maakte elke leerling op dezelfde manier kennis met #BookTok. De presentatie die is gebruikt voor de BookTokintroductie is te vinden in bijlage 2.

3.3.2. Participantenselectie

De leerlingen die vrijwillig wilden deelnemen aan het onderzoek ontvingen na de BookTokintroductie een enquête via hun schoolmail. De enquête is afgenomen met Qualtrics en is te vinden in bijlage 3. Na de inleiding van de enquête met een korte introductie, zijn enkele demografische gegevens bevraagd: naam, gender, leeftijd, niveau en leerjaar. Het doel van deze enquête was het selecteren van de boektwijfelaars, omdat zij de doelgroep van het onderzoek vormen. Hiervoor dienden de leerlingen in te worden gedeeld in drie lezerstypen: boekmijders, boektwijfelaars en boekenwurmen (Stalpers, 2020).

De lezerstypen zijn bepaald op basis van een combinatie van de leesfrequentie en leesattitude. Om de leesfrequentie te bepalen, is de volgende vraag gesteld: ‘Hoeveel boeken lees je gemiddeld per maand voor je plezier?’ Met behulp van de vraag ‘Hoeveel tijd besteed je gemiddeld per dag aan lezen in een boek in je vrije tijd?’ kon worden gekeken hoeveel er globaal wordt gelezen in de vrije tijd. De globale leesattitude is gemeten aan de hand van de attitudemaat van Stokmans (2007), bestaande uit 19 woordparen. Deze zijn weergegeven op een semantische differentiaal met een vijfpunts-Likertschaal. Hedonistische en utilitaire adjectieven stonden hierin tegenover elkaar, zoals plezier-vervelend, opwindend-saai en interessant-niet interessant. De hedonistische component heeft betrekking op de emotionele en gevoelsmatige aspecten van vrijetijdslezen en de utilitaire component heeft betrekking op het belang en nut van vrijetijdslezen. Op basis van deze schalen kon de globale leesattitude worden gemeten. Hierbij is rekening gehouden met het ompolen van de scores.

Aan het einde van de enquête is aan de participanten gevraagd of zij #BookTok al kenden en of zij #BookTok al gebruikten. Op deze manier kon inzicht worden verkregen hoe bekend #BookTok was en of het door participanten werd gebruikt voorafgaand aan de BookTokinterventie.

Wanneer een participant maximaal 1 boek per maand leest en gemiddeld een hogere score dan 3 op de vijfpunts-Likertschaal scoorde, werd de participant als een boektwijfelaar beschouwd. Op basis hiervan zijn de participanten geselecteerd, zoals beschreven in 3.1. Bij leerling D en leerling J is in uitgegaan van 1 boek per maand in plaats van 1.5 boek of 2

boeken, omdat ze hebben aangegeven 0-15 minuten per dag lezen. Ze lezen dus niet of nauwelijks per dag, waardoor ze met moeite aan 2 boeken per maand zullen komen. Hun leesattitude is groter dan 3 en lager dan 4 op een vijfpunts-Likertschaal. Om deze redenen zijn leerling D en leerling J in het onderzoek meegenomen. Ondanks dat leerling G heeft aangegeven 30-45 minuten per dag en 1 tot 2 boeken per maand te lezen, is deze leerling opgenomen als boektwijfelaar. Deze leerling is een oud-leerling van de onderzoeker en heeft in het interview aangegeven per abuis schoollezen te hebben meegenomen bij het invullen van de leesfrequentie in de enquête. Om deze reden is leerling G in het onderzoek meegenomen.

3.3.3. BookTokinterventie

Nadat de participanten zijn geselecteerd en benaderd door de onderzoeker, heeft de BookTokinterventie plaatsgevonden. Er is gekozen om de participanten tijdens de periode van blootstelling via WhatsApp te bereiken, omdat ze hier dagelijks mee bezig zijn waardoor ze snel gemakkelijk te bereiken zijn. Bovendien is uit onderzoek van Van der Sande (2023) gebleken dat digitale reminders een positieve invloed kunnen hebben op het leesgedrag van leerlingen met een positieve leesattitude. Tijdens de uitleg aan de participanten over het verdere verloop van het onderzoek, is benadrukt dat er vertrouwelijk om wordt gegaan met hun mobiele telefoonnummers. Na afloop van het onderzoek zijn deze gegevens verwijderd.

3.3.3.1. Attitudemeting BookTokfilmpjes

Om de attitude ten opzichte van #BookTok te kunnen meten, is ervoor gekozen om de participanten twee keer per week een BookTokfilmpje door te sturen. In totaal zijn er acht BookTokfilmpjes gedeeld met de participanten. Deze zijn geselecteerd op basis van de volgende criteria die zijn gebaseerd op de literatuurverkenning:

1. Lengte: de filmpjes dienden minimaal 0.40 en 1.40 minuten lang te zijn, vanwege het vluchtige karakter van TikTok. Het is belangrijk dat participanten hun aandacht bij de filmpjes houden; daarom moeten de filmpjes niet te kort en niet te lang zijn. De lengte van de filmpjes verschilde tussen de 0.42 en 1.31 minuten ($M=1.04$ minuten).
2. Populariteit: de filmpjes dienden gemaakt te zijn door een BookToker met een substantieel bereik, hier opgevat als minimaal 1750 volgers. Het aantal volgers van de BookTokers varieerde van 1761 tot 27.8K (januari 2024).
3. Genre: de geselecteerde BookTokfilmpjes zijn gevarieerd in genre, want leerlingen waarderen verschillende genres (Dera & Van Doeselaar, 2022). Zo worden bijvoorbeeld jeugdboeken en thrillers meer gewaardeerd dan romans (Dera, 2019). Onder jeugdboeken kunnen Young Adult-boeken worden verstaan. Op deze manier

konden de participanten ook mogelijk nieuwe genres ontdekken. Er komen zowel Young Adult boeken (vanaf 15 jaar) als boeken uit de adolescenten- en volwassenliteratuur aan bod, omdat lezers, in tegenstelling tot het literatuuronderwijs, met #BookTok vrij zijn in het kiezen van (het niveau van) hun boek. Omdat het zowel in dit onderzoek als op #BookTok om het stimuleren van vrijetijdslezen gaat, zijn er zowel Nederlandse als vertaalde boeken gebruikt.

4. Inhoud: de filmpjes dienden de inhoud van een review van één boek te bevatten, omdat de aanbevelingsvideo het populairste videotype is en daarmee een belangrijk onderdeel van #BookTok vormt (Maddox & Gill, 2023). BookTokers delen hun leeservaring en emotionele reactie op het boek, waarbij herkenning een rol kan spelen.
5. Auteur: de filmpjes dienden verschillende bekende en onbekende, vrouwelijke en mannelijke en Nederlandse en buitenlandse auteurs te vertegenwoordigen, omdat #BookTok ruimte maakt voor ondervertegenwoordigde auteurs in boekkeuzes van leerlingen. Op deze manier konden de participanten ook nieuwe auteurs ontdekken.
6. Multimodaliteit: de filmpjes bevatten beeld en geluid; mogelijk editing van tekst in beeld en/of een soundbite.
7. Boekenachtige esthetiek: de filmpjes geven een positieve representatie van de lezersidentiteit weer, doordat er hashtags en/of boekenachtige selfies worden gebruikt, waarin BookTokers bijvoorbeeld het boek laten zien en/of voor een boekenkast zitten.

De BookTokfilmpjes zijn voorafgaand aan en tijdens de interventie door de onderzoeker geselecteerd, omdat de onderzoeker zelf onderdeel is geworden van de BookTokcommunity door het gebruik van #BookTok. De volgende filmpjes zijn op basis van de selectiecriteria geselecteerd:

Het eerste BookTokfilmpje duurt 0.56 seconden en is gemaakt door @noraleest (12.8K volgers). Het betreft een boekreview van de literaire roman *Weerlicht* (2022) van Jante Wortel, die genomineerd is voor Het beste boek voor jongeren 2023. Het verhaal gaat over een meisje met een dwang- en eetstoornis en over gezinsdynamiek. De BookToker geeft het boek vier sterren en vindt het een heftig, maar mooi en prachtig boek met enkele herkenbare momenten. De BookToker zit voor een boekenkast. Ze laat het boek zien en koppelt haar mening aan de materialiteit van het boek, ofwel de fysieke kenmerken van het boek: de staat van de rug van het boek en de hoeveelheid tabs. Aan het eind raadt ze het boek aan, maar geeft wel een triggerwarning mee voor een dwang- en eetstoornis. De video is geëdit, er is tekst in beeld te zien, en de video bevat een soundbite. Onder de video staan de volgende hashtags: #boekenweekvanjongeren, #boektok, #noraleest en #weerlicht.

Het tweede filmpje duurt 0.58 minuten en is gemaakt door @daanbooks (21.6K volgers). Het betreft een boekreview van de Young Adult-thriller *Museumnacht* (2022) van Chinouk Thijssen. In het verhaal gaat een groep tieners voor hun plezier een nacht verblijven in een Instagrammuseum, waarin eerder veel tieners vermoord zijn. Ze winnen geld als ze het overleven. Het is volgens de BookToker super goed en vlot geschreven, waardoor je het in één dag uitleest. Er gebeuren continu dingen achter elkaar, waardoor het heel spannend is. De BookToker eindigt de video met: ‘Ik heb het overleefd, dat kunnen de mensen in het boek niet zeggen.’ De BookToker zit voor een boekenkast en laat het boek zien. De video is geëdit; de fragmenten zijn geknipt en aan elkaar geplakt. Onder de video staan de volgende hashtags: #daansbooks, #bookclub, #boektok, #booktok, #museumnacht, #chinoukthijssen, #tiktoklive, #boekenkast, #yathrillers, #review en #nederlandsboek.

Het derde filmpje duurt 0.58 minuten en is gemaakt door @paulaleest (7990 volgers). Het betreft een boekreview van de Young Adult-romance *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?* (2023) van Francine Oomen. Het boek is een opvolger in de *Hoe overleef ik*-serie; een jeugdboekenserie van 16 boeken, waarvan het laatste in 2015 werd uitgegeven. De reeks gaat over de tiener Rosa die in elk boek iets anders ‘overleeft’, zoals mijn vakantie, het jaar 2000, de brugklas, et cetera. *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?* is geschreven voor haar oorspronkelijke doelgroep die inmiddels volwassen aan het worden is. Het boek gaat dan ook over de Rosa die inmiddels een twintiger is. De BookToker geeft het boek vijf sterren, omdat het boek ‘voelt als een warm bad’ en het is nostalgisch en ontroerend en bevat veel herkenbare momenten. Ze wordt aan het einde van de video emotioneel. De BookToker zit voor een boekenkast en laat het boek zien. De video is geëdit; er is tekst met smileys in beeld te zien. Onder de video staan de volgende hashtags: #francineoomen, #hoeoverleefik, #hoeoverleefikalleswatikniemandvertel, #boekentips en #lezen.

Het vierde filmpje duurt 0.47 minuten en is gemaakt door @mirelleisereading (12.2K volgers). Het betreft een boekreview van de fictieve literaire roman *2125 De Winterslaper* (2022), geschreven door Fons Burger. Het gaat over een man die wakker wordt uit een slaap van honderd jaar en een zoektocht naar zijn verleden houdt. Het verhaal roept veel vragen op bij de lezer, bijvoorbeeld: ‘Hoe gaat het met de vrouw van Max? Is ze inmiddels overleden?’ De BookToker vindt het een uniek boek, iets wat ze nog nooit eerder heeft gelezen, en ze raadt het de kijker zeker aan. Ze zit voor een boekenkast en laat het boek zien. De video is geëdit, de fragmenten zijn geknipt en aan elkaar geplakt, en de video bevat een soundbite. Onder de video staan de volgende hashtags: #nederlandseboeken, #2125dewinterslaper, #mirelleisereading, #bookreview, #boekreview, #recensie en #booktoknl.

Het vijfde filmpje duurt 1.31 minuten en is gemaakt door @sann_reads (5748 volgers). Het gaat over een boekreview van de Young Adult-thriller *Lijken liegen niet* (2023) van Olivier van Oss. Het boek geeft de BookToker *Twilight*-vibes. Deze misdaadthriller gaat over vijf vriendinnen, waarvan er twee vermist raken. De BookToker vindt het een spannend en soms een luguber boek, en ze raadt de kijkers dan ook aan om triggerwarnings op te zoeken voordat ze het zelf gaan lezen. Het boek is goed geschreven vanuit verschillende perspectieven. Ze noemt het boek ook wel een echte ‘pageturner’; een boek dat je niet meer aan de kant kan leggen. Ze gaf het boek 4.25 sterren en raadt het de kijker zeker aan. De BookToker zit voor een boekenkast en laat het boek zien. De video is geëdit; de fragmenten zijn geknipt en achter elkaar geplakt en er is tekst in beeld te zien. Onder de video staan de volgende hashtags: #sann_reads, #boektoknl, #boektok, #boekreview, #boekrecensie en #lijkenliegenniet.

Het zesde filmpje duurt 0.42 minuten en is gemaakt door @jetweedevader (27.0K). Het betreft een boekreview van de roman *Zie mij graag* (2021) van de Vlaamse auteur Sarah Meuleman. Het boek gaat over een influencer, waardoor het hedendaags, interessant, spannend, eng en liefdevol is. De Booktoker vertelt dat hij in gesprek is geweest met de auteur en schenkt aandacht aan het leesniveau, met name aan de leeslijst. De video gaat over een boek dat mag worden gelezen voor de leeslijst, hoewel het in dit onderzoek gaat over het vrijetijdslezen. Toch is er voor dit filmpje gekozen omdat hij een van de populairste Nederlandse BookTokers en tevens een mannelijke BookToker is, daarvan zijn er weinig in de Nederlandse BookTokwereld. @jetweedevader maakt vooral korte filmpjes waarin hij leestips geeft, boekgiveaways doet en boeken bespreekt die voor dit onderzoek niet passend waren. Om deze redenen is er gekozen voor de boekreview van *Zie mij graag*; dit filmpje voldoet aan de gestelde eisen aan de BookTokfilmpjes. De BookToker staat voor een boekenkast en laat het boek duidelijk zien. De video is geëdit; de fragmenten zijn geknipt en achter elkaar geplakt. Er is tekst met smileys in beeld te zien. De video bevat ook een soundbite, die komt van het lied ‘Raar Maar Waar’ van Kinderen voor Kinderen. Onder de video staan de volgende hashtags: #lerenoptiktok, #boektok, #leeslijst, #MuseumTime, #CoolTech en #ziemijgraag.

Het zevende filmpje duurt 1.18 minuten en is gemaakt door @livethebooklife (1857 volgers). Het gaat over een boekreview van de literaire roman *Morgen en morgen en morgen* (2023) van Gabrielle Zevin. Het is een vanuit het Engels vertaald boek en gaat over twee jeugdvrienden die een game gaan maken. De BookToker schenkt aandacht aan het tijdsverloop, de personages en perspectieven. Het boek wordt ook aangeraden aan niet-

gamers. Onderwerpen als liefde, opgroeien en vriendschap komen aan bod. De BookToker benadrukt dat het een meesterwerk is dat je aan het denken zet en geeft het boek daarom vijf sterren. Als laatst wordt er een mededeling gedaan om triggerwarnings op te zoeken voordat kijkers het zelf gaan lezen. De BookToker zit voor een boekenkast en laat het boek zien. De video is geëdit; de fragmenten zijn geknipt en achter elkaar geplakt en er is tekst in beeld te zien. De video bevat ook een soundbite. Onder de video staan de volgende hashtags: *#livethebooklife*, *#morgenenmorgenenmorgen*, *#tomorrowandtomorrowandtomorrow*, *#boektok*, *#boektoknl*, *#recensie*, *#boeken* en *#lezen*.

Het laatste filmpje duurt 1.27 minuten en is gemaakt door @zosander (1761 volgers). Het betreft een boekreview vanuit het Engels vertaalde boek: *A touch of darkness* (2023) van Scarlett St. Claire. Dit fantasyboek valt binnen het Griekse mythologiegenre, dat in een modern jasje is gestoken. De BookToker schenkt aandacht aan de gebeurtenissen en personages in het verhaal. Het is een romance die gaat over verraad, wantrouwen en weddenschappen. Hoewel deze BookToker minder populair is dan bijvoorbeeld @jetweedevader, is er toch voor een van zijn filmpjes gekozen omdat er nauwelijks Nederlandse mannelijke BookTokers zijn. De BookToker laat het boek zien. De video is geëdit; de fragmenten zijn geknipt en achter elkaar geplakt. Onder de video staan de volgende hashtags: *#book*, *#BookTok*, *#bookworm*, *#fantasy*, *#atouchofdarknessseries*, *#dutchedition*, *#spicybooks*, *#enemietolovers*, *#perspehoneexhades*, *#hadesxpersephone*, *#review*, *#bookreview*, *#foryou* en *#fyp*.

Bij elk filmpje werd de participanten gevraagd een aantal vragen te beantwoorden. De volledige tekst in het bericht dat naar de participanten is gestuurd, is te vinden in bijlage 4. De vragenlijst voor de attitudemeting van de BookTokfilmpjes bestond in totaal uit acht vragen, waarvan zeven gesloten vragen en één open vraag. De gesloten vragen zijn weergegeven in tabel 1.

Tabel 1

Gesloten vragen attitudemeting BookTokfilmpjes (schaal 1-5)

1.	Hoe leuk vond je dit filmpje om te kijken?
2.	Hoe overtuigend vond je de mening van de BookToker over het boek?
3.	Hoe leuk lijkt het besproken boek jou om te lezen?
4.	Hoe grappig vond je dit filmpje?
5.	Hoe aardig lijkt deze BookToker jou?

6. Hoe duidelijk vond je dit filmpje?

7. Hoe goed denk je dat deze BookToker in jouw vriendenkring zou passen?

Met behulp vraag 1, vraag 4 en vraag 6 kon inzicht worden verkregen in de beoordeling van het filmpje: hoe leuk, grappig en duidelijk. Met behulp van vraag 2 en 3 kon inzicht worden verkregen in de beoordeling van de mening van de BookToker over het boek en in de beoordeling van het boek zelf. Mogelijk was er sprake een verband tussen de overtuiging van de mening van de BookToker over het boek en de beoordeling ervan. Met behulp van vraag 5 en 7 kon inzicht worden verkregen in de beoordeling van de BookToker: hoe aardig en goed passend in de vriendenkring. Een BookToker kan iemand aardig lijken, maar dat wil niet zeggen dat de BookToker ook goed in de vriendenkring van die persoon past. Alle gesloten vragen zijn gebaseerd op positieve adjectieven. Op basis hiervan kon inzicht worden verkregen in de mogelijk positieve attitude van participanten ten opzichte van BookTokfilmpjes. De participanten beantwoordden de gesloten vragen op een vijfpunts-Likertschaal. Wanneer een participant bij vraag 1 een score van 5 invult, wil dat zeggen dat de participant het filmpje zeer leuk vond. De laatste vraag van de vragenlijst was een open vraag, waarin de participant in eigen woorden nog een reactie kon geven op het bekeken filmpje.

Op basis van de resultaten van de vragenlijst kon inzicht worden verkregen in de beoordeling van de filmpjes en kon de attitude ten opzichte van de BookTokfilmpjes in kaart worden gebracht.

3.3.3.2. Vragenlijst BookTok- en leesgedrag

Naast de attitudemeting van de BookTokfilmpjes, is er wekelijks een vragenlijst afgenomen waarin participanten vragen beantwoordden over hun BookTok- en leesgedrag. De volledige tekst van het bericht dat naar de participanten is gestuurd, is te vinden in bijlage 5. De gestelde vragen zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2

Vragenlijst BookTok- en leesgedrag

-
1. Heb je deze week voor je plezier gelezen in je vrije tijd? Zo ja, wat heb je gelezen?
 2. Heb je door #BookTok vorige week (meer) in je eigen boek gelezen?
 3. Heb je inspiratie opgedaan door #BookTok om een nieuw boek te gaan lezen? Zo ja, welk boek? En waarom?
-

-
4. Heb je nog teruggedacht aan een van de BookTokfilmmpjes? Zo ja, welk filmpje? Wanneer? En waarom?
-
5. Heb je naast de doorgestuurde filmmpjes zelf op #BookTok gekeken? Zo ja, kwam het op je For You-page? Of heb je verder gezocht en wat heb je dan precies gekeken?
-

Met behulp van de eerste vraag kon inzicht worden verkregen in het leesgedrag van de participant. Wanneer de participant aangeeft gelezen te hebben, werd dieper ingegaan op wat er gelezen is. Op basis hiervan kon inzicht worden verkregen in het leesgedrag van participanten; of participanten lezen en welke boeken zij lezen in hun vrije tijd. Aansluitend werd gevraagd of #BookTok hieraan heeft bijgedragen of niet. Op deze manier kon worden gekeken of het bekijken van de doorgestuurde BookTokfilmmpjes, en dus het gebruik van #BookTok, naar eigen zeggen van participanten invloed heeft op hun leesgedrag. In de literatuurverkenning is naar voren gekomen het vinden van inspiratie de voornaamste reden is van het gebruik van #BookTok (Dezuanni, 2021; Dera, Brouwer & Welling, 2023; Foster, 2023). Om deze reden werd de participant gevraagd of #BookTok mogelijk voor inspiratie voor een nieuw boek heeft gezorgd, en welke boeken dat waren. Om na te gaan of BookTokfilmmpjes zijn blijven hangen bij participanten, werd hun gevraagd of ze er na het bekijken nog aan hebben teruggedacht. Als ze hebben teruggedacht aan één of meerdere filmmpjes, zegt dat iets over hun beoordeling. Tot slot werd gevraagd of participanten naast het bekijken van de BookTokfilmmpjes zelf nog op #BookTok hadden gekeken of dat het voorbij was gekomen op hun For You-page, omdat het TikTok-algoritme bijhoudt welke inhoud gebruikers graag zien en hiervan een vergelijkbare inhoud op hun For You-page krijgen te zien (Maddox & Gill, 2023; Woods, 2023).

Met behulp van deze vragenlijst kon inzicht worden verkregen in het BookTok- en leesgedrag van de participant tijdens de BookTokinterventie. Er kon na worden gegaan of #BookTok mogelijk een rol speelt in het leesgedrag en de leesmotivatie van de participanten.

3.3.4. Semi-gestructureerd interview

Binnen deze kwalitatieve onderzoeksmethode is ervoor gekozen om de BookTokinterventie af te sluiten met een diepte-interview. Op deze manier kon diepgaandere informatie worden achterhaald, waarmee de onderzoeksvraag gerichter kan worden beantwoord. Er is gekozen voor een fysiek semi-gestructureerd interview dat individueel is afgenomen. Een deel van de gestelde vragen is voorafgaand aan het interview vastgesteld, zodat er ruimte was om door te

vragen op onduidelijke of interessante antwoorden van de participant. Op deze manier konden rijke en gedetailleerde data worden verzameld en zo diepgaande inzichten worden verkregen om de ervaringen van de respondenten te begrijpen. Met behulp van het *Interview Protocol Refinement (IPR) framework* van Castillo-Montonya (2016) is er een interviewleidraad opgesteld, met als doel om de validiteit en de betrouwbaarheid van de data te versterken. De interviewleidraad is opgenomen in bijlage 5.

Allereerst is ervoor gezorgd dat de interviewvragen daadwerkelijk overeenkwamen met de onderzoeksvraag, met als doel om te onderzoeken of er nog discrepanties waren tussen hetgeen wat gevraagd wordt en er daadwerkelijk wordt onderzocht. De organisatie van het gesprek was gebaseerd op sociale regels (Castillo-Montonya, 2016). Zo werd er één vraag per keer gesteld, werd de geïnterviewde niet onderbroken, knikte de interviewer begrijpend, werden er vragen gesteld bij onduidelijkheden, was er een soepele overgang tussen de onderwerpen en toonde de interviewer dankbaarheid. Er was sprake van diversiteit in de vragen en het script bevat aanvullende vragen voor verduidelijking. Het waren vooral waarom-vragen, omdat er werd onderzocht waarom de participanten een bepaalde houding tegenover het gebruik van #BookTok hadden. De interviewvragen waren open, precies en bevatten één thema tegelijk, zodat de geïnterviewde niet overweldigd werd. Daarbij is rekening gehouden met het taalgebruik, dat werd aangepast aan de doelgroep. De focus lag op een natuurlijk maar gestuurd gesprek. Voorafgaand aan het interview hebben de participanten een toestemmingsformulier om het interview op te nemen ingevuld. De interviews zijn opgenomen met een voicerecorder. Het toestemmingsformulier is opgenomen in bijlage 6.

3.3.4.1. Standaard interviewvragen

Het eerste deel van de vragen, vraag 1 tot en met 6, had betrekking op #BookTok: BookTokfilmpjes en het gebruik. De eerste vraag luidde: ‘Wat is je opgevallen aan de BookTokfilmpjes die je hebt gekeken, qua inhoud en vorm?’ Met behulp van deze vraag kon na worden gegaan wat participanten zelf op is gevallen aan BookTokfilmpjes en welke BookToktrends zij hier mogelijk in herkennen.

Daarna werd de participanten gevraagd om een nieuw BookTokfilmje te bekijken. Dit BookTokfilmje is geselecteerd op basis van de criteria in paragraaf 3.3.3.1. Het filmje duurt 1.16 minuten en is gemaakt door @noraleest (12.8K volgers); een BookToker die eerder voorbij is gekomen in de BookTokinterventie. Het betreft een boekreview van het Young Adult-boek *Zout* (2021) van Doreen Hendriks, dat gaat over een foodstagrammer die wordt uigedaagd om meer volgers te behalen maar daarbij stragglet met haar zelfbeeld. Ze krijgt haatreacties, die een grote invloed hebben op hoe zij zichzelf ziet. De BookToker benadrukt

dat ze moeite had om het boek aan de kant te leggen vanwege de manier waarop het is geschreven. Ze vindt het mooi maar tegelijkertijd ook pijnlijk, realistisch en herkenbaar geschreven. Het boek laat zien wat voor invloed sociale media op onze eigenwaarde hebben en daar heeft de BookToker over nagedacht. Zowel het boek als de schrijver is queer. Aan het einde wijst de BookToker de kijker op triggerwarnings, die vervolgens in beeld verschijnen. De Booktoker zit voor een boekenkast en laat het boek duidelijk zien. De video is geëdit; de fragmenten zijn geknipt en achter elkaar geplakt en er is tekst in beeld te zien. Ook staat er een poll in beeld waarin de kijkers aan kunnen geven of ze het boek gaan lezen. De video bevat een soundbite. Onder de video staan de volgende hashtags: *#boektok*, *#BookTok*, *#lezen*, *#zout*, *#doreenhendriks*, *#noraleest* en *#boekreview*.

De tweede vraag diende aan de hand van dit BookTokfilmpje te worden beantwoord. Met behulp van de deelvragen bij 2A kon na worden gegaan of de participanten de BookToktrends hierin herkenden. Hiervoor werden gerichte vragen gesteld met aandacht voor de volgende BookToktrends: multimodaliteit, lezersidentiteit in hashtags, sterk affectief georiënteerd karakter van de boekrecensiestijl op *#BookTok* en de ‘boekenachtige’ esthetiek. Door daarna een brug te slaan naar TikTok in het algemeen, kon na worden gegaan of participanten het multimodale en vluchtige karakter van *#BookTok* doorzagen. Met behulp van de deelvragen bij 2B kon inzicht worden verkregen in de attitude van de participant ten opzichte van het BookTokfilmpje. Hiervoor werden dezelfde vragen gesteld als de gesloten vragen in tabel 2. Deze vragen dienden echter niet gesloten, op een vijfpunts-Likertschaal, maar open, in eigen woorden, te worden beantwoord. Hierdoor kon meer diepgang worden verkregen in de antwoorden en dus in de beoordeling van de BookTokfilmpjes door participanten.

De derde vraag luidde: ‘Wat is voor jou belangrijk om terug te zien in een BookTokfilmpje, dus waardoor word jij overtuigd om het boek te gaan lezen?’ Met behulp van deze vraag kon inzicht worden verkregen in wat participanten aanspreekt in BookTokfilmpjes. Deze vraag ging ook verder in op de leesmotivatie; waardoor de participant overtuigd en gemotiveerd raakt om een boek mogelijk te gaan lezen.

Vervolgens werd de participanten gevraagd hoe zij het gebruik van *#BookTok* tijdens de BookTokinterventie hebben ervaren. Dit sluit aan bij de onderzoeksvraag die in dit onderzoek centraal staat. Daarnaast is in de literatuurverkenning is naar voren gekomen dat *#BookTok* meer gemeenschapsgedreven is; daarom werd de participanten gevraagd of zij zich onderdeel voelen van de BookTokcommunity. De participanten hebben 4 weken lang

BookTokfilmpjes doorgestuurd gekregen, maar de vraag blijft of zij na het onderzoek de intentie hebben om zelf #BookTok te (blijven) gebruiken.

Het tweede deel van de vragen, vraag 7 tot en met 13, ging over #BookTok en het lezen van boeken in de vrije tijd van participanten. De participanten werd gevraagd of zij meer voor hun plezier in hun boek hebben gelezen dan voor het bekijken van de BookTokfilmpjes. Indien de vraag met ‘nee’ werd beantwoord, werd er aan participanten gevraagd of zij wel de intentie hadden om meer voor hun plezier te lezen in hun vrije tijd. Wanneer participanten, ondanks hun intentie om te lezen, om welke reden dan ook niet hebben gelezen, kon worden onderzocht of het bekijken van BookTokfilmpjes volgens henzelf bijdraagt aan hun leesgedrag.

Vraag 8 tot en met en 13 hadden betrekking tot de leesmotivatie. Elke vraag bestond uit een gesloten en open deelvraag, zodat er dieper in kon worden gegaan op het antwoord van de participant. Eerst werd de participanten gevraagd of #BookTok hun motivatie heeft gegeven om in hun boek in hun vrije tijd te lezen. De vragen hierna hadden betrekking op de intrinsieke (lees)motivatie: *autonomie*, *competentie*, *verbondenheid* (SDT) en *nieuwsgierigheid* (MRQ). Met behulp van deze vragen kon na worden gegaan of #BookTok naar eigen zeggen van participanten bijdraagt aan hun leesmotivatie.

Ter afsluiting van het interview werd aan de participanten gevraagd of er iets wat ze voor zichzelf meenemen uit het onderzoek. Met behulp van deze vraag kon na worden gegaan wat hen specifiek bij zal blijven uit dit onderzoek.

3.3.4.2. Persoonlijke interviewvragen

Aan het einde van het interview is aan de participanten een persoonlijke vraag gesteld. Met behulp van deze vragen kon diepgang worden verkregen in de resultaten uit de BookTokinterventie: de attitudemeting van BookTokfilmpjes en/of de vragenlijst BookTok- en leesgedrag. De vraag verschilde daarom per participant. Een persoonlijke vraag luidde bijvoorbeeld: ‘Je hebt aangegeven dat je voor je plezier in je vrije tijd in het Engels hebt gelezen. Lees je alleen in het Engels? Waarom?’ De persoonlijke vragen zijn opgenomen in bijlage 11.

3.4. Data-analyse

3.4.1. Attitudemeting BookTokfilmpjes

De zeven gesloten vragen uit tabel 2 die op een vijfpunts-Likertschaal beantwoord zijn, zijn geanalyseerd middels descriptieve statistiek in IBM SPSS Statistics. De vragen zijn met elkaar vergeleken door te kijken naar het gemiddelde antwoord per vraag per filmpje. De

antwoorden op vraag 1 van alle acht de filmpjes zijn bijvoorbeeld met elkaar vergeleken. In de open vraag, vraag 8, zijn patronen in antwoorden opgemerkt die mogelijk de resultaten konden verklaren.

Op basis van de resultaten uit de attitudemeting kon inzicht worden verkregen in de attitude tegenover de doorgestuurde BookTokfilmpjes tijdens de interventie.

3.4.2. Vragenlijst BookTok- en leesgedrag

De vijf vragen uit de vragenlijst uit tabel 3 zijn in eerste instantie gesloten vragen, omdat ze met ‘ja’ en ‘nee’ beantwoord zijn. Met behulp van de aantallen (N) zijn percentages berekend, bijvoorbeeld hoeveel procent van de participanten die week wel of niet heeft gelezen in hun vrije tijd. De open vragen die zijn gesteld aan participanten die ‘ja’ hebben geantwoord op de gesloten vragen, zijn open gecodeerd. Vervolgens is een overzicht gemaakt van de boeken die zijn gelezen door participanten en boeken die zij als inspiratie hebben opgedaan door #BookTok. Op basis van deze gegevens werd in kaart gebracht welke boeken participanten lazen en mogelijk gaan lezen door #BookTok. Daarnaast werd inzicht verkregen in de filmpjes waar de participanten aan terugdachten gedurende de interventie. Deze resultaten werden later in verband gebracht met de resultaten uit de attitudemeting van participanten ten opzichte van de BookTokfilmpjes. Wanneer een participant aangaf zelf op #BookTok te hebben gezeten, werd in percentages aangegeven of participanten dit op hun For You-page zijn tegengekomen of dat zij zelf op #BookTok op zoek zijn gegaan.

Op basis van de resultaten uit deze vragenlijst kon inzicht worden verkregen in het BookTok- en leesgedrag van participanten gedurende de interventie.

3.4.3. Semi-gestructureerd interview

Voor de analyse van de open vragen in het semi-gestructureerd interview is gebruikgemaakt van open codering (Saldaña, 2016). Hiervoor is gebruikgemaakt van thematisch coderen, waarbij de transcripties zijn geanalyseerd op basis van thema's. Voor elke vraag werd de door meerdere deelnemers genoemde argumentaties door de onderzoeker geïdentificeerd en van een label voorzien. De thema's zijn dus gecategoriseerd, om te kunnen zien welke thema's voorkwamen in antwoorden van participanten. Voor elke standaardvraag uit het interview is een coderingsschema opgesteld. De antwoorden op de persoonlijke vragen zijn niet open gecodeerd, omdat deze vraag per participant verschillend kon zijn. De antwoorden daarop zijn overzichtelijk weergegeven in een tabel.

Op basis van de resultaten uit de persoonlijke interviewvragen konden patronen worden herkend die mogelijk resultaten uit de BookTokinterventie konden verklaren.

4. Resultaten

4.1. BookTokinterventie

4.1.1. Attitudemeting BookTokfilmpjes

De resultaten worden per gesloten vraag per BookTokfilmpje besproken en met elkaar vergeleken op basis van de gegevens uit SPSS (zie bijlage 8). Deze resultaten worden ondersteund met argumenten die zijn gegeven in de open vraag uit de attitudemeting (zie bijlage 9).

De eerste gesloten vraag in de vragenlijst van de attitudemeting luidde: ‘Hoe leuk vond je dit filmpje om te kijken?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 3.

Tabel 3

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmpjes vraag 1 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	<i>μ</i>	<i>SD</i>
1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	3.39	3.00	0.78
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	3.30	3.00	0.97
3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	2.96	3.00	0.71
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	4.43	4.00	0.84
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	3.61	4.00	0.84
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	3.43	4.00	0.84
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	2.91	3.00	0.85
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	3.04	3.00	1.12

De filmpjes scoren over het algemeen positief neutraal op de vijfpunts-Likertschaal ($M=3.38$). Dit betekent dat de participanten de filmpjes gemiddeld leuk vinden. Aan de mediaan is af te lezen dat er meer participanten gemiddeld een hogere score dan 3.00 op de vijfpunts-Likertschaal hebben aangegeven bij de filmpjes 4, 5 en 6. Deze filmpjes worden gemiddeld gezien leuker gevonden. Filmpje 4 wordt het leukst gevonden en filmpje 7 het minst leuk. In vergelijking met de standaarddeviaties van de andere filmpjes, is de standaarddeviatie bij filmpje 8 relatief hoog. Dit betekent dat de spreiding van de antwoorden groter is; dat wil zeggen dat de een het filmpje leuker vond dan de ander. Deze resultaten laten zien dat er geen filmpje is dat helemaal niet leuk werd gevonden door de participanten.

De tweede gesloten vraag luidde: ‘Hoe overtuigend vond je de mening van de BookToker over het boek?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 4.

Tabel 4

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmmpjes vraag 2 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	<i>μ</i>	<i>SD</i>
1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	3.83	4.00	0.72
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	3.78	4.00	0.74
3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	4.13	4.00	0.87
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	3.61	4.00	1.03
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	4.09	4.00	0.67
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	3.65	4.00	1.11
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	3.83	4.00	0.94
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	3.61	4.00	0.89

Aan de gemiddeldes te zien, worden de meningen van de BookTokers over de boeken over het algemeen als overtuigend beschouwd ($M=3.81$). De mediaan geeft dit ook weer; deze is namelijk bij alle filmmpjes 4.00. Dit betekent dat alle filmmpjes op deze vraag relatief hoog scoren op de vijfpunts-Likertschaal. Deze resultaten laten zien dat er geen filmpje is waarin de BookTokers mening over een boek helemaal niet overtuigend was.

Er kan worden opgemerkt dat de mening van zowel populaire als minder populaire BookTokers als overtuigend worden beschouwd. Dit zou kunnen betekenen dat de populariteit, ofwel het aantal volgers van de BookToker, geen duidelijke rol speelt in de beoordeling van de mening van de BookToker over een boek.

Opvallend is dat de mannelijke BookTokers, @jetweedevader en @zosander, vergeleken met de andere vrouwelijke BookTokers lager worden beoordeeld; hun meningen worden als minder overtuigend beschouwd.

De meningen van @paulaleest en @sanne_reads worden het meest overtuigend gevonden. Dit is opmerkelijk, want de vorige resultaten lieten zien dat filmpje 3 als een van de minder leuke filmpjes werd beoordeeld en filmpje 5 als een van de leukere filmpjes. De meningen van de BookTokers @mirelleisreading, @livethebooklife en @zosander worden in

als minder overtuigend beschouwd. Dit is wederom opmerkelijk, want de vorige resultaten lieten zien dat filmpje 4 het leukst werd gevonden door de participanten. Daarbij is het opvallend dat de standaarddeviatie bij filmpje 4 en 6 hoger is dan die bij filmpje 8. Ondanks dat deze filmpjes gemiddeld gezien minder hoog scoren vergeleken met de andere filmpjes, zijn de meningen hierover meer verdeeld; de een vond de mening van de BookToker over het boek overtuigender dan de ander. Uit de open antwoorden bij filmpje 8 bleek dat sommigen vonden dat de BookToker monotoon, saai en druk praatte en (te) veel informatie gaf, waardoor het chaotisch overkwam en het moeilijk te volgen was, hoewel anderen de BookToker overtuigend vonden, het filmpje en/of het boek leuk vonden. Waarom de mening van de BookToker over het boek wel of niet overtuigend was, verschilt per participant.

De derde gesloten vraag luidde: ‘Hoe leuk lijkt het besproken boek jou om te lezen?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 5.

Tabel 5

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmpjes vraag 3 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	<i>μ</i>	<i>SD</i>
1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	3.00	3.00	1.09
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	3.52	4.00	1.20
3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	2.70	2.00	1.19
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	3.52	4.00	0.90
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	3.78	4.00	0.90
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	2.61	3.00	1.00
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	2.61	2.00	1.08
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	2.83	3.00	1.40

De boeken scoren over het algemeen neutraal op de vijfpunts-Likertschaal ($M=3.07$); de boeken worden gemiddeld leuk gevonden. Zowel de gemiddeldes als de medianen laten zien dat de boeken *Museumnacht*, *2125 De Winterslaper* en *Lijken liegen niet* het leukst worden gevonden. De boeken *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?* en *Morgen en morgen en morgen* worden minder leuk gevonden. Opvallend is dat de mening van de @paulaleest over *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?* wel als overtuigend werd ervaren, maar het boek

toch minder leuk werd gevonden. Dit is ook gebleken uit de open antwoorden van de participanten. Participanten waren eerder al niet geïnteresseerd in de *Hoe overleef ik*-serie en/of de BookToker gaf volgens hen voor nieuwe lezers van hiervan weinig informatie over de inhoud van het boek. Uit de open antwoorden van filmpje 7 is gebleken dat participanten het belangrijk vinden dat de BookToker duidelijk vertelt waar het boek over gaat om te kunnen bepalen of zij een boek leuk vinden of niet. De standaarddeviatie is bij alle filmpjes relatief hoog. Dat wil zeggen dat de spreiding in de antwoorden groter is; de een vond het boek leuker dan de ander. Dit is natuurlijk ook per persoon verschillend, want iedereen kan andere genres leuk vinden. De antwoorden lagen het meest uit elkaar bij filmpje 2 en 8, *Museumnacht* en *A Touch of Darkness*. Hoewel filmpje 2 gemiddeld genomen als een van de leukere filmpjes werd gezien, verschillen de antwoorden dus meer. Uit de open antwoorden bij dit filmpje is ook gebleken dat de een het bijvoorbeeld een interessant boek en een goede aanrader vindt en de ander niet.

Deze resultaten laten zien dat de (literaire) romans *Weerlicht*, *2125 De Winterslaper*, *Zie mij graag* en *Morgen en morgen en morgen* ($M=2.94$) gemiddeld lager scoren dan de Young Adult-boeken *Museumnacht*, *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?*, *Lijken liegen niet* en *A Touch of Darkness* ($M=3.21$). Daarnaast kan worden opgemerkt dat de uit het Engels vertaalde literaire roman *Morgen en morgen en morgen* het laagst op de vijfpunts-Likertschaal scoort in vergelijking met de andere Nederlandse (literaire) romans. Daarentegen scoort het uit het Engels vertaalde Young Adult-boek *A Touch of Darkness* niet het laagst in vergelijking met de andere Nederlandse Young Adult-boeken. Opvallend is dat dit boek verkozen wordt boven het boek *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?*, een boek uit de bekende *Hoe overleef ik*-serie van Francine Oomen.

Deze resultaten laten zien dat boeken van bekende en onbekende, vrouwelijke en mannelijke auteurs en Nederlandse en buitenlandse auteurs worden gewaardeerd. Er is in zekere zin belangstelling voor auteurs die ondervertegenwoordigd zijn in boekkeuzes van leerlingen. #BookTok maakt ruimte hiervoor.

De vierde gesloten vraag luidde: ‘Hoe grappig vond je dit filmpje?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 6.

Tabel 6

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmpjes vraag 4 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	μ	<i>SD</i>
---------	-----------	-----------------	----------	-------	-----------

1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	1.43	1.00	0.59
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	2.30	2.00	0.88
3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	1.48	1.00	0.67
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	2.13	2.00	0.82
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	2.17	2.00	0.78
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	2.78	3.00	1.31
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	1.74	2.00	0.69
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	2.22	2.00	1.04

De filmpjes werden over het algemeen niet grappig gevonden ($M=2.02$). Aan de gemiddeldes en de medianen is te zien dat filmpje 1 en 3 het minst grappig worden gevonden. Uit de open antwoorden bleek dat filmpje 1 over een serieus boek gaat, waarvoor triggerwarnings worden gegeven door de BookToker over stoornissen, en dat daarom vermoedelijk niet als grappig wordt ervaren. Uit de open antwoorden bleek dat de BookToker in filmpje 3 door sommigen als overdreven werden beschouwd. Dit kwam doordat de BookToker geëmotioneerd raakte door het boek en uitspraken deed als: ‘het voelt als een warm bad’, ‘het voelt echt als thuiskomen’ en ‘het is zo nostalgisch’. Dit wordt dus niet door elke participant gewaardeerd. Filmpje 6 scoorde in vergelijking met de andere filmpjes neutraler op de vijfpunts-Likertschaal. De standaarddeviatie hiervan is echter hoog. Dat wil zeggen dat de meningen over hoe grappig dit filmpje is verdeeld zijn; de een vindt het grappiger dan de ander.

Deze resultaten laten zien dat het niet uit lijkt te maken dat BookTokfilmmpjes niet humoristisch zijn; dit beïnvloedt de algemene beoordeling van BookTokfilmmpjes niet negatief.

De vijfde gesloten vraag luidde: ‘Hoe aardig lijkt deze BookToker jou?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 7.

Tabel 7

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmmpjes vraag 5 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	μ	<i>SD</i>
1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	3.70	4.00	0.88
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	4.04	4.00	0.83

3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	3.75	4.00	0.62
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	3.65	4.00	0.78
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	4.00	4.00	0.80
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	3.48	3.00	0.90
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	3.39	3.00	0.89
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	3.43	4.00	0.84

De BookTokers worden over het algemeen aardig gevonden ($M=3.68$). Deze resultaten laten zien dat er geen BookToker die niet aardig wordt gevonden. De BookTokers @daansbooks en @sanne_reads worden het aardigst gevonden. Daarentegen worden @livethebooklife en @zosander minder aardig gevonden. Uit de open antwoorden van filmpje 2 bleek dat @daansbooks erg enthousiast overkomt, een leuke uitstraling en een positieve energie heeft en dat als leuk wordt ervaren. Uit de open antwoorden van filmpje 5 bleek dat @sanne_reads een fijne stem heeft om naar te luisteren en dat ze erg vrolijk vertelde. Daarentegen is uit de open antwoorden bij filmpje 7 gebleken dat @zosander saai, monotoon en ongeïnteresseerd vertelde. Hieruit blijkt dat de manier van praten een rol speelt in de beoordeling van BookTokers hoe aardig zij worden gevonden.

De mediaan laat zien dat alle filmpjes wel relatief hoog op de vijfpunts-Likertschaal scoren. Bij alle filmpjes is er geen sprake van een grote spreiding in de antwoorden. Opvallend is dat de standaarddeviatie bij filmpje 3 het laagst is. Dit betekent dat de participanten het over het algemeen eens waren over de positieve indruk van @paulaleest, ondanks dat sommigen haar enthousiasme niet konden waarderen, zoals bleek uit de open antwoorden van filmpje 3.

Deze resultaten laten zien dat zowel populaire als minder populaire BookTokers aardig worden gevonden door participanten. Daarbij kan worden opgemerkt dat de mannelijke BookTokers, @jetweedevader en @zosander, vergeleken met de andere vrouwelijke BookTokers lager worden beoordeeld; zij lijken de participanten minder aardig. Dat is opvallend, want @jetweedevader is een van de populairste BookTokers. Dit zou betekenen dat de populariteit, ofwel het aantal volgers van de BookToker, geen rol speelt in de beoordeling van BookTokers hoe aardig zij worden gevonden.

De zesde gesloten vraag luidde: ‘Hoe duidelijk vond je dit filmpje?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 8.

Tabel 8

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmpjes vraag 6 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	<i>μ</i>	<i>SD</i>
1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	4.35	4.00	0.65
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	3.74	4.00	0.75
3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	3.13	3.00	1.18
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	4.00	4.00	1.00
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	4.17	4.00	0.83
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	2.57	2.00	0.99
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	3.87	4.00	0.97
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	3.61	3.00	1.08

Het verschilt per filmpje hoe duidelijk het werd gevonden door participanten. Over het algemeen werden de filmpjes duidelijk gevonden ($M=3.68$). Aan de gemiddeldes en de medianen is te zien dat filmpje 1, 4 en 5 duidelijker werden gevonden. Filmpje 1 werd het meest duidelijk gevonden en filmpje 6 het minst duidelijk. Hierbij kan worden opgemerkt dat de BookTokers in filmpje 1 en 5 de kijker op triggerwarnings hebben gewezen; dit speelt mogelijk een rol in de beoordeling van de duidelijkheid van het filmpje. Uit de open antwoorden van filmpje 4 kwam naar voren dat participanten vonden dat de BookToker precies genoeg informatie gaf over het boek om te weten of het boek bij hen paste, waardoor ze na het bekijken van het filmpje wisten wat hen te wachten zou staan als ze dit boek zouden lezen. Ook uit de open antwoorden bij filmpje 5 bleek dat participanten de duidelijke uitleg van het boek waardeerden. Daarentegen bleek uit de open antwoorden van filmpje 6 dat participanten dit filmpje allesbehalve duidelijk vonden. Ze zijn het met elkaar eens dat de BookToker nauwelijks vertelde waar het boek over ging en; alleen dat het op de leeslijst mag. Hierdoor is het voor participanten onduidelijk en weten ze niet goed of het een boek is dat hen leuk lijkt. Dit wijst erop dat participanten in BookTokfilmpjes graag meer over de inhoud van het boek willen terugzien.

De standaarddeviaties van de filmpjes liggen relatief hoog; dat wil zeggen dat de spreiding van de antwoorden groter is. Opvallend is dat de standaarddeviatie bij filmpje 1 niet hoog is; de antwoorden van de participanten lagen redelijk dicht bij elkaar. Uit de open antwoorden bleek dat filmpje 1 duidelijk werd gevonden, met name door de duidelijke mening en uitleg. Daarentegen is de standaarddeviatie bij filmpje 4 hoger; dat wil zeggen dat de meningen over de duidelijkheid van dit filmpje meer verdeeld waren. Ondanks de standaarddeviatie hoger is, ligt de mediaan op 4.00. Dit betekent dat dit filmpje met score 3.03 als laagst is beoordeeld door de participanten.

De zevende gesloten vraag luidde: ‘Hoe goed denk je dat deze BookToker in jouw vriendenkring zou passen?’ De resultaten zijn overzichtelijk weergegeven in tabel 9.

Tabel 9

Resultaten vragenlijst attitudemeting BookTokfilmpjes vraag 7 (N=23)

Filmpje	BookToker	Aangeraden boek	<i>M</i>	μ	<i>SD</i>
1	@noraleest	Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	2.61	3.00	0.94
2	@daansbooks	Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2023)	2.65	3.00	1.11
3	@paulaleest	Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	2.65	3.00	1.03
4	@mirelleisreading	Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2021)	2.61	3.00	0.99
5	@sanne_reads	Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023)	3.22	3.00	0.85
6	@jetweedevader	Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2023)	2.61	2.00	0.99
7	@livethebooklife	Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	2.22	2.00	1.13
8	@zosander	Scarlett St. Claire, <i>A Touch of Darkness</i> (2023)	2.61	3.00	0.84

Over het algemeen passen de BookTokers minder goed in de vriendenkring van de participanten ($M=2.65$). Deze resultaten laten zien dat het per filmpje verschilt hoe goed de BookToker in de vriendenkring van de participant past. Dit is natuurlijk een vrij persoonlijke vraag, die ook verschillend kan worden beantwoord. Uit de gemiddeldes blijkt dat BookToker @sanne_reads in filmpje 5 meer lijkt te passen in de vriendenkring van participanten. De BookToker @livethebooklife lijkt het minst goed in de vriendenkring van participanten te passen. Opvallend is dat de standaarddeviatie bij filmpje 7 het hoogst is. Er zijn participanten die aan een neutrale score (3) hebben aangegeven, maar meer participanten hebben een

negatieve score aangegeven (1-2). Over het algemeen zijn de standaarddeviaties relatief hoog. Of de BookToker in de vriendenkring past, verschilt dus per participant. Er kan worden opgemerkt dat de participanten BookTokers aardig lijken, maar dat wil niet zeggen dat ze ook denken dat de BookToker goed in hun vriendenkring past. Deze resultaten laten zien dat de populariteit en het gender van de BookTokers geen rol lijken te spelen in de beoordeling hiervan.

Bovenstaande resultaten tonen aan dat de filmpjes over het algemeen gemiddeld leuk worden gevonden, de meningen van de BookTokers als overtuigend worden beschouwd, de boeken leuk worden gevonden, de filmpjes niet grappig zijn, de BookTokers participanten aardig lijken maar minder goed in hun vriendenkring passen. De participanten beoordelen de BookTokfilmpjes positief. In vergelijking met de rest van de filmpjes, scoren filmpje 4 en filmpje 5 gemiddeld het hoogst bij de participanten. Opvallend is uit de open antwoorden gebleken dat twee participanten filmpje 5 lang vonden duren; dit is ook het langste BookTokfilmpje dat ertussen zat. Dit zou kunnen betekenen dat 1.31 minuten voor een BookTokfilmpje aan de lange kant is.

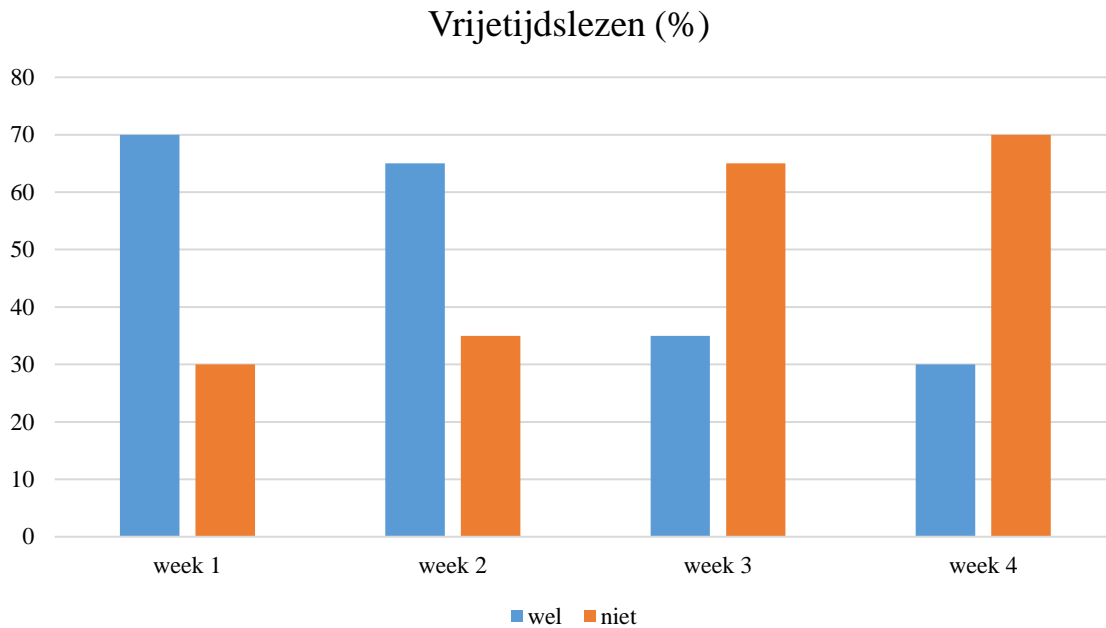
4.1.2. Vragenlijst BookTok- en leesgedrag

In de volgende alinea's worden de resultaten per vraag per week besproken en met elkaar vergeleken.

De eerste vraag uit de vragenlijst luidde: 'Heb je deze week voor je plezier gelezen in je vrije tijd? Zo ja, wat heb je gelezen?' De resultaten zijn weergegeven in figuur 1.

Figuur 1

Resultaten vrijetijdslezen van participanten (N=23)

In de eerste week van de BookTokinterventie heeft 70% van de participanten gelezen voor hun plezier in hun vrije tijd en 30% niet. Deze percentages bleven ongeveer gelijk in de tweede week; 65% heeft wel gelezen en 35% niet. In de laatste twee weken van de interventie vond er een omkering plaats. In de derde week heeft 35% wel gelezen en 65% niet. In de laatste week heeft 30% wel gelezen en 70% niet. Een veelgenoemde reden waarom participanten niet lezen in hun vrije tijd is: schooldruk. Dit blijkt uit open antwoorden als: ‘Nee geen tijd tijdens schoolweken’, ‘Nee ik lees niet voor mijn plezier, maar wel voor mijn boekopdracht’ en ‘Nee ik lees bijna niet voor mijn plezier als ik het druk heb met school.’ Hierbij kan worden opgemerkt dat schoollezen dus niet hetzelfde wordt ervaren als vrijetijdslezen.

In tabel 10 is een overzicht gemaakt van de boeken die worden gelezen door de participanten voor hun plezier in hun vrije tijd.

Tabel 10

Boeken die voor plezier worden gelezen in de vrije tijd van participanten (N=23)

Nederlands	Engels
Hanna Grace, <i>Icebreaker</i> (2023) (vertaald)	Colleen Hoover, <i>It Ends With Us</i> (2016)
Paul de Bruyn, <i>De laatste stap</i> (2023)	Colleen Hoover, <i>It Starts With Us</i> (2022)
Holly Black, <i>De wrede prins</i> (2020) (vertaald)	Rachael Lippincott & Alyson Derrick, <i>She gets the girl</i> (2022)

Karin Amatmoekrim, <i>Het gym</i> (2011)	Casey McQuiston, <i>I Kissed Shara Wheeler</i> (2022)
Mel Wallis de Vries, <i>Wreed</i> (2014)	J.K. Rowling, <i>Harry Potter and the Prisoner of Azkaban</i> (2017)
Maren Stoffels, <i>No exit: Ontsnappen lijkt onmogelijk</i> (2023)	Lauren Asher, <i>Final Offer</i> (2023)
Myrthe van der Meer, <i>PAAZ</i> (2012)	Angie Thomas, <i>The Hate U Give</i> (2017)
Herman Koch, <i>Het diner</i> (2009)	Lucinda Riley, <i>Seven Sisters</i> (2014)
Matthew Perry, <i>Friends, lovers en het grote, verschrikkelijke ding</i> (2022) (vertaald)	<i>A Good Girl's Guide to Murder</i> – Holly Jackson (2019)
Giles Sparrow, <i>De geschiedenis van het heeal in 21 sterren (en 3 bedriegers)</i> (2022) (vertaald)	Holly Jackson, <i>Good Girl, Bad Blood</i> (2020)
Inge Schilperoord, <i>Muidhond</i> (2015)	Holly Jackson, <i>As Good as Dead: The Finale to A Good Girl's Guide to Murder</i> (2021)
Simone van der Vlugt, <i>Blauw water</i> (2008)	Khaled Hosseini, <i>A Thousand Splendid Suns</i> (2007)
Willem Asman, <i>Enter</i> (2017)	Patrick Rothfuss, <i>The name of the wind</i> (2007)
Murat Isik, <i>Mijn moeders strijd</i> (2019)	Rupi Kaur, <i>Milk and honey</i> (2014)
Astrid Holleeder, <i>Judas</i> (2016)	Veronica Henry, <i>How to Find Love in a Bookshop</i> (2016)
	V.E. Schwab, <i>The Invisible Life of Addie Laure</i> (2020)
	Matt Haig, <i>The Midnight Library</i> (2020)
	Hanya Yanagihara, <i>A Little Life</i> (2015)

Uit tabel 10 is af te lezen dat er door participanten over het algemeen meer Engelse dan Nederlandse boeken voor hun plezier in hun vrije tijd worden gelezen; 45% van de boeken is Nederlands en 55% van de boeken is Engels.

Wanneer er in het Nederlands wordt gelezen, komen er verschillende genres voor: romantische boeken, (jeugd)thrillers, psychologische romans, biografieën en fantasyboeken. Er kan worden opgemerkt dat er veel nieuwe boeken worden gelezen; het 'oudste' boek komt uit 2008. Opvallend is dat er in het Nederlands veel titels worden genoemd die voor de leeslijst mogen worden gelezen, zoals *Muidhond*, *Het gym* en *Het diner*. Daarnaast worden er jeugdboeken als Young Adult-boeken gelezen, zoals *Wreed* en *No Exit: Ontsnappen lijkt onmogelijk*, en vertaalde boeken uit het Engels, zoals *Icebreaker* en *De wrede prins*. Deze

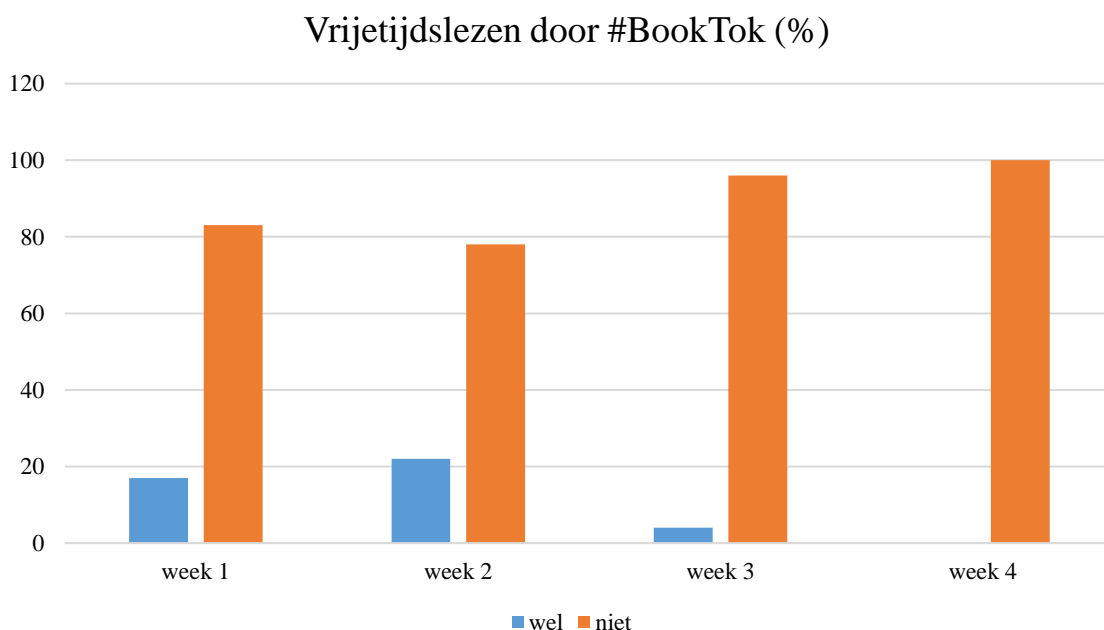
boeken mogen op school in de bovenbouw havo/vwo niet mogen worden gelezen; ze zijn van een laag niveau en oorspronkelijk niet geschreven door een Nederlandstalige auteur. Dit resultaat laat zien dat er wel belangstelling voor deze boeken is, buiten school.

Wanneer er in het Engels wordt gelezen, komen er ook verschillende genres voor: chicklit, (jeugd)thrillers, fantasyboeken, romantische boeken en psychologische romans. Er kan worden opgemerkt dat er veel nieuwe boeken worden gelezen; het ‘oudste’ boek komt uit 2007. Opvallend is dat er in het Engels meer boeken gelezen worden die gericht zijn op adolescenten; van de 19 titels zijn er 11 titels gericht op deze doelgroep. Ook in het Engels worden er jeugdboeken als Young Adult-boeken gelezen, zoals *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban* en *She gets the girl*. Er kan worden opgemerkt dat er ook aandacht is voor literatuur en poëzie, zoals *A Little Life* en *Milk and Honey*. Opvallend is dat er van de Engelse boeken of uit het Engels vertaalde boeken veel titels worden genoemd die actueel zijn op de Engelse BookTok, zoals *How to Find Love in a Bookshop*, *I Kissed Shara Wheeler*, *Final Offer* en *It Ends With Us*. Er worden veel populaire Engelse boeken door participanten gelezen in hun vrije tijd.

De tweede vraag luidde: ‘Heb je door #BookTok vorige week (meer) in je eigen boek gelezen?’ De resultaten zijn weergegeven in figuur 2.

Figuur 2

Resultaten vrijetijdslezen van participanten door #BookTok (N=23)

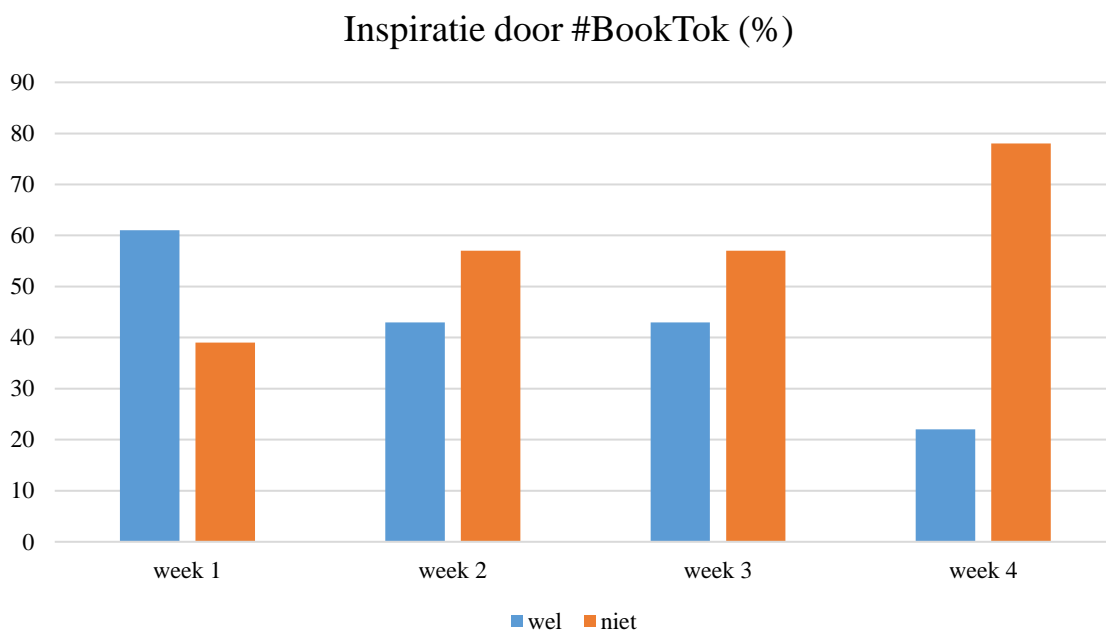

Naar eigen zeggen hebben veel participanten door het bekijken van de BookTokfilmpjes niet meer in hun eigen boek gelezen. In de eerste week heeft 83% niet meer in hun eigen boek gelezen door #BookTok en 17% wel. In de tweede week bleef dit aantal redelijk gelijk; 78% heeft niet meer in hun eigen boek gelezen door #BookTok en 22% wel. Dit is opvallend, want de tweede week betrof de herfstvakantie; boektwijfelaars lezen vaak voor hun plezier (alleen) in vakanties. In de derde week heeft er een enorme daling plaatsgevonden; 96% heeft niet meer in hun eigen boek gelezen door #BookTok en slechts 4% wel. In de laatste week van de interventie heeft niemand meer gelezen in hun eigen boek door #BookTok. De toetsweek die direct na de interventie plaatsvond, is vermoedelijk de oorzaak hiervan.

De derde vraag luidde: ‘Heb je inspiratie opgedaan door #BookTok om een nieuw boek te gaan lezen? Zo ja, welk boek? En waarom?’ De resultaten zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 3

Resultaten inspiratie door #BookTok (N=23)

In de eerste week van de BookTokinterventie heeft 61% van de participanten aangegeven inspiratie te hebben opgedaan door #BookTok om een nieuw boek te gaan lezen en 39% niet. In zowel de tweede als de derde week hebben meer participanten geen inspiratie opgedaan; 57% gaf aan geen inspiratie te hebben opgedaan door #BookTok en 43% wel. In de laatste week heeft 78% geen inspiratie opgedaan en slechts 22% wel. Deze resultaten sluiten aan bij de resultaten uit de attitudemeting van BookTokfilmpjes. In week 1 werden beide boeken met

een score van 3 en hoger op de vijfpunts-Likertschaal beoordeeld; dat wil zeggen dat de boeken (gemiddeld) leuk werden gevonden. In week 2 en 3 werd één boek met een score hoger dan 3 en één boek met een score lager dan 3 beoordeeld; dat wil zeggen dat het ene boek leuker was en de andere minder leuk. In de laatste week werden beide boeken met een score lager dan 3 beoordeeld; dat wil zeggen dat beide boeken, ten opzichte van de andere boeken, minder leuk werden gevonden. Er kan worden opgemerkt dat deze resultaten laten zien dat er geen week voorbij is gegaan dat er geen enkele participant geen inspiratie heeft opgedaan door #BookTok om een nieuw boek te gaan lezen.

In tabel 11 is een overzicht gemaakt van de boeken die participanten als inspiratie door #BookTok hebben opgedaan om te gaan lezen.

Tabel 11

Resultaten interessante boeken door #BookTok om te gaan lezen

Nederlands	Engels
Chinouk Thijssen, <i>Museumnacht</i> (2022) (N=4)	Casey McQuiston, <i>I Kissed Shara Wheeler</i> (2022)
Lars Kepler, <i>Playground</i> (2015)	Stephanie Garber, <i>Caraval 3 - Finale</i> (2020)
Francine Oomen, <i>Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?</i> (2023)	Lynette Noni, <i>The Prisoner Healer</i> (2021)
Olivier van Os, <i>Lijken liegen niet</i> (2023) (N=5)	J.K. Rowling, <i>Harry Potter-serie</i> (1997-2007)
Matthey Perry, <i>Friends, lovers en het grote, verschrikkelijke ding</i> (2022) (vertaald)	Colleen Hoover, <i>Verity</i> (2018)
Fons Burger, <i>2125 De Winterslaper</i> (2022)	Colleen Hoover, <i>Maybe Someday</i> (2014)
Jante Wortel, <i>Weerlicht</i> (2022)	Lauren Asher, <i>Final Offer</i> (2023)
Sarah Meuleman, <i>Zie mij graag</i> (2021) (N=2)	Holly Black, <i>The Cruel Prince</i> (2020)
Gabrielle Zevin, <i>Morgen en morgen en morgen</i> (2023)	Hanna Grace, <i>Icebreaker</i> (2023)
	Stephenie Meyer, <i>Twilight-serie</i> (2005-2010)

	Holly Jackson, <i>As Good as Dead: The Finale to A Good Girl's Guide to Murder</i> (2021)
	Donna Tartt, <i>The Secret History</i> (1992)
	Robert Greene, <i>48 Laws of Power</i> (1998)
	Jasmine Garcia, <i>Blind Beauty</i> (2022)
	M.L. Rio, <i>If We Were Villains</i> (2017)
	Ana Huang, <i>Twisted-serie</i> (2021)
	Ana Huang, <i>Twisted lies</i> (2023)
	Albert Camus, <i>The Myth of Sisyphus</i> (1942) (vertaald)
	Hanya Yanagihara, <i>A Little Life</i> (2015)

Uit tabel 11 is af te lezen dat participanten over het algemeen meer Engelse dan Nederlandse boeken door #BookTok als inspiratie hebben opgedaan om te gaan lezen.

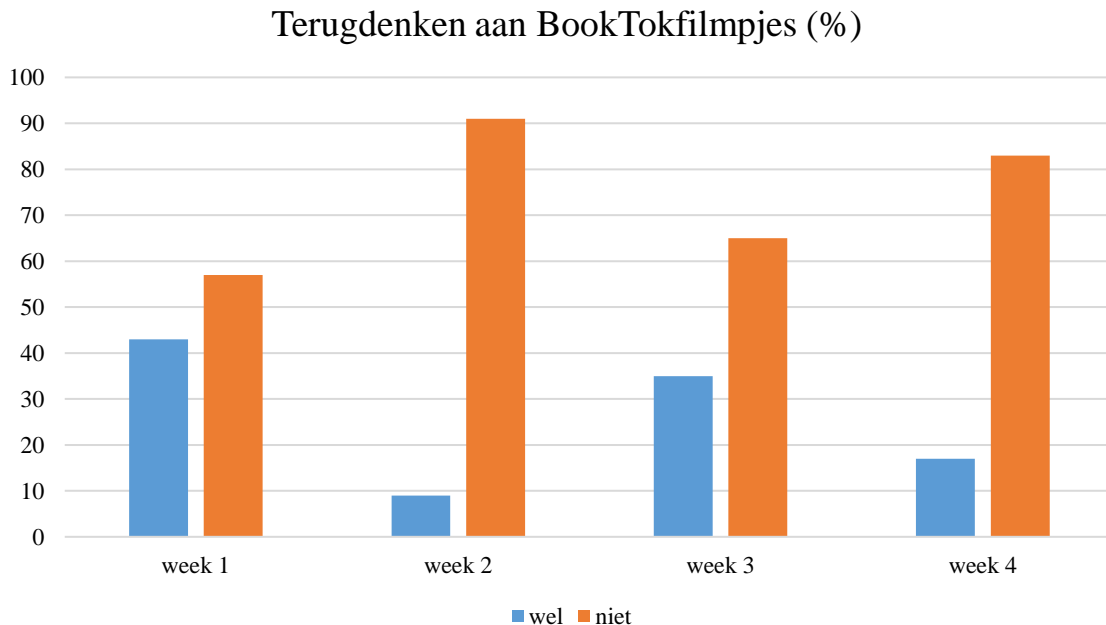
Opvallend is dat Nederlandse boeken die worden genoemd bijna allemaal afkomstig zijn van de doorgestuurde BookTokfilmpjes tijdens de interventie. Van de Young Adult-boeken is *Museumnacht* 4 keer genoemd door participanten, *Hoe overleef ik alles wat ik niemand vertel?* 1 keer en *Lijken liegen niet* 5 keer. Dit sluit aan bij de resultaten uit de attitudemeting van BookTokfilmpjes, waaruit bleek participanten de boeken *Museumnacht* en *Lijken liegen niet* leuk vonden. Van de literaire boeken zijn zowel de *2125 De Winterslaper*, *Weerlicht* als *Morgen en morgen en morgen* 1 keer genoemd en *Zie mij graag* 2 keer. De Young Adult-boeken die voor zijn gekomen in de doorgestuurde BookTokfilmpe zijn vaker genoemd dan de (literaire) romans die voorkwamen. Er kan worden opgemerkt dat bijna alle filmpjes die zijn doorgestuurd dus wel genoemd zijn. Dit resultaat laat zien dat het doorsturen van BookTokfilmpjes een goede manier is om boeken te promoten.

Daarnaast hebben participanten meer Engelse boeken en series als inspiratie opgedaan door #BookTok om te gaan lezen; Young Adult-, adolescenten- en volwassenliteratuur. Er komen veel nieuwe boeken voor, maar het is opmerkelijk dat er ook ‘oudere’ werken (vóór 2000) worden genoemd, zoals *The Secret History*, *48 Laws of Power* en *The Myth of Sisyphus*. Dit sluit aan bij de recente BookToktrend waarbij oudere Engelstalige werken worden gelezen.

De vierde vraag luidde: ‘Heb je nog teruggedacht aan een van de BookTokfilmmpjes? Zo ja, welk filmpje? Wanneer? En waarom?’ De resultaten zijn weergegeven in figuur 4.

Figuur 4

Resultaten terugdenken aan BookTokfilmpjes door participanten (N=23)

Na de eerste week van de BookTokinterventie heeft 57% van de participanten niet teruggedacht aan een BookTokfilmpje en 43% wel. Uit de open antwoorden is gebleken dat 3 participanten dachten aan filmpje 1 over *Weerlicht*, 6 aan filmpje 2 over *Museumnacht* en 2 aan andere BookTokfilmpjes.

Na de tweede week heeft 91% niet teruggedacht aan een BookTokfilmpje en slechts 9% wel. Uit de open antwoorden is gebleken dat 1 participant dacht aan filmpje 4 over *2125 De Winterslaper* en 1 participant wederom aan filmpje 2 over *Museumnacht*.

Na de derde week heeft 65% niet teruggedacht aan een BookTokfilmpje en 35% wel. Uit de open antwoorden is gebleken dat 3 participanten dachten aan filmpje 5 over *Lijken liegen niet*, 2 aan filmpje 6 over *Zie mij graag*, 1 wederom aan filmpje 2 over *Museumnacht* en 2 aan overige BookTokfilmpjes.

Na de laatste week van de interventie heeft 82% niet teruggedacht aan een BookTokfilmpje en 17% wel. Uit de open antwoorden is gebleken dat 1 participant dacht aan filmpje 7 over *Morgen en morgen en morgen*, 2 participanten aan filmpje 8 over *A Touch of Darkness* en 1 wederom aan filmpje 2 over *Museumnacht*.

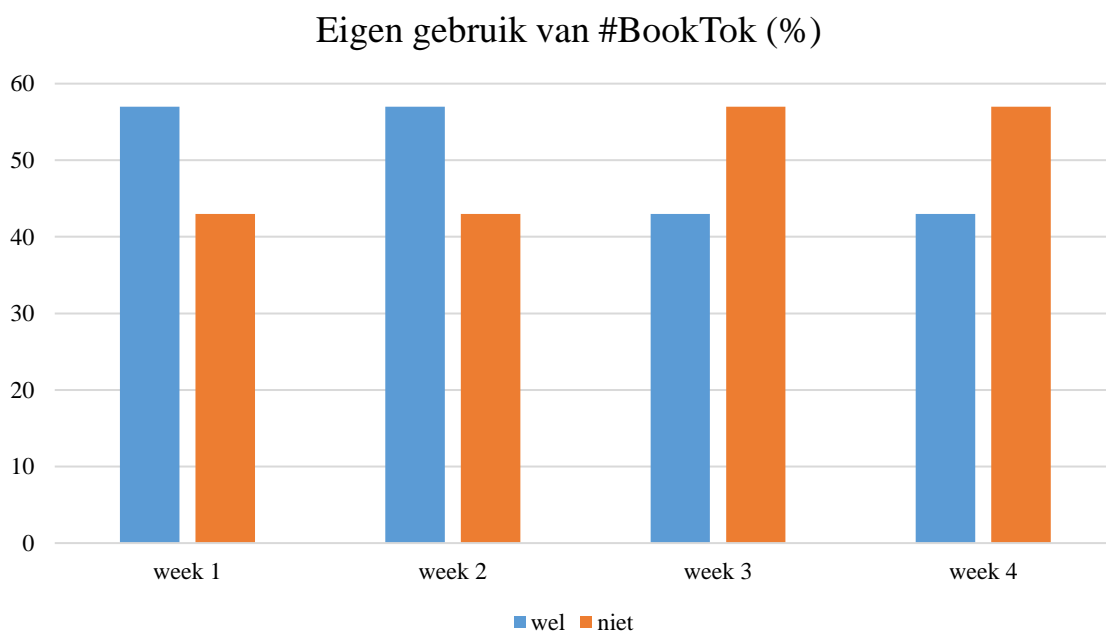
Deze resultaten laten zien dat er het vaakst is teruggedacht aan filmpje 2 over *Museumnacht*. Dit sluit aan bij de resultaten uit de attitudemeting, waarin het boek uit filmpje 2 als een van de leukste boeken werd beschouwd door participanten. Opvallend is dat wederom bijna alle filmpjes die zijn doorgestuurd worden genoemd. Ook dit resultaat laat zien dat het doorsturen van BookTokfilmpjes een goede manier is om boeken onder de aandacht te brengen.

Een opmerkelijke reden waarom participanten teruggedachten aan filmpjes, was dat ze er met elkaar onderling (in de klas) over praatten. Wanneer leerlingen dezelfde BookTokfilmpjes krijgen doorgestuurd en met elkaar omgaan en/of met elkaar in de klas zitten, zette het bekijken van de BookTokfilmpjes aan tot het gesprek hierover. Dit resultaat laat zien dat #BookTok bijdraagt aan de relationele verbondenheid: verbondenheid die vorm krijgt via sociale interactie (Turner & Paris, 1995; Ryan & Deci, 2000; Gambrell, 2011). #BookTok maakt het voor gebruikers ervan mogelijk om (met elkaar) te praten over boeken. De sociale dimensie van lezen wordt gestimuleerd (Dera et al., 2023).

De laatste vraag uit de vragenlijst luidde: ‘Heb je naast de doorgestuurde filmpjes zelf op #BookTok gekeken? Zo ja, kwam het op je For You-page? Of heb je verder gezocht en wat heb je dan precies gekeken?’. De resultaten zijn weergegeven in figuur 5.

Figuur 5

Resultaten BookTokgedrag van participanten (N=23)

Na de eerste week van de interventie gaf 57% van de participanten aan zelf BookTokfilmmpjes te hebben gezien en 43% niet. Van de participanten die op #BookTok hebben gekeken, is 85% filmmpjes tegengekomen op hun For You-page en heeft 15% zelf filmmpjes opgezocht.

Na de tweede week heeft wederom 57% zelf op #BookTok gekeken en 43% niet. Van de participanten die zelf op #BookTok hebben gekeken, is 77% filmmpjes tegengekomen op hun For You-page en heeft 23% zelf filmmpjes opgezocht.

Na de derde week vond er een omkering plaats; 43% heeft zelf op #BookTok gekeken en 57% niet. Van de participanten die zelf op #BookTok hebben gekeken, is 90% filmmpjes tegengekomen op hun For You-page en het 10% zelf filmmpjes opgezocht.

Na de laatste week bleven de percentages gelijk; 43% gaf aan zelf op #BookTok te hebben gekeken en 57% niet. Van de participanten die zelf op #BookTok hebben gekeken, is 80% filmmpjes tegengekomen op hun For You-page en 20% zowel filmmpjes tegengekomen op hun For You-page als zelf filmmpjes opgezocht.

Deze resultaten laten zien dat ongeveer de helft van de participanten zelf op #BookTok heeft gekeken, waarvan het grootste deel filmmpjes op hun For You-page tegen is gekomen en een klein deel filmmpjes zelf heeft opgezocht. Hierbij kan worden opgemerkt dat het algoritme van TikTok redelijk sterk is; 74% van de participanten heeft een keer of vaker een vergelijkbare inhoud van #BookTok op hun For You-page. Toch werkt het algoritme niet bij iedereen, want 26% is geen BookTokfilmmpjes tegengekomen op hun For You-page, ondanks zij zelf op TikTok zitten.

Deze resultaten sluiten aan bij de resultaten uit de enquête voorafgaand aan de BookTokinterventie, waaruit bleek dat 52% van de participanten al gebruikmaakte van #BookTok en 48% niet. Deze percentages zijn ongeveer gelijk gebleven; er is geen stijging te zien in het eigen gebruik van #BookTok. Dit resultaat laat zien dat het doorsturen van de BookTokfilmmpjes er niet voor heeft gezorgd dat er meer participanten zelf #BookTok gingen gebruiken.

4.2. Semi-gestructureerd interview

In de volgende paragrafen worden de resultaten per thema per vraag besproken. Hierin worden de dominante patronen in de analyse van de open antwoorden weergegeven.

4.2.1. Vragen BookTokfilmmpjes en het gebruik van #BookTok

Vraag 1 tot en met 6 van de interviewvragen hadden betrekking op BookTokfilmmpjes en het gebruik van #BookTok. De coderingschema's zijn opgenomen in bijlage 10.

De eerste vraag luidde: ‘Wat is je opgevallen aan de BookTokfilmpjes die je hebt gekeken, qua inhoud en vorm?’ De thema’s zijn weergegeven in tabel 12.

Tabel 12

Thema’s open codering interviewvraag 1 (N=22)

Categorie	Aantal keren genoemd (N)
Editing	7
Boekenachtige omgeving	13
Aansluiting eigen leeftijd	7
Positiviteit	5
Focus	11
Standaard inhoud boekaanbeveling	13
Weinig informatie inhoud boek	3

In de analyse van de open antwoorden zijn de boekenachtige omgeving en de ‘standaard’ inhoud van een boekaanbevelingsvideo de participanten het meest opgevallen. Vaak is er een boekenkast op de achtergrond te zien en bevatten de video’s eenzelfde opbouw, waarin de inhoud van het boek en de mening van de BookToker worden besproken. Beide argumenten zijn 13 keer genoemd. Daarentegen merkten 3 participanten op dat er in sommige filmpjes weinig over de inhoud van het boek wordt verteld. De focus van het beeld ligt op de BookToker die het boek laat zien; dit argument is 11 keer genoemd. 7 participanten zeiden iets over de editing van BookTokfilmpjes; er is in geknipt en geplakt. De filmpjes bevatten vaak tekst en/of een soundbite. 5 participanten merkten op dat de filmpjes een positieve insteek hebben; BookTokers vertellen enthousiast over boeken. Dit argument wordt 5 keer genoemd. Daarnaast merkten 7 participanten op dat de boeken in de filmpjes aansluiting vinden bij hun eigen leeftijd. Dit argument is 7 keer genoemd. De resultaten laten zien dat de uitgangspunten van #BookTok worden herkend door participanten.

De tweede vraag had betrekking op een BookTokfilmpje van @noraleest over *Zout* (2021) van Doreen Hendriks. Het eerste deel van de vragen (2A) had betrekking op de BookToktrends die de mogelijkheden en algoritmen van #BookTok representeren

Aan het beeld en het geluid is de participanten vooral de editing opgevallen; de soundbite is 20 keer genoemd. De rustige boekenachtige omgeving is opgemerkt door 12 participanten; er is een boekenkast op de achtergrond te zien. De focus van het beeld ligt ook

in dit filmpje op de BookToker en het boek. Aan de vertelwijze is het 9 participanten opgevallen dat de BookToker verstaanbaar praat.

Aan de hashtags onder de video is het participanten direct opgevallen dat het over een BookTokfilmpje gaat; dat is te zien aan de hashtag BookTok en BoekTok. Dit argument is 20 keer genoemd. Hiervan merkten 6 participanten op dat deze hashtags bijdragen aan het algoritme van BookTok, dat er mogelijk voor zorgt dat het op de For You-page van kijkers terechtkomt. Verder gaan de hashtags volgens participanten vooral over specifieke zaken van het boek, zoals de schrijfster (N=14) en de titel (N=10), de inhoud van de video, een boekreview (N=11) en de naam van de BookToker (N=6).

Aan de manier waarop de BookToker over het boek praat, viel het de participanten vooral op dat de BookToker zich goed kan herkennen in het boek. Dit argument is 9 keer genoemd. Ondanks dat de BookToker enthousiast (N=6) en positief over het boek is (N=6), is ze volgens participanten tegelijkertijd serieus (N=5) en rustig (N=4).

Volgens 18 participanten is dit filmpje een typisch BookTokfilmpje ten opzichte van de andere bekeken BookTokfilmpjes. De inhoud (N=13) en de vormgeving (N=4) van het filmpje zijn vergelijkbaar met de andere filmpjes. Daarbij merkt 1 participant op dat het onderwerp aansluit bij algemene onderwerpen die op #BookTok voorkomen, zoals LHBTQ+. 4 participanten vonden dit filmpje geen typisch BookTokfilmpje. Deze BookToker is volgens hen persoonlijker (N=3), doordat er vergelijkingen worden gemaakt tussen het boek en het eigen leven van de BookToker, en minder enthousiast (N=2) ten opzichte van andere BookTokers.

Daarentegen zijn de meningen meer verdeeld of dit filmpje iets typisch is voor TikTokers en TikTokfilmpjes in het algemeen. De helft van de participanten vindt dit filmpje typisch TikTok. De overige 10 participanten vinden dit niet en 1 participant heeft zelf geen TikTok dus kon hier geen uitspraak over doen. Voor beide kanten werden argumenten gegeven. Het filmpje heeft dezelfde editing als andere TikTokfilmpjes; het knippen en plakken van fragmenten en de soundbite. De uitgangspunten van TikTok, de vluchtigheid (N=3) en de breedte (N=4), zijn opgemerkt. De breedte van TikTok kan zowel positief als negatief worden gezien; daarom hoort dit filmpje juist wel of niet bij TikTok. 5 participanten merkten op dat het antwoord op deze vraag afhankelijk is van je eigen For You-page, omdat deze een algoritme presenteert. Het antwoord op deze vraag kon daarom dus per persoon verschillen.

Deze resultaten laten zien dat de BookToktrends worden herkend: multimodaliteit, lezersidentiteit in hashtags, sterk affectief georiënteerd karakter van de boekrecensiestijl op #BookTok en de ‘boekenachtige’ esthetiek.

Het tweede deel van de vragen (2B) kwam overeen met de gesloten vragen van de attitudemeting per BookTokfilmpje in tabel 2. Dit deel had betrekking op de attitude van participanten ten opzichte van een BookTokfilmpje, de BookToker en het boek: een boekreview van @noraleest over *Zout* (2021) van Doreen Hendriks. De coderingsschema's zijn opgenomen in bijlage 10.

Dit filmpje werd door 19 participanten leuk en 2 niet leuk gevonden. 1 participant stond hier neutraal in. Opvallend is dat participanten het filmpje beoordelen op de inhoud: het boek (N=9) en de mening van de BookToker (N=6). Hierin speelt de indruk van de BookToker ook een rol (N=8). Opvallend is dat 2 participanten noemden dat de editing ook belangrijk is; een soundbite bepaalt mede of zij geboeid zijn.

De BookToker werd door 16 participanten overtuigend en 2 niet overtuigend gevonden. 4 participanten stonden hier neutraal in. Of de participant het filmpje overtuigend vond of niet, werd vooral beoordeeld op wat de BookToker vertelt (N=9) en op de manier waarop de BookToker over het boek praat (N=9). Hierbij werd ook gekeken naar de mening van de BookToker, of deze was onderbouwd met argumenten, en onderwerp van het boek (N=4).

De meningen over het boek verschilden; 12 participanten leken het boek leuk en 6 niet leuk. 4 participanten twijfelden. Opvallend was dat het actuele onderwerpen die in het boek voorkwamen, zoals LHBTQ+ en sociale media, 6 participanten wel aanspraken en 4 niet. Het inlevingsvermogen speelt daarnaast ook een rol in de beoordeling van het boek; 6 participanten gaven aan het belangrijk te vinden dat je kan meeleven met personages.

Dit filmpje werd door alle participanten niet grappig gevonden. De voornaamste reden, en tevens de enige reden, hiervan was dat het filmpje serieus was. Als het boek serieus is, hoeft het niet filmpje niet grappig te zijn. Dit argument is 11 keer genoemd.

Daarentegen lijkt de BookToker iedereen aardig. In de beoordeling hiervan spelen de uitstraling van de BookToker (N=5) en de manier waarop de BookToker praat (N=4) een rol.

Ook wordt dit filmpje door alle participanten duidelijk gevonden. Dit komt vooral doordat de BookToker duidelijk vertelt waar het boek over gaat (N=12). De BookToker vergelijkt daarbij de inhoud van het boek met haar eigen leven (N=2) en onderbouwt haar mening met argumenten (N=7). Ze praat op een duidelijke manier (N=5). Het verhaal van de BookToker en de manier waarop de BookToker praat, spelen dus een rol in de beoordeling hoe duidelijk een filmpje is.

Ten slotte past de BookToker bij 10 participanten in hun vriendenkring en bij 5 participanten niet. 7 participanten weten geen antwoord te geven op deze vraag. Participanten letten hierbij op het type persoon; 2 participanten denken hierdoor dat de BookToker erbij past en 4 participanten niet. 3 participanten gaven aan dat de BookToker erbij past omdat ze een soort van gemeenschappelijke hobby hebben: lezen. 1 participant denk dat de BookToker er daarom juist niet bij past, omdat er in diens vriendengroep niet of nauwelijks wordt gelezen.

Over het algemeen kan worden gezegd dat het filmpje leuk, niet grappig en duidelijk werd gevonden. Ondanks dat het boek niet iedereen aansprak en de BookToker niet in iedereen's vriendenkring zou passen, leek de BookToker alle participanten wel aardig.

De derde vraag luidde: ‘Wat is voor jou belangrijk om terug te zien in een BookTokfilmpje? Dus waardoor word jij overtuigd om het boek te gaan lezen?’ Hiervoor werden verschillende argumenten gegeven. 15 participanten gaven aan het belangrijk te vinden dat er iets wordt verteld over de inhoud van het boek. Daarbij dient het genre van het boek te worden benadrukt (N=7). De mening met argumenten van de BookToker en het enthousiasme van de BookToker hierover zijn ook niet onbelangrijk; deze argumenten worden beide 7 keer genoemd. 5 participanten zien graag iets van voorbeelden uit het boek terug in een filmpje, zoals citaten. Opvallend is dat 5 participanten ook aangeven de cover van het boek belangrijk te vinden. Daardoor worden zij sneller overtuigd om een boek te gaan lezen.

De vierde vraag luidde: ‘Hoe heb je het gebruik van #BookTok afgelopen 4 weken ervaren?’ Alle participanten waren hier positief over. De positieve adjectieven zijn weergegeven in tabel 13.

Tabel 13

Positieve adjectieven open codering interviewvraag 4 (N=22)

Categorie	Aantal keren genoemd (N)
Fijn	1
Goed	2
Interessant	1
Positief	1
Grappig	1
Leuk	14

Motiverend	3
Inspirerend	12

Uit tabel 13 is af te lezen dat de meeste participanten de BookTokinterventie leuk vonden en hierdoor inspiratie hebben opgedaan om nieuwe boeken te gaan lezen. Hieruit blijkt ze positief tegenover het doorsturen van BookTokfilmpjes staan.

De vijfde vraag luidde: ‘Voel je je nu onderdeel van de BookTokcommunity? Hoe komt dat?’ 20 participanten voelden zich geen onderdeel en slechts 2 participanten wel.

Argumenten waarom participanten zich wel onderdeel voelen van de community, zijn: het zelf ook veel lezen (N=1), het zoeken van boeken op #BookTok (N=2) en het praten over boeken (N=1). Argumenten waarom participanten zich geen onderdeel voelen van de community, zijn: zij het zelf niet of nauwelijks op hun For You-page tegen zijn gekomen (N=5) en er niet of nauwelijks zelf op kijken (N=5). De belangrijkste argumenten hiervoor waren toch dat participanten zelf geen filmpjes maken (N=8) en niet zo veel lezen in hun vrije tijd als BookTokers (N=8). Er kan worden opgemerkt dat het niet van belang is dat participanten hun onderdeel voelen van de BookTokcommunity om #BookTok positief te beoordelen.

De zesde vraag luidde: ‘Ben je nu van plan om zelf #Booktok te gaan gebruiken?’ 14 participanten zijn van plan #BookTok te gaan gebruiken en 7 niet. 1 participant weet het niet. Argumenten waarom participanten #BookTok niet zelf gaan gebruiken, zijn dat ze er niet aan denken (N=1), niet veel lezen in hun vrije tijd (N=1) en geen BookTokfilmpjes maken (N=2). Opvallend is dat 5 participanten aangaven het alleen te kijken als het op hun For You-page komt. De voornaamste reden waarom participanten #BookTok wel zelf gaan gebruiken, is het opdoen van inspiratie om nieuwe boeken te lezen; dit argument is 11 keer genoemd. Verder is het horen van andermans mening zinvol (N=2), zijn filmpjes leuk om te kijken (N=1), is #BookTok makkelijk te gebruiken (N=1) en blijf je op de hoogte van nieuwe trends (N=1). Dit sluit aan bij de uitgangspunten van #BookTok.

4.2.2. Vragen #Booktok en vrijetijdslezen

Vraag 7 tot en met 13 van de interviewvragen hadden betrekking op #BookTok en het lezen van boeken in de vrije tijd van participanten. Vraag 7 ging over leesfrequentie en vraag 8 tot en met 13 gingen over leesmotivatie.

Vraag 7 luidde: ‘Heb je afgelopen maand meer voor je plezier gelezen dan voor het bekijken van de BookTokfilmpjes? Indien ‘Ja’: Hoe komt dat? Indien ‘Nee’: Waarom niet?’

Heb je wel de intentie gehad om meer voor je plezier te gaan lezen?' 8 participanten (36%) hebben aangegeven meer voor hun plezier in hun vrije tijd gelezen te hebben. De voornaamste reden was dat het bekijken van een BookTokfilmpje een reminder was om te gaan lezen in hun eigen boek; dit argument is 7 keer genoemd. Daarentegen hebben 14 participanten (64%) niet meer voor hun plezier in hun vrije tijd gelezen, waarvan er 10 participanten (71%) wel de intentie hadden om het te gaan doen en 4 participanten (29%) niet. De voornaamste reden om het niet te doen was: school. 10 participanten gaven aan te druk te zijn met school, zoals het leren voor toetsen. 2 participanten merkten hierbij op dat zij dan liever iets anders doen in hun vrije tijd, zoals iets kijken of afspreken met vrienden. De participanten die niet meer voor hun plezier in hun vrije tijd gelezen hadden maar wel die intentie hadden, merkten op dat ze er bewust van zijn dat lezen goed voor je is (N=3) en #BookTok hen inspiratie heeft gegeven (N=2). Wat de leesfrequentie betreft, hebben de BookTokfilmpjes er dus bij 36% van de participanten voor gezorgd dat zij meer voor hun plezier in hun vrije tijd hebben gelezen en bij 64% niet. Van degenen die niet meer voor hun plezier in hun vrije tijd hebben gelezen had echter 71% wel de intentie om dit te doen.

Vraag 8 luidde: 'Geeft #BookTok je motivatie om meer te lezen in je leesboek in je vrije tijd? Hoe komt dat?' 17 participanten (77%) gaven aan dat ze motivatie krijgen om (meer) te lezen in hun vrije tijd door #BookTok. De voornaamste reden hiervoor is dat het als reminder dient om te gaan lezen; dit argument is 10 keer genoemd. De uitgangspunten van #BookTok worden doorgrond; op #BookTok kan je zelf nieuwe boeken ontdekken en inspiratie opdoen (N=8), #BookTok wordt niet gestuurd door bijvoorbeeld ouders (1) en er wordt over boeken en lezen gepraat (N=3). 5 participanten (23%) gaven aan dat ze geen motivatie krijgen om te lezen hun vrije tijd door #BookTok, met de voornaamste reden dat die motivatie vanuit henzelf komt. Deze resultaten laten zien dat het merendeel van de participanten (77%) naar eigen zeggen door #BookTok wordt gemotiveerd om te lezen in hun vrije tijd.

De volgende vragen hadden betrekking tot de drie psychologische basisbehoeften en een motivatieconstruct van leesmotivatie die in het theoretisch kader besproken zijn: *autonomie, competentie, verbondenheid* (SDT) en *nieuwsgierigheid* (MRQ).

Vraag 9 luidde: 'Geeft #BookTok je het gevoel dat je keuzevrijheid heb in wat je leest en dat je zelf mag bepalen hoe lang je erover doet?' 17 participanten (77%) gaven aan dat #BookTok hun het gevoel geeft dat zij keuzevrijheid hebben in wat ze lezen en dat zij zelf mogen bepalen hoe lang ze erover doen. #BookTok geeft hun het gevoel dat ze mogen lezen wat en wanneer ze dat willen; er zit geen druk op van school of ouders. Dit argument is 17

keer genoemd. 5 participanten (23%) gaven aan dat gevoel niet door #BookTok te krijgen, maar vanuit henzelf (N=3). Deze resultaten laten zien dat het merendeel van de participanten (77%) naar eigen zeggen door #BookTok het gevoel van autonomie krijgt, ofwel keuzevrijheid in wat ze lezen en dat ze zelf mogen bepalen hoelang ze erover doen.

Vraag 10 luidde: 'Geeft #BookTok je het gevoel dat je goed bent in lezen? Ofwel: dat je een goede lezer bent? Hoe komt dat?' 16 participanten (73%) gaven aan niet het gevoel te krijgen dat ze goed zijn in lezen door #BookTok; dit kwam voornamelijk door henzelf (N=7). Daarbij merkten 3 participanten op dat #BookTok draait om het vinden van leuke boeken en niet om het niveau. Participanten vergelijken hun leessnelheid met BookTokers; wanneer BookTokers meer boeken in hun vrije tijd lezen dan de participant, geeft hun dat eerder het gevoel dat ze minder goede lezers zijn (N=4). 1 participant (4%) wist het niet en stelt zichzelf de vraag: wat is een goede lezer eigenlijk? 5 participanten (23%) gaven aan dat #BookTok hun wel het gevoel geeft dat ze goed zijn in lezen. Opvallend is dat 1 participant zegt ook boeken van een hoger niveau te lezen; voor deze persoon draait het dus wel om niveau. Wanneer participanten hun leeservaring met BookTokers vergelijken, geven zij hun het gevoel dat ze het boek goed gelezen hebben (N=2). Deze resultaten laten zien dat het merendeel van de participanten (73%) naar eigen zeggen door #BookTok niet het gevoel van competentie krijgt, ofwel het gevoel dat ze goed zijn in lezen.

Vraag 11 luidde: 'Zorgt #BookTok ervoor dat je met je omgeving en/of op #BookTok praat over boeken? Hoe komt dat?' 12 participanten (55%) gaven aan dat #BookTok hiervoor heeft gezorgd; 7 participanten (58%) met hun omgeving, zoals vrienden en/of ouders, en 5 participanten (42%) met andere participanten die deelnamen aan dit onderzoek. De voornaamste reden dat participanten dit doen is om filmpjes en boeken te delen met andere lezers in hun omgeving (N=7). Slechts 1 participant (5%) gaf aan af en toe op #BookTok te praten over boeken in de reacties. Er worden verschillende redenen gegeven waarom participanten dit niet doen: geen behoefte om te reageren, niet weten wat te reageren, zelf het boek niet hebben gelezen en zich geen lid van de BookTokcommunity voelen. Al deze argumenten worden 1 keer genoemd. 10 participanten (45%) gaven aan dat #BookToker er niet voor heeft gezorgd dat zij met hun omgeving en/of op #BookTok over boeken praten, waarvan 4 participanten opmerkten dat ze wel over boeken praten met hun omgeving maar dat komt niet specifiek door #BookTok. Een logische reden waarom participanten niet met hun omgeving praten, is dat er in hun omgeving geen lezers zijn; ze zijn niet geïnteresseerd in lezen (N=3) of zitten niet op #BookTok (N=1). Er kan worden gesteld dat er door participanten naar eigen zeggen wel over boeken wordt gepraat met de omgeving. Er is in

zekere zin sprake van verbondenheid door #BookTok; dan wel in de eigen omgeving als tussen participanten.

Vraag 12 luidde: ‘Vind je het leuk om dezelfde boeken te lezen als BookTokers? Hoe komt dat?’ 17 participanten (77%) gaven aan het leuk te vinden om dezelfde boeken te lezen als BookTokers. Hiervan volgen 3 participanten specifieke BookTokers en lezen dezelfde boeken die door hen worden gepost. 3 participanten gaven aan het prettig te vinden om de mening van anderen te horen, voordat ze het boek zelf gaan lezen. Of participanten dezelfde boeken leuk vinden om te lezen als BookTokers wordt vooral bepaald door het boek zelf en niet door de BookToker; het genre moet aanspreken (N=10). 5 participanten gaven (23%) aan het niet leuk te vinden om dezelfde boeken te lezen als BookTokers; het is volgens hen niet zo dat ze per se dezelfde boeken moeten lezen als BookTokers. Deze resultaten laten zien dat het merendeel van de participanten (77%) het naar eigen zeggen wel leuk vindt om dezelfde boeken te lezen als BookTokers, maar alleen als de boeken hen ook aanspreken. Er is in zekere zin ook sprake van verbondenheid tussen de participanten en BookTokers.

Vraag 13 luidde: ‘Wekt #BookTok je interesse om boeken te lezen over onderwerpen die je interessant vindt en/of boeken die je nog niet kent? Hoe komt dat?’ 19 participanten gaven (86%) aan dat #BookTok hun interesse hierin wekt. #BookTok zorgt ervoor dat zij nieuwe schrijvers (N=2) en genres ontdekken (N=11); ook nieuwe boeken binnen een vast genre (3). 2 participanten (9%) geven aan dat ze nieuwsgierig worden nieuwe boeken wanneer anderen, BookTokers, hierover vertellen. 1 participant (5%) weet niet of #BookTok hieraan bijdraagt. #BookTok wekt dus bij het merendeel van de participanten (86%) naar eigen zeggen interesse op om nieuwe boeken te lezen. Er kan worden gesteld dat #BookTok bijdraagt aan het vergroten van de nieuwsgierigheid van participanten naar nieuwe boeken.

4.2.3. Persoonlijke vragen

Zowel de persoonlijke vragen als de open antwoorden zijn opgenomen in bijlage 11. Uit de analyse van antwoorden konden patronen worden herkend, die de resultaten uit de BookTokinterventie ondersteunen.

Uit de open antwoorden op de persoonlijke vragen is af te leiden dat de Nederlandse boeken die zijn gelezen, *Blauw water* (2008) van Simone van der Vlugt, *PAAZ* (2012) van Myrthe van der Meer, *Judas* (2016) van Astrid Holleeder, *Het diner* (2009) van Herman Koch, *Muidhond* (2015) van Inge Schilperoord en *Wreed* (2014) van Mel Wallis de Vries, in eerste instantie waren bedoeld voor school; ongeacht of de participant het boek wel leuk vond om te lezen of niet. Dit bevestigt de resultaten uit tabel 13; er worden door participanten over het algemeen meer Engelse dan Nederlandse boeken voor hun plezier in hun vrije tijd

gelezen. De voornaamste reden waarom participanten Nederlandse boeken lezen, is het gemak. Ze begrijpen Nederlandse teksten beter. Maar dat geldt niet voor iedereen. Participanten lezen vaker in het Engels voor hun plezier in hun vrije tijd, omdat ze de taal ‘mooier’ vinden, meer leren van de taal en vinden het boekenaanbod breder is.

Ondanks dat de scheidingslijn tussen schoollezen en vrijetijdslezen dun is, zit er volgens participanten zeker verschil in. Schoollezen wordt gekarakteriseerd als ‘verplicht lezen op niveau’ en vrijetijdslezen als ‘vrij lezen’. Niet alleen spelen boekopdrachten een rol in het vrijetijdslezen van participanten, maar ook de druk die school verder met zich meebrengt, zoals het leren van toetsen. Participanten zijn dan eerder geneigd om iets anders in hun vrije tijd te doen dan lezen.

4.2.4. Afsluitende vraag

Ter afsluiting van het interview werd aan participanten gevraagd of er iets is wat zij voor henzelf meenemen uit het onderzoek. Het coderingsschema is opgenomen in bijlage 10.

19 participanten gaven aan iets uit het onderzoek mee te nemen en 3 niet. De voornaamste reden waarom participanten #BookTok zouden gebruiken, is om inspiratie op te doen voor nieuwe boeken; dit argument is 9 keer genoemd. 2 participanten merkten daarbij op dat ze nu weten dat er naast Engelse boeken ook leuke Nederlandse boeken op #BookTok te vinden zijn. 4 participanten gaven aan dat zij over het algemeen meer te willen lezen, omdat zij wel het nut ervan inzien. 1 participant gaf aan al vaker te lezen door het bekijken van BookTokfilmpjes, omdat deze dienen als reminder. Omdat er in de omgeving niet over boeken wordt gepraat, gaven 2 participanten aan het fijn te vinden dat ze op #BookTok wel over boeken kunnen praten. 1 participant merkte aan diens eigen TikTokgedrag op dat die nu anders naar filmpjes gaat kijken; filmpjes kunnen naast een vermakelijke functie ook een educatieve functie hebben.

Deze resultaten laten zien dat het onderzoek heeft geleid tot positieve inzichten voor participanten.

5. Conclusie, discussie en aanbevelingen

5.1. Algemene conclusie

Allereerst blijkt uit de resultaten van het interview dat boektwijfelaars uit de bovenbouw havo/vwo van Het Rhedens Dieren verschillende BookToktrends herkennen die ten grondslag liggen aan de BookTokfilmpjes (Martens, Balling & Higgason, 2022). Ze merken op dat #BookTok een positieve lezersidentiteit representeert, waarin sprake is van een boekenachtige esthetiek. Dit blijkt met name uit gebruikelijke hashtags voor #BookTok, het enthousiasme van BookTokers over boeken en de boekenachtige omgeving waarin ze zich bevinden; ze stellen hun (grote) hoeveelheid boeken tentoon in een boekenkast (Maddox & Gill, 2023). De filmpjes zijn multimodaal; ze bevatten zowel beeld als geluid. BookTokers houden het boek vast, zodat het ‘tastbaar’ wordt voor de kijker. Uit de resultaten blijkt bovendien dat de cover van het boek voor enkelen doorslaggevend kan zijn om een boek te gaan lezen. Het affectief georiënteerde karakter van de boekrecensiestijl wordt ook opgemerkt, blijkt uit de resultaten van zowel de vragenlijst als het interview. Sommige BookTokers maken hun verhaal persoonlijk, door vergelijkingen te maken naar hun eigen leven. Dit is ook wat mede het succes achter #BookTok verklaart; BookTokers krijgen de mogelijkheid om hun meer informele, persoonlijke en affectieve identiteit te laten zien (Dezuanni et al., 2022). Daarnaast worden de aanbevelingsvideo’s op #BookTok door de participanten herkend, omdat ze een vergelijkbare inhoud hebben. In deze filmpjes bespreken BookTokers hun mening en waar het boek over gaat. Er kan worden opgemerkt dat triggerwarnings een rode draad lijken te zijn in de inhoud van filmpjes. In de helft van de filmpjes wijzen de BookTokers hun kijkers op triggerwarnings in het besproken boek. Dit zegt iets over de leescultuur op #BookTok; een interessant aanknopingspunt voor een vervolgonderzoek. BookTokfilmpjes behoren volgens de participanten tot één geheel: het platform #BookTok. Daarbij wordt het gebruiksgemak van TikTok opgemerkt; het is breed en vluchtig. Filmpjes met boekaanbevelingen kunnen snel en makkelijk met elkaar worden gedeeld (Dera, Brouwer & Welling, 2023). Deze verschillende patronen in de activiteiten van BookTokers in relatie tot de mogelijkheden en algoritmen van #BookTok worden herkend door de participanten (Martens, Balling & Higgason, 2022).

Uit zowel de kwantitatieve als kwalitatieve data blijkt dat de participanten over het algemeen positief tegenover het bekijken van BookTokfilmpjes staan. Ze beoordelen de doorgestuurde BookTokfilmpjes tijdens de interventie positief. Uit de resultaten van het interview blijkt de filmpjes op verschillende aspecten worden beoordeeld. Het boek dat wordt aanbevolen door de BookToker speelt hierin een grote rol. Naast dat ze een sterke mening van

de BookToker willen horen, vinden ze het vooral belangrijk dat er iets over de inhoud van het boek wordt verteld, want op basis daarvan bepalen zij of ze het boek gaan lezen. De uitstraling van de BookToker en de manier waarop de BookToker praat, spelen daarnaast ook een rol in de beoordeling.

Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt dat de meerderheid van de participanten leest voor hun plezier in hun vrije tijd. De leesfrequentie wordt echter beperkt door de drukte die school met zich meebrengt. De resultaten uit het interview bevestigen dit; ze zijn druk met het leren van toetsen of het maken van andere boekopdrachten. Sommigen zijn daarom sneller geneigd iets anders te doen in hun vrije tijd wat minder inspanning kost dan lezen. Uit de resultaten van zowel de vragenlijst als de persoonlijke vragen uit het interview blijkt dat de scheidingslijn tussen school- en vrijetijdslezen dun is. Volgens de participanten zit er met name een verschil in de leesbeleving; schoollezen impliceert ‘verplicht lezen op niveau’ en vrijetijdslezen impliceert ‘vrij lezen’. Dit sluit aan bij het gevoel dat schoollezen het gevoel van ‘moeten’ oproept en leerlingen daardoor niet of nauwelijks gaan lezen (Vansteenkiste, 2010; Dera et al., 2023, p. 290). Vrijetijdslezen geeft hun het gevoel dat ze zelf mogen bepalen wat ze lezen en wanneer ze buiten school lezen, en dit wordt als prettig ervaren (Schram, 2006).

Opvallend is dat er over het algemeen meer Engelse dan Nederlandse boeken wordt gelezen door de participanten voor hun plezier in hun vrije tijd. Dit sluit aan bij het onderzoek van Dera en Van Doeselaar (2022), waaruit bleek dat de leesvoorkeuren van havo- en vwo-leerlingen aan het begin van de bovenbouw grotendeels uitgaan naar internationale teksten, met name uit het Engelse taalgebied. Uit de resultaten van de persoonlijke vragen uit het interview, blijkt dat participanten Engels een mooiere taal vinden, ze meer van Engelse boeken leren en het Engelse boekenaanbod breder is. Wanneer er Engelse boeken worden gelezen, wordt er vooral adolescentenliteratuur gelezen; vaak komen deze titels van #BookTok. Wanneer er Nederlandse boeken worden gelezen, worden er vaker boeken voor de leeslijst gelezen. Naar aanleiding van de resultaten uit de interviews blijkt dat deze in eerste instantie vanuit school zijn aangedragen en niet door henzelf zijn uitgekozen om voor hun plezier in hun vrije tijd. Van de Nederlandse boeken die verder worden gelezen, is er een deel vertaald uit het Engels. Dit betekent dat er niet of nauwelijks boeken van eigen bodem worden gelezen voor het plezier van participanten in hun vrije tijd. Uit de resultaten van de persoonlijke vragen uit het interview blijkt dat de voornaamste reden om Nederlandse boeken te lezen het gemak is; de inhoud is makkelijker te begrijpen omdat de Nederlandse taal beter wordt beheerst dan bijvoorbeeld het Engels.

Uit de resultaten van de vragenlijst blijkt dat #BookTok er echter niet voor gezorgd heeft dat participanten meer hebben gelezen voor hun plezier in hun vrije tijd. Ze hebben echter wel inspiratie opgedaan door #BookTok om nieuwe boeken te gaan lezen, zowel boeken uit de doorgestuurde BookTokfilmmpjes tijdens de interventie als boeken van andere BookTokfilmmpjes. Uit de resultaten blijkt dat de participanten nauwelijks teruggedachten aan doorgestuurde BookTokfilmmpjes, behalve als ze het boek ter inspiratie hebben opgedaan om mogelijk te gaan lezen of met elkaar over een filmpje spraken. Hieruit blijkt dat het doorsturen van BookTokfilmmpjes wel verbondenheid creëert en tot het gesprek over filmpjes en/of boeken aanzet. Als laatst blijkt uit de resultaten dat een deel van de participanten zelf op #BookTok kijkt, maar dat er een deel is die dit niet of nauwelijks doen. Wanneer zij zelf op #BookTok kijken, wordt dit vooral veroorzaakt door de vergelijkbare inhoud die op hun For You-page te zien is. Ze kiezen er dus niet voor om zelf BookTokfilmmpjes op te zoeken, tenzij ze de mening van iemand anders over een boek willen horen voordat ze hem zelf gaan lezen of een nieuw boek (voor school) zoeken.

De onderzoeksvraag dit in dit masteronderzoek centraal stond, luidde: *'Hoe evalueren boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok bij een blootstelling van 4 weken?'* Uit de resultaten van het interview blijkt dat de participanten het gebruik van #BookTok over een periode van 4 weken als positief hebben ervaren; ze vonden het vooral leuk en inspirerend. Ondanks dat #BookTok meer gemeenschapsgedreven zou moeten voelen, voelt het merendeel van de participanten zich geen onderdeel van de BookTokcommunity. Ze kijken graag filmpjes van anderen, maar maken zelf liever geen filmpjes. Het merendeel van de participanten wil #BookTok (gaan) gebruiken, maar alleen als filmpjes op hun For You-page voorbij komen of filmpjes krijgen doorgestuurd. Dit resultaat komt overeen met de resultaten uit de vragenlijst; wanneer ze zelf op #BookTok kijken, is de voornaamste reden van het gebruik het opdoen van inspiratie om nieuwe boeken te lezen. Dit sluit aan bij eerdere onderzoeken waaruit is gebleken dat het gebruik van #BookTok als inspiratiebron dient (Dezuanni, 2021; Dera, Brouwer & Welling, 2023; Foster, 2023). Ze komen hierdoor op het idee om een boek te willen lezen, doordat iemand die dichterbij hun belevingswereld staat hen hierover vertelt (Qrius, 20221; Cubiss, 2022). Ondanks dat de leesfrequentie van de meerderheid van de participanten (64%) naar eigen zeggen niet wordt vermeerderd door #BookTok, hebben ze wel vaker de intentie om te gaan lezen voor hun plezier in hun vrije tijd. Voor sommigen werkt het bekijken van doorgestuurde BookTokfilmpjes als reminder; een herinnering om te gaan lezen in hun eigen boek in hun vrije tijd. Dit sluit aan bij het onderzoek van Van der Sande (2021), waarin digitale reminders positieve invloed hadden op

het leesgedrag van leerlingen met een positieve leesattitude. Het doorsturen van BookTok filmpjes zorgt ervoor dat de participanten vaker hun boek erbij (willen) pakken. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het zinvol is om boektwijfelaars een duwtje in de rug te geven tijdens het lezen in hun vrije tijd. Met behulp van deze reminder wordt lezen als vrijetijdsbesteding onder de aandacht gebracht, waardoor ze sneller voor lezen als vrijetijdsbesteding kiezen omdat ze eraan worden herinnerd om te lezen (Willingsham, 2017).

Uit de resultaten van het interview kan ook worden geconcludeerd dat de participanten over het algemeen gemotiveerd raken door #BookTok om voor hun plezier te lezen in hun vrije tijd; 77% wordt naar eigen zeggen gemotiveerd door #BookTok om te lezen in hun vrije tijd. Niet alleen omdat #BookTok als reminder werkt, maar ook omdat je op #BookTok zelf nieuwe boeken kan ontdekken, #BookTok niet wordt gestuurd door bijvoorbeeld ouders en er over boeken en lezen wordt gepraat (Martens, Balling & Higgason, 2022). Volgens de participanten zelf vervult #BookTok twee van de drie psychologische basisbehoeften en het motivatieconstruct van leesmotivatie, namelijk: *autonomie*, *verbondenheid* (SDT) en *nieuwsgierigheid* (MRQ). Er kan worden gesteld dat #BookTok bijdraagt aan de intrinsieke leesmotivatie van de participanten.

Zo krijgt 77% van de participanten naar eigen zeggen door #BookTok het gevoel van autonomie: keuzevrijheid in wat je leest en zelf bepalen hoe lang je erover doet. #BookTok geeft hun het gevoel dat ze mogen lezen wat en wanneer ze dat willen; er zit geen druk op van school of anderen. Dit sluit aan bij het onderzoek van Jerasa en Boffone (2021), waarin naar voren is gekomen dat #BookTok de keuzevrijheid van leerlingen stimuleert. #BookTok geeft hun vrijheid bij het kiezen van een boek (Dera, Brouwer & Welling, 2023).

Daarentegen krijgt 73% van de participanten naar eigen zeggen door #BookTok niet het gevoel van competentie: het goed zijn in lezen. Dit gevoel wordt niet door #BookTok veroorzaakt, maar door henzelf. Ze vergelijken hun leessnelheid met BookTokers; wanneer BookTokers meer boeken in hun vrije tijd lezen dan de participant zelf, geeft hun dat eerder het gevoel dat ze minder goede lezers zijn. #BookTok draait vooral om het vinden van leuke boeken, niet om niveau zoals op school. #BookTok stimuleert dus niet het gevoel van competentie bij boektwijfelaars.

Daarnaast kan worden gesteld dat de participanten naar eigen zeggen wel over boeken praten met de omgeving, maar dat wordt niet altijd door #BookTok veroorzaakt. Er is in zekere zin sprake van verbondenheid door #BookTok, zowel in de eigen omgeving als tussen participanten, omdat filmpjes en boeken met de omgeving worden gedeeld of met andere participanten worden besproken. Dit sluit aan bij eerder onderzoek waaruit is gebleken dat

#BookTok mogelijkheden biedt voor ‘verbonden leren’, doordat de sociale dimensie van lezen met #BookTok wordt gestimuleerd (Martens, Balling & Higgason, 2022, p. 316; Dera, Brouwer & Welling, 2023). #BookTok heeft dus niet alleen een amuserende functie, maar ook een educatieve functie, waarin verbonden leren een rol speelt. Daarentegen vindt 77% van de participanten het naar eigen zeggen leuk om dezelfde boeken te lezen als BookTokers, maar alleen als de boeken hen aanspreken. Er is dus ook in zekere zin sprake van verbondenheid tussen participanten en BookTokers.

Verder wekt #BookTok bij 86% van de participanten naar eigen zeggen interesse op om nieuwe boeken te lezen. Er kan worden gesteld dat #BookTok bijdraagt aan het vergroten van de nieuwsgierigheid naar nieuwe boeken. Dit bevestigt het resultaat uit het onderzoek van Dera, Brouwer en Welling (2023): boektwijfelaars worden geënthousiasmeerd #BookTok om inspiratie op te doen voor interessante boeken die ze nog niet kennen.

Al met al evalueren de boektwijfelaars uit de bovenbouw havo/vwo van Het Rhedens Dieren het gebruik van #BookTok positief. Het doorsturen van BookTokfilmpjes heeft een positieve invloed op hun leesgedrag; ze hebben door het gebruik van #BookTok vaker de intentie om voor hun plezier lezen in hun vrije tijd te lezen. Ook draagt het bij aan de intrinsieke leesmotivatie; er is sprake van autonomie, verbondenheid en nieuwsgierigheid. Dit onderzoek laat zien dat #BookTok naar eigen zeggen hun leesplezier en leesmotivatie positief beïnvloedt. Het doorsturen van BookTokfilmpjes stimuleert vrijetijdslezen. Met #BookTok kunnen boektwijfelaars dus over de streep worden getrokken om vaker voor hun plezier in hun vrije tijd te lezen.

5.2. Discussie

Hoewel dit onderzoek een van de eerste empirische gegevens presenteert over de aantrekkingskracht van #BookTok op boektwijfelaars, kent de methode ervan enkele beperkingen.

Stalpers (2020) maakt een indeling in lezerstypen: boekmijders, boektwijfelaars en boekenwormen. Op basis van globale leesattitude, gemeten aan de hand van de attitudemaat van Stokmans (2007) en de leesfrequentie, werden de leerlingen ingedeeld. In dit onderzoek zijn alleen boektwijfelaars geselecteerd, maar er lijken ook boekenwormen tussen te zitten. Uit het interview is gebleken dat er drie participanten zijn met een gemeenschappelijke hobby: lezen. Dit resultaat wijst op boekenwormen. Het concept boektwijfelaar is dus cruciaal: wat wordt er onder boektwijfelaars verstaan? Hieruit kan worden afgeleid dat het in

een vervolgonderzoek zinvol is om te heroverwegen hoe er wordt gemeten wat een boektwijfelaar is.

De resultaten zijn in dit onderzoek verkregen middels zelfrapportage. Enkele nadelen van zelfrapportage zijn het sociaal wenselijk antwoorden van respondenten of het onvoldoende inzicht hebben in hun daadwerkelijke mening of gedrag. De resultaten zijn hierdoor niet geheel betrouwbaar.

De open vragen uit de semi-gestructureerde interviews zijn gecodeerd door de onderzoeker. Er is geen interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gemeten. Om de betrouwbaarheid van het onderzoeksinstrument te verhogen, dienen meerdere beoordelaars de open vragen te coderen.

Het onderzoek is gebaseerd op antwoorden van een geselecteerd aantal boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo van één specifieke school in het oosten van Nederland. De omvang van de steekproefgrootte niet representatief voor alle boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo in Nederland. Hiervoor dient een grotere steekproef te worden onderzocht op meerdere middelbare scholen verdeeld in Nederland. Dan wordt de representativiteit van de steekproef betrouwbaarder. Daarnaast is de huidige steekproef een relatief homogene groep wat betreft gender; 20 vrouwelijke en 3 mannelijke respondenten. Hetzelfde geldt voor de niveaus en leerjaren; een groot deel van de respondenten is afkomstig uit havo 5 en vwo 6. Voor een vervolgonderzoek dient een meer heterogene groep te worden geselecteerd, zodat er een algemeen beeld van boektwijfelaars kan worden geschetst en mogelijk boektwijfelaars uit verschillende niveaus en leerjaren met elkaar kunnen worden vergeleken.

De boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo van Het Rhedens zijn blootgesteld aan het medium #BookTok gedurende 4 weken. Deze weken betroffen week 40 tot week 45 in 2023. De toetsweek vond direct plaats na de interventie; de resultaten zijn hierdoor vermoedelijk beïnvloed. Voor een vervolgonderzoek dient hier rekening mee worden te gehouden, door meerdere interventies, verdeeld over het schooljaar, in te zetten. Een longitudinaal onderzoek met een grotere steekproef is nog veelbelovender en wenselijker.

5.3. Implicaties voor de onderwijspraktijk

De uitkomsten van dit onderzoek bieden aanknopingspunten voor de lespraktijk van docenten Nederlands.

De resultaten laten zien dat we Nederlandse boeken niet kwijt kunnen in de bovenbouw havo/vwo. Er worden boeken in de vrije tijd gelezen die niet voor de lijst mogen worden

gelezen, zoals jeugdboeken en vertaalde boeken. Bovendien is het lezen van Engelse boeken populairder; niet alleen omdat leerlingen Engels een mooiere taal vinden en op die manier de taal leren, maar ook omdat ze het boekenaanbod breder vinden. Het lijkt erop dat ze (nog) niet op de hoogte zijn van het brede Nederlandse boekenaanbod. Het is aan docenten op hierop in te zetten in hun onderwijs en leerlingen ook de schoonheid van de Nederlandse taal te laten zien.

Over het algemeen vinden taaldocenten het bevorderen van leesplezier belangrijk; wat aansluit bij de de doelen van het literatuuronderwijs. Leerlingen dienen hiervoor hun eigen smaak te ontwikkelen. Smaakontwikkeling is bovendien een wettelijke eindterm in het schoolexamen Nederlands havo/vwo. Leerlingen kunnen met #BookTok inspiratie opdoen; ze ontdekken zelf nieuwe boeken en/of auteurs. #BookTok maakt namelijk ruimte voor onbekende, vrouwelijke, Vlaamse auteurs en hier is belangstelling voor, zoals voor *Zie mij graag* (2021) van Sarah Meuleman. Met #BookTok kunnen boeken onder de aandacht worden gebracht die nu (nog) ondervertegenwoordigd zijn in boekkeuzes van leerlingen (Dera, 2021b). Hiermee kunnen we hen laten zien dat het Nederlandse boekenaanbod breder is dan zij mogelijk denken.

Het gebruik van #BookTok is niet alleen zinvol om de smaakontwikkeling van leerlingen te stimuleren, maar ook om het vrijetijdslezen te stimuleren, in het geval van boektwijfelaars. Het doorsturen van BookTokfilmpjes zorgt ervoor dat lezen onder de aandacht wordt gebracht. Ze kiezen dan vaker voor lezen als vrijetijdsbesteding omdat ze eraan worden herinnerd. Hiervoor kan de docent bijvoorbeeld een klassenapp aanmaken en hier met regelmaat een BookTokfilmpje in delen; een kleine moeite die positieve gevolgen met zich meebrengt. Er dient vooraf wel na te worden gedacht over de filmpjes die worden doorgestuurd, zoals filmpjes van boeken die aansluiten bij interesses en de leeftijd van de doelgroep. Er kunnen interessante boeken worden gedeeld die ook gelezen kunnen worden voor de lijst, zoals *Weerlicht* (2022) van Jante Wortel. Op deze manier kunnen leerlingen mogelijk een boek lezen dat ze voor hun plezier in hun vrije tijd lezen en tegelijkertijd voor hun leeslijst kunnen gebruiken. In dat geval kan het lezen als plezierige vrijetijdsbesteding worden gezien.

Bovendien laten de resultaten zien dat #BookTok aanzet tot ‘verbonden leren’; het doorsturen van BookTokfilmpjes creëert verbondenheid en zet aan tot het gesprek hierover tussen leerlingen. Op deze manier kan er aandacht worden besteed aan de sociale dimensie van lezen op school. Hierdoor kan lezen worden gezien als een sociale activiteit; boeken lezen is niet alleen lezen (Dera et al., 2023). Leerlingen kunnen niet alleen boeken met elkaar

uitwisselen, maar ook hun leeservaringen, zodat ze samen, met en van elkaar leren (Kagan & Kagan, 2013).

Dit onderzoek laat zien dat #BookTok naar eigen zeggen van boektwijfelaars motiverend is; het roept geen gevoel van ‘verplicht lezen op niveau’ op. Daarentegen geeft het hen een gevoel van autonomie en verbondenheid en stimuleert het nieuwsgierigheid. Met het doorsturen van BookTokfilmpjes kunnen docenten Nederlands inzetten op leesbevordering, waarbij leesplezier voorop staat; hiermee kan de docent leerlingen die twifelen over de streep trekken om vaker te lezen in hun vrije tijd.

6. Bibliografie

- Abidin, C. (2020). Mapping Internet Celebrity on TikTok: Exploring Attention Economies and Visibility Labours. *Tijdschrift voor Culturele Wetenschappen*, 12(1), 77-103. <http://doi.org/10.5334/csci.140>
- Anderson, K. E. (2020). Getting acquainted with social networks and apps: it is time to talk about TikTok. *Library Hi Tech News*, 37(4), 7-12. <https://doi.org/10.1108/LHTN-01-2020-0001>
- Bakker, N. (2013). Digitaal lezen – wie doen het al? Een SMB-dieptestudie naar het profiel van de e-boekenlezer en de leesbeleving van de e-reader, tablet en laptop. In: D. Schram (red.), *De aarzelende lezer over de streep: Recente wetenschappelijke inzichten* (pp. 349-385). Stichting Lezen Reeks 22. Delft: Eburon.
- Bakker, N. (2015). Hypertekstfictie op herkansing: Een empirisch onderzoek naar het effect van multimedia en interactiviteit op de leeservaring. In: D. Schram (red.), *Hoe maakbaar is de lezer? De doorgaande leeslijn in wetenschappelijk perspectief* (pp. 155-148). Stichting Lezen Reeks 25. Delft: Eburon.
- Bax, S., Dera, J., Oerlemans, A., & Starre, K. van der. (2022). Het literaire veld als schema. Actuele kanttekeningen bij een dominant model in de neerlandistiek. *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 138(2), 164-180. <https://doi.org/10.5117/TNTL2022.2.004.BAX>
- Becker, M., McElvany, N., & Kortenbruck, M. (2010). Intrinsic and extrinsic reading motivation as predictors of reading literacy: A longitudinal study. *Journal of Educational Psychology*, 102, 773-785. <https://doi.org/10.1037/a0020084>
- Birke, D. (2021). Social Reading? On the Rise of a “Bookish” Reading Culture Online. *Poetics Today*, 42(2), 149-172. <https://doi.org/10.1215/03335372-8883178>
- Boffone, T., & Jerasa, S. (2021). Toward a (queer) reading community: BookTok, teen readers, and the rise of TikTok literacies. *Talking Points*, 33(1), 10-16. <https://doi.org/10.58680/tp202131537>
- Bolt, L. van der. (2000). *Ontroerend Goed. Een onderzoek naar affectieve leeservaringen van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs*. Proefschrift. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Bonset, H. (2016). Kan leesbevordering de ontleding stoppen? Een beschouwing naar aanleiding van empirisch onderzoek. *Levende Talen Tijdschrift*, 17(2), 30-37. <https://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltt/article/view/1567>

- Brom, R., Goedhart, M., Haeren, M. van, Knol, J. J., Schrijen, B., & Zwart, S. (2019). *De Staat van Cultuur 4: Cultuurindex Nederland*. Amsterdam: Boekmanstichting.
- Castillo-Montoya, M. (2016). Preparing for Interview Research: The Interview Protocol Refinement Framework. *The Qualitative Report* (21)5, pp. 811-831.
- CBS. (2019). *Internetgebruik onder jongeren*. Geraadpleegd op 11 december 2023, van [Jongeren en internetgebruik - Jaarrapport Landelijke Jeugdmonitor 2019 | CBS](#)
- Cole, P. (2008). *Young adult literature in the 21st century*. Columbus, OH: McGraw-Hill.
- Cubiss. (2022). *Jongeren en lezen. Hoe prikkelen we het leesgedrag bij jongeren (12-18 jaar)?* Geraadpleegd op 11 december 2023, van [Jongeren en lezen.pdf \(cubiss.nl\)](#)
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Dera, J. (2021a). How Culturally Diverse Are Text Selections in Dutch Literary Education? An Analysis of Reading Tips, Teaching Packs, and Student Choices. *Journal of Dutch Literature*, 12(1).
<https://www.journalofdutchliterature.org/index.php/jdl/article/view/208>
- Dera, J. (2021b). *De helaasheid der leeslijsten: over diversiteit in het literatuuronderwijs*. Geraadpleegd op 10 november 2023, van <https://www.de-lage-landen.com/article/de-helaasheid-der-leeslijsten-over-diversiteit-in-het-literatuuronderwijs>
- Dera, J., Brouwer, S., & Welling, A. (2023). #BookTok's appeal on ninth-grade students: An inquiry into students' responses on a social media revelation. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 67(2), 99-110. <https://doi.org/10.1002/jaal.1303>
- Dera, J. Gubbels, J. Loo, J. van der, Rijt, J. van. (2023). *Vaardig met vakinhoud: handboekvakdidactiek Nederlands*. Bussum: Coutinho.
- Dezuanni, M. L. (2021). TikTok's peer pedagogies: learning about books through #BookTok videos. *AoIR Selected Papers of Internet Research*, 2021.
<https://doi.org/10.5210/spir.v2021i0.11901>
- Dezuanni, M. L., Reddan, B., Rutherford, L., & Schoonens, A. (2022). Selfies and shelfies on #bookstagram and #booktok – social media and the mediation of Australian teen reading. *Learning, Media and Technology*, 47(3), 355-372.
<https://doi.org/10.1080/17439884.2022.2068575>
- Dood, C., Gubbels, J., & Segers, P. C. J. (2020). *PISA-2018 De verdieping: Leesplezier, zelfbeeld bij het lezen, leesgedrag en leesvaardigheid en de relatie daartussen*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

- DUO Onderwijsonderzoek. (2017). *De leesmotivatie van Nederlandse kinderen en jongeren*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Foster, C. (2023). *The Impact of Social Media on the Publishing Industry: A Case Study of Author Colleen Hoover*. Undergraduate Honors Theses. Paper 771. <https://dc.etsu.edu/honors/771>
- Gambrell, L. B. (2011). Seven rules of engagement: What's most important to know about motivation to read. *The Reading Teacher*, 65(3), 172-178. <https://doi.org/10.1002/TRTR.01024>
- Gubbels, J., Langen, A. M. L. van, Maassen, N. A. M., & Meelissen, M. R. M. (2019). *Resultaten Pisa 2018 in vogelvlucht*. Enschede: Universiteit Twente.
- Huysmans, F. (2013). *Van woordjes naar wereldliteratuur: De leeswereld van kinderen van 7-15 jaar*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Jerasa, S., & Boffone, T. (2021). BookTok 101: TikTok, Digital Literacies, and Out-of-School Reading Practices. *Journal of Adolescent & Adult Literacies*, 65(3), 219-226. <https://doi.org/10.1002/jaal.1199>
- Kagan, S., & Kagan, M. (2013). *Coöperatieve leerstrategieën*. Bazalt.
- Kaye, B. V., Zeng, J., & Wikström, P. (2022). *TikTok: creativiteit*. Staatsbestel.
- Kulkarni, S., & Owens, E. (2022). *Book Talk on BookTok: A practice theory inquiry into young readers' active reshaping of digital literary criticism on TikTok*. Paper presented at The Child and The Book Conference 2022, Valletta, Malta.
- Loh, C. E., & Sun, B. (2019). "I'd still prefer to read the hard copy": Adolescents' print and digital reading habits. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 62(6), 663-672. <https://doi.org/10.1002/jaal.904>
- Maddox, J., & Gill, F. (2023). Assembling "Sides" of TikTok: Examining Community, Culture, and Interface through a BookTok Case Study. *Social Media + Society*, 9(4). <https://doi.org/10.1177/20563051231213565>
- Martens, M., Balling, G., & Higgason, K. A. (2022). #BookTokMadeMeReadit: Young adult reading communities across an international, sociotechnical landscape. *Information and Learning Science*, 123(11/12), 705-722. <https://doi.org/10.1108/ILS-07-2022-0086>
- Meelissen, M. R. M., Maassen, N. A. M., Gubbels, J., van Langen, A. M. L., Valk, J., Dood, C., Derks, I., In 't Zandt, M., & Wolbers, M. (2023). *Resultaten PISA-2022 in vogelvlucht*. Universiteit Twente – 2023. <https://doi.org/10.3990/1.9789036559461>

- Merga, M. K. (2021). How can Booktok on TikTok inform readers' advisory services for young people? *Library & Information Science Research*, 43(2), 1-10.
<https://doi.org/10.1016/j.lisr.2021.101091>
- Persson, M. (2015). Reading Around the Text: On the Diversity of Reading Practices in the New Popular Literary Culture. *L1 – Educational Studies in Language and Literature*, 15, 1-18.
- Qrius. (2021). *De leescultuur van jongeren*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Reddan, B. (2022). Social reading cultures on BookTube, Bookstagram, and BookTok. *Synergy*, 20(1). <http://slav.vic.edu.au/index.php/Synergy/article/view/597>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-6.
<https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Saldaña, J. (2016). *The coding manual for qualitative researchers* (2nd ed.). New York: Sage.
- Sande, N. E., van der. (2023). *Explanations for infrequent reading in primary and secondary school students: Reading motivation, selection of appropriate books, and behavioral routines*. [PhD-Thesis - Research and graduation internal, Vrije Universiteit Amsterdam]. <https://doi.org/10.5463/thesis.394>
- Schaffner, E., Schiefele, U., & Ulferts, H. (2013). Reading amount as a mediator of the effects of intrinsic and extrinsic reading motivation on reading comprehension. *Reading Research Quarterly*, 48(4), 369-385. <https://doi.org/10.1002/rrq.52>
- Schiefele, U., & Schaffner, E. (2016). Factorial and construct validity of a new instrument for the assessment of reading motivation. *Reading Research Quarterly*, 51(2), 221-237.
<https://doi.org/10.1002/rrq.134>
- Schiefele, U., Schaffner, E., Möller, J., & Wigfield, A. (2012). Dimensions of reading motivation and their relation to reading behavior and competence. *Reading Research Quarterly*, 47(4), 427- 463. <https://doi.org/10.1002/RRQ.030>
- Schram, D. (2006). Literatuur lezen en beleven: verplicht en in de vrije tijd. In: D. Schram A.M. Raukema (red.), *Lezen in de lengte en lezen in de breedte. De doorgaande leeslijn in wetenschappelijk perspectief* (pp. 25-40). Stichting Lezen Reeks 7. Delft: Elburon.
- Seemiller, C., & Grace, M. (2016). *Generation Z goes to college*. Jossey-Bass.
- Stalpers, C. P. (2005). *Gevormd door leeservaringen: De relatie tussen leesattitude, het lezen van fictie en het voornemen van adolescenten om lid te blijven van de openbare bibliotheek* (Proefschrift). Utrecht: Universiteit Utrecht.

- Stalpers, C. (2020). *De leeswereld van jongeren en jongvolwassenen*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Steensel, R. van, Sande, N. E. van der, Bramer, W. M., & Arends, L. R. (2016). *Effecten van leesmotivatie-interventies: Uitkomsten van een meta-analyse*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Stichting Lezen. (2019). Leesmotivatie in het onderwijs. Achtergronden en praktische tips voor leerkrachten en docenten. *Kwestie van lezen*, 17.
- Stichting Lezen (2020). *Lezen en schrijven op het web: Een inventarisatie van online lees- en schrijfplatforms*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Stokmans, M. J. (1999). Reading attitude and its effect on leisure time reading. *Poetics*, 26(4), 245- 261.
- Stokmans, M. (2007). *De Casus Bazar*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Stokmans, M., & Wolters, R. (2019). *Lezen doe je samen: hoe kan leeshonger gestimuleerd worden?* Stichting Lezen Reeks 32. Utrecht: Eburon.
- Turner, J., & Paris, S. G. (1995). How literacy tasks influence children's motivation for literacy. *The Reading Teacher*, 48(8), 662-673. <https://www.jstor.org/stable/20201530>
- Vansteekiste, M. (2010). Hoe we kinderen en jongeren kunnen motiveren: Toepassingen van de zelfdeterminatie. *Caleidoscoop*, 22(1), 6-15.
- Verbeeck, K. (2010). *Op eigen vleugels. Autonomie voor kinderen in het basisonderwijs*. 's-Hertogenbosch: KPC Groep in opdracht van het ministerie van OCW.
- Welling, A. H. (2022). Leesmotivatie door filmpjes over boeken: maakt BookTok lezen weer populair? Oordelen van leerlingen uit 3 havo/vwo over de effectiviteit van BookTok als medium voor leesbevordering. Geraadpleegd op 24 maart 2023 van, <https://theses.ubn.ru.nl/server/api/core/bitstreams/e96e917e-8a74-4256-a2b2-ad8c1734fe01/content>
- Wigfield, A., & Guthrie, J. T. (1995). *Dimensions of children's motivations for reading: An initial study*. Athens: National Reading Research Center. <https://www.jstor.org/stable/748216>
- Wigfield, A., & Guthrie, J. T. (1997). Relations of children's motivation for reading to the amount and breadth of their reading. *Journal of Educational Psychology*, 89, 420-432. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.89.3.420>
- Wigfield, A., Gladstone, J. R., & Turci, L. (2016). Beyond cognition: Reading motivation and reading comprehension. *Child Development Perspectives*, 10(3), 1-6. <https://doi.org/10.1111/cdep.12184>

Willingsham, D. T. (2017). *The reading mind: A cognitive approach to understanding how the mind reads*. Jossey-Bass.

Woods, D. (2023). BookTok Book Awards. *The School Librarian*, 71(3), 33.

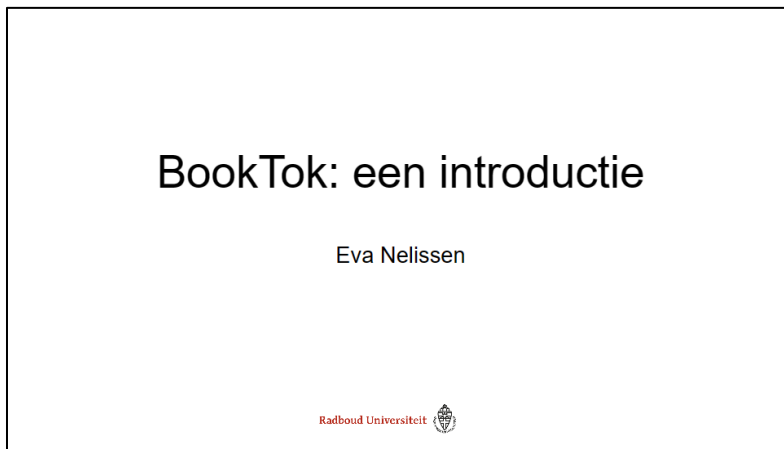
7. Bijlagen

7.1. Bijlage 1: Overzicht participanten

Leerling	Leeftijd	Gender	Klas	Leesfrequentie (p/m)	Leesfrequentie (p/d)	Leesattitude (<i>M</i>)	Kent #BookTok	Gebruikt #BookTok
A	16	Vrouw	4 havo	1 boek	0-15 minuten	3,45	Ja	Nee
B	16	Vrouw	4 havo	1 boek	0-15 minuten	3,50	Ja	Ja
C	14	Vrouw	4 havo	1 boek	0-15 minuten	4,25	Ja	Nee
D	16	Vrouw	5 havo	1-1,5 boek	0-15 minuten	3,90	Ja	Nee
E	16	Vrouw	5 havo	1 boek	0-15 minuten	3,35	Ja	Nee
F	17	Vrouw	5 havo	0,5 boek	0-15 minuten	3,30	Ja	Ja
G	16	Man	5 havo	1-2 boeken	30-45 minuten	4,20	Ja	Nee
H	16	Vrouw	5 havo	0,5 boek	0-15 minuten	3,80	Ja	Ja
I	18	Man	5 havo	1 boek	30-45 minuten	4,20	Ja	Nee
J	16	Vrouw	5 havo	1-2 boeken	0-15 minuten	3,35	Ja	Nee
K	17	Vrouw	5 havo	1 boek (in vakanties)	0 minuten	3,80	Ja	Nee
L	15	Vrouw	4 vwo	1 boek	0-15 minuten	3,60	Ja	Ja
M	15	Vrouw	4 vwo	1 boek	15-30 minuten	3,90	Ja	Ja
N	15	Vrouw	5 vwo	1 boek	0-15 minuten	4,05	Ja	Ja
O	17	Vrouw	6 vwo	1 boek	15-30 minuten	3,60	Ja	Ja
P	17	Vrouw	6 vwo	<1 boek	30-45 minuten	4,10	Ja	Ja
Q	17	Vrouw	6 vwo	1 boek	0-15 minuten	4,10	Ja	Nee
R	17	Man	6 vwo	1 boek	0-15 minuten	3,80	Ja	Nee
S	17	Vrouw	6 vwo	1 boek	0-15 minuten	4,45	Ja	Ja
T	18	Vrouw	6 vwo	1 boek	15-30 minuten	4,20	Ja	Ja
U	17	Vrouw	6 vwo	0-1 boek	0-15 minuten	4,20	Nee	Nee
V	17	Vrouw	6 vwo	0,5 boek	0-15 minuten	3,80	Ja	Ja
W	17	Vrouw	6 vwo	1 boek	15-30 minuten	4,00	Ja	Ja

7.2. Bijlage 2: BookTokintroductie

Slide 1:

Slide 2:

Slide 3:

Link: [Introductie filmpje Booktok - YouTube](#)

Slide 4:

Verwachtingen

- Wekelijks twee momenten waarop je een BookTokfilmpje krijgt doorgestuurd en daarna een korte online vragenlijst (10-15 minuten per week)
- Na 4 weken volgt individueel een diepte-interview (circa 30 minuten)
- Jouw deelname is niet voor niets, je zou mij enorm helpen met mijn masterscriptie en je wordt beloond met een tegoedbon van de kantine

Slide 5:

Wil jij deelnemen aan mijn onderzoek?

Laat je mailadres achter en vul de vragenlijst in!

7.3. Bijlage 3: Enquête participantenselectie

Beste leerling,

Bedankt dat je wil deelnemen aan dit onderzoek. De volgende vragen gaan over het lezen van leesboeken in je vrije tijd. Het invullen van deze enquête duurt ongeveer 5 minuten. Jouw antwoorden worden anoniem en vertrouwelijk behandeld. Lees de vraag zorgvuldig voordat je hem beantwoordt. Vergeet niet dat er geen goed of fout is, het gaat hier om jouw eigen mening.

Groetjes,

Eva Nelissen

Vraag 1

Wat is je naam? Noteer je voor- en achternaam.

Vraag 2

Wat is je gender?

- Man
- Vrouw
- Anders

Vraag 3

Wat is je leeftijd in jaren?

Vraag 4

In welke klas zit je?

- 4 havo
- 5 havo
- 4 vwo
- 5 vwo
- 6 vwo

Vraag 5

Hoeveel boeken lees je gemiddeld per maand voor je plezier?

Vraag 6

Hoeveel tijd besteed je gemiddeld per dag aan lezen in een boek in je vrije tijd?

- 0 minuten
- 0-15 minuten
- 15-30 minuten
- 30-45 minuten
- 45-60 minuten
- Meer dan 60 minuten

Vraag 7

Je mag voor ieder van de onderstaande woordparen aangeven welke je het beste vindt passen bij het lezen van leesboeken in je vrije tijd. Het gaat dus niet om boeken die je voor school moet lezen.

Plezierig	☐	☐	☐	☐	☐	Vervelend
Opwindend	☐	☐	☐	☐	☐	Saai
Interessant	☐	☐	☐	☐	☐	Niet interessant
Leerzaam	☐	☐	☐	☐	☐	Niet leerzaam
Noodzakelijk	☐	☐	☐	☐	☐	Onnodig
Waardevol	☐	☐	☐	☐	☐	Waardeloos
Geen tijdverspilling	☐	☐	☐	☐	☐	Tijdverspilling
Belangrijk	☐	☐	☐	☐	☐	Onbelangrijk
Prettig	☐	☐	☐	☐	☐	Irritant
Verstandig	☐	☐	☐	☐	☐	Onverstandig
Nutteloos	☐	☐	☐	☐	☐	Nuttig
Aangenaam	☐	☐	☐	☐	☐	Onaangenaam
Frustrerend	☐	☐	☐	☐	☐	Ontspannend
Aantrekkelijk	☐	☐	☐	☐	☐	Onaantrekkelijk
Goed	☐	☐	☐	☐	☐	Slecht
Leuk	☐	☐	☐	☐	☐	Niet leuk
Zinvol	☐	☐	☐	☐	☐	Zinloos
Vermakelijk	☐	☐	☐	☐	☐	Niet vermakelijk
Verschrikkelijk	☐	☐	☐	☐	☐	Verrukkelijk
Verdienstelijk	☐	☐	☐	☐	☐	Misstap

Vraag 8

Ken je #BookTok op het sociale mediaplatform TikTok?

Vraag 9

Als je #BookTok kent, maak je ook gebruik van #BookTok?

- Ja
- Nee
- Ik ken #BookTok niet

Nogmaals bedankt voor het invullen van deze enquête. Als je wordt geselecteerd om verder deel uit te maken van het onderzoek, zal je voor de herfstvakantie worden benaderd via je schoolmail. Dan volgt een uitleg over het vervolg van het onderzoek.

7.4. Bijlage 4: Bericht attitudemeting BookTokfilmpje

[link BookTokfilmpje](#)

Hoi, bekijk eerst dit BookTokfilmpje en beantwoord dan de volgende vragen. Er zijn zeven schaalvragen (1=minst en 5=meest) en één open vraag.

1. Hoe leuk vond je dit filmpje om te kijken?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
2. Hoe overtuigend vond je de mening van de BookToker over het boek?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
3. Hoe leuk lijkt het besproken boek jou om te lezen?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
4. Hoe grappig vond je dit filmpje?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
5. Hoe aardig lijkt deze BookToker jou?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
6. Hoe duidelijk vond je dit filmpje?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
7. Hoe goed denk je dat deze BookToker bij jou vriendenkring zou passen?
1 – 2 – 3 – 4 – 5
8. Wil je verder nog iets kwijt over het filmpje?
Open antwoord

Alvast bedankt voor het invullen!

7.5. Bijlage 5: Bericht vragenlijst Booktok- en leesgedrag

Hoi, hierbij een korte vragenlijst over het gebruik van #BookTok en lezen in je vrije tijd afgelopen week. Beantwoord de volgende open vragen:

1. Heb je deze week voor je plezier gelezen in je vrije tijd? Zo ja, wat heb je gelezen?
2. Heb je door #BookTok vorige week (meer) in je eigen boek gelezen?
3. Heb je inspiratie opgedaan door #BookTok om een nieuw boek te gaan lezen? Zo ja, welke? En waarom?
4. Heb je nog teruggedacht aan een van de BookTokfilmpjes? Zo ja, welke? Wanneer? En waarom?

5. Heb je naast de doorgestuurde filmpjes zelf op #BookTok gekeken? Zo ja, kwam het op je For You-page? Of heb je verder gezocht en wat heb je dan precies gekeken?

Alvast bedankt voor het invullen!

7.6. Bijlage 6: Interviewleidraad

Script voorafgaand aan het interview:			
Ik wil je nogmaals bedanken voor je bereidheid om deel te nemen aan dit interview voor mijn masterscriptie. Zoals je weet, gaat het onderzoek over #BookTok en het lezen van boeken in je vrije tijd. Het doel hiervan is om te kijken hoe je de BookTokinterventie afgelopen maand hebt ervaren. Dit interview zal ongeveer een kwartier duren.			
[Bekijk aspecten van het toestemmingsformulier]. Voorafgaand het onderzoek heb je mondeling aangegeven om ons gesprek op audio op te nemen. Vind je het nog steeds goed dat ik ons gesprek vandaag opneem?			
Indien 'Ja' geantwoord: Bedankt! Laat het me alsjeblieft weten als je op enig moment wilt dat ik de recorder uitschakel of als je iets wilt zeggen dat niet opgenomen mag worden.			
Indien 'Nee' geantwoord: Bedankt voor het aangeven. Ik zal alleen aantekeningen maken van ons gesprek.			
Voordat we met het interview beginnen; heb je nog vragen? [Bespreken vragen]. Als er op enig moment in dit onderzoek vragen ontstaan (of als je andere vragen hebt), kun je deze op elk moment stellen. Ik beantwoord ze graag.			
Onderzoeksvraag: <i>'Hoe evalueren boektwijfelaars in de bovenbouw havo/vwo het gebruik van #BookTok bij een blootstelling van 4 weken?'</i>	#BookTok	Leesgedrag	Leesmotivatie
Om te beginnen, wil ik je graag wat vragen stellen over BookTokfilmpjes en het gebruik #BookTok.			
1. Wat is je opgevallen aan de BookTokfilmpjes die je hebt gekeken, qua inhoud en vorm? Dus wat ik daarmee bedoel: wat er in de filmpjes wordt besproken en hoe de filmpjes zijn vormgegeven?	X		
2. [BookTokfilmpje wordt afgespeeld]. Als je naar dit BookTokfilmpje kijkt, a) -Valt je iets op aan het beeld en het geluid? -Valt je iets op aan de hashtags? -Valt je iets op aan de manier waarop de BookToker over het boek praat?	X		

<p>-Is dit een typisch BookTokfilmpje ten opzichte van de bekeken BookTokfilmpjes?</p> <p>-Is dit filmpje typisch voor TikTokers en TikTokfilmpjes in het algemeen?</p> <p>b) -Hoe leuk vond je dit filmpje?</p> <p>-Hoe overtuigend vond je de BookToker?</p> <p>-Hoe leuk lijkt het boek jou?</p> <p>-Hoe grappig vond je dit filmpje?</p> <p>-Hoe aardig lijkt de BookToker je?</p> <p>-Hoe duidelijk vond je dit filmpje?</p> <p>-Zou deze BookToker in je vriendenkring passen?</p>			
3. Wat is voor jou belangrijk om terug te zien in een BookTokfilmpje? Dus waardoor word jij overtuigd om het boek te gaan lezen?	X		X
4. Hoe heb je het gebruik van #BookTok afgelopen vier weken ervaren?	X		
5. Voel je je nu onderdeel van de #BookTok-community? Hoe komt dat?	X		
6. Ben je nu van plan om zelf #BookTok te gaan gebruiken?	X		
De volgende vragen gaan over #BookTok en het lezen van boeken in je vrije tijd.			
7. Heb je afgelopen maand meer voor je plezier gelezen dan voor het bekijken van de BookTokfilmpjes? Indien 'Ja': Hoe komt dat? Indien 'Nee': Waarom niet? Heb je wel de intentie gehad om meer voor je plezier te gaan lezen?		X	
8. Geeft #BookTok je motivatie om te lezen in je leesboek in je vrije tijd? Hoe komt dat?			X
9. Geeft #BookTok je het gevoel dat je keuzevrijheid hebt in wat je leest en dat je zelf mag bepalen hoe lang je erover doet? Hoe komt dat?			X (autonomie)
10. Geeft #BookTok je het gevoel dat je goed bent in lezen? Ofwel: dat je een goede lezer bent? Hoe komt dat?			X (competentie)

11. Zorgt #BookTok ervoor dat je met je omgeving en/of op #BookTok praat over boeken? Hoe komt dat?			X (verbondenheid)
12. Vind je het leuk om dezelfde boeken te lezen als BookTokers? Hoe komt dat?			X (verbondenheid)
13. Wekt #BookTok je interesse om boeken te lezen over onderwerpen die je interessant vindt en/of boeken die je nog niet kent? Hoe komt dat?			X (nieuwsgierigheid)
Optioneel: er wordt een persoonlijke vraag gesteld op basis van eerder verkregen data uit de BookTokinterventie.			
Voordat we het interview afsluiten, wil ik je vragen of er iets is wat je meeneemt uit dit onderzoek voor jezelf? [Bespreken antwoorden]			
Heb je verder nog iets wat je kwijt wilt dat nog niet in het interview is benoemd? [Bespreken antwoorden].			
Dan wil ik je graag bedanken voor je deelname en medewerking aan mijn onderzoek.			

7.7. Bijlage 7: Toestemmingsformulier interview

Radboud Universiteit

Ik neem vrijwillig deel aan het onderzoek en ben op de hoogte gebracht over het doel van het onderzoek. Ik begrijp dat mijn antwoorden vertrouwelijk worden behandeld en dat deze anoniem blijven.

Ja, bij dezen verleen ik toestemming om dit interview op te laten nemen met een voicerecorder.

Nee, bij dezen verleen ik geen toestemming om dit interview op te laten nemen met een voicerecorder.

Handtekening

Datum

.....

.....

7.8. Bijlage 8: Output SPSS attitudemeting vraag 1-7

De data zijn te lezen als Vraag.Filmpje, dus: V1.F1 is vraag 1 van filmpje 1.

		Statistics							
		V1.F1	V1.F2	V1.F3	V1.F4	V1.F5	V1.F6	V1.F7	V1.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		3,39	3,30	2,96	3,43	3,61	3,43	2,91	3,04
Median		3,00	3,00	3,00	4,00	4,00	3,00	3,00	3,00
Std. Deviation		,783	,974	,706	,843	,839	,843	,848	1,107
Skewness		-,228	-,038	,061	-,523	-,122	-,025	-,315	,128
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		-,350	-1,063	-,820	-,578	-,323	-,394	-,463	-,987
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		2	2	2	2	2	2	1	1
Maximum		5	5	4	5	5	5	4	5
Percentiles	25	3,00	2,00	2,00	3,00	3,00	3,00	2,00	2,00
	50	3,00	3,00	3,00	4,00	4,00	3,00	3,00	3,00
	75	4,00	4,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00

		Statistics							
		V2.F1	V2.F2	V2.F3	V2.F4	V2.F5	V2.F6	V2.F7	V2.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		3,83	3,78	4,13	3,61	4,09	3,65	3,83	3,61
Median		4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Std. Deviation		,717	,736	,869	1,033	,668	1,112	,937	,891
Skewness		,273	,376	-1,180	-,183	-,096	-,746	-,715	,063
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		-,893	-,975	1,512	-1,016	-,536	,025	-,023	-,636
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		3	3	2	2	3	1	2	2
Maximum		5	5	5	5	5	5	5	5
Percentiles	25	3,00	3,00	4,00	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00
	50	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
	75	4,00	4,00	5,00	4,00	5,00	4,00	4,00	4,00

		Statistics							
		V3.F1	V3.F2	V3.F3	V3.F4	V3.F5	V3.F6	V3.F7	V3.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		3,00	3,52	2,70	3,52	3,78	2,61	2,61	2,83
Median		3,00	4,00	2,00	4,00	4,00	3,00	2,00	3,00
Std. Deviation		1,087	1,201	1,185	,898	,902	,988	1,076	1,403
Skewness		,000	-,832	,474	-,484	-1,157	-,331	,411	,013
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		-,292	-,103	-,577	-,517	2,942	-,781	-,377	-1,227
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		1	1	1	2	1	1	1	1
Maximum		5	5	5	5	5	4	5	5
Percentiles	25	2,00	3,00	2,00	3,00	3,00	2,00	2,00	1,00
	50	3,00	4,00	2,00	4,00	4,00	3,00	2,00	3,00
	75	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	3,00	4,00

		Statistics							
		V4.F1	V4.F2	V4.F3	V4.F4	V4.F5	V4.F6	V4.F7	V4.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		1,43	2,30	1,48	2,13	2,17	2,78	1,74	2,22
Median		1,00	2,00	1,00	2,00	2,00	3,00	2,00	2,00
Std. Deviation		,590	,876	,665	,815	,778	1,313	,689	1,043
Skewness		1,002	,219	1,100	-,255	,311	,307	,392	,578
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		,157	-,426	,194	-1,432	,058	-,956	-,717	-,690
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		1	1	1	1	1	1	1	1
Maximum		3	4	3	3	4	5	3	4
Percentiles	25	1,00	2,00	1,00	1,00	2,00	2,00	1,00	1,00
	50	1,00	2,00	1,00	2,00	2,00	3,00	2,00	2,00
	75	2,00	3,00	2,00	3,00	3,00	4,00	2,00	3,00

		Statistics							
		V5.F1	V5.F2	V5.F3	V5.F4	V5.F5	V5.F6	V5.F7	V5.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		3,70	4,04	3,74	3,65	4,00	3,48	3,39	3,43
Median		4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	3,00	4,00
Std. Deviation		,876	,825	,619	,775	,798	,898	,891	,843
Skewness		,226	-,085	-1,047	,081	,000	,071	-,485	-1,021
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		-,903	-1,519	1,924	-,292	-1,392	-,565	1,389	2,070
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		2	3	2	2	3	2	1	1
Maximum		5	5	5	5	5	5	5	5
Percentiles	25	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
	50	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	3,00	4,00
	75	4,00	5,00	4,00	4,00	5,00	4,00	4,00	4,00

		Statistics							
		V6.F1	V6.F2	V6.F3	V6.F4	V6.F5	V6.F6	V6.F7	V6.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4,35	3,74	3,13	4,00	4,17	2,57	3,87	3,61
Median		4,00	4,00	3,00	4,00	4,00	2,00	4,00	3,00
Std. Deviation		,647	,752	1,180	1,000	,834	,992	,968	1,076
Skewness		-,475	-,218	-,274	-,597	-,867	,109	-,378	,171
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		-,540	,072	-,970	-,709	,522	-,970	-,782	-1,330
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		3	2	1	2	2	1	2	2
Maximum		5	5	5	5	5	4	5	5
Percentiles	25	4,00	3,00	2,00	3,00	4,00	2,00	3,00	3,00
	50	4,00	4,00	3,00	4,00	4,00	2,00	4,00	3,00
	75	5,00	4,00	4,00	5,00	5,00	3,00	5,00	5,00

		Statistics							
		V7.F1	V7.F2	V7.F3	V7.F4	V7.F5	V7.F6	V7.F7	V7.F8
N	Valid	23	23	23	23	23	23	23	23
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		2,61	2,65	2,65	2,61	3,22	2,61	2,22	2,61
Median		3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,00	2,00	3,00
Std. Deviation		,941	1,112	1,027	,988	,850	,988	1,126	,839
Skewness		,194	-,312	-,312	-,331	,517	,598	,786	,890
Std. Error of Skewness		,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481	,481
Kurtosis		,936	-1,197	-,918	-,781	,069	,233	,158	1,944
Std. Error of Kurtosis		,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935	,935
Minimum		1	1	1	1	2	1	1	1
Maximum		5	4	4	4	5	5	5	5
Percentiles	25	2,00	2,00	2,00	2,00	3,00	2,00	1,00	2,00
	50	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,00	2,00	3,00
	75	3,00	4,00	3,00	3,00	4,00	3,00	3,00	3,00

7.9. Bijlage 9: Open antwoorden attitudemeting vraag 8

Filmpje	Open antwoorden
1	<p>Saaie stem</p> <p>Lezen op latere leeftijd</p> <p>Duidelijk uitgelegd waar het over gaat, veel mening herhalen</p> <p>Duidelijk verhaal, vaak woordherhaling</p> <p>Heel leuk om te kijken, duidelijk, fijn waarschuwing over stoornissen</p> <p>Kleine waarschuwing dat is fijn voor gevoelige mensen</p> <p>Boek past niet bij me, maar overtuigende BookToker</p> <p>Duidelijke mening, vertelt over triggers en dat is goed voor je schrikt</p> <p>Sprak met weinig motivatie, dat kwam door de uitstraling bij vertellen over boek; positieve woorden, maar niet overtuigend om te lezen</p> <p>Geen leuk boek, hou niet van dit onderwerp</p> <p>Irritante muziek</p>

	<p>Goed filmpje, leuk boek</p> <p>Leuk gemaakt, niet overtuigend hoe ze praatte dus boek sprak me niet aan</p> <p>Houd van Engelse boeken dus bevooroordeeld</p> <p>Editing afleidend</p> <p>Lijkt me een leuk boek, goede presentatie, knusse vibe, fijn om naar te luisteren</p> <p>Mooie make-up</p> <p>Duidelijk filmpje, uitleg verklapt niet te veel, voldoende uitleg over boek aanspreekt of niet, leuke aankleding filmpje en goed te volgen</p> <p>Mis de enthousiaste intonatie om het leuk te vinden</p>
2	<p>Positieve energie is leuk</p> <p>Duidelijke mening, maar niet uitgebreid maar interessant boek, goede aanrader</p> <p>Erg enthousiast verteld, daardoor leuker om naar te kijken</p> <p>Jammer want niet veel over het boek, alleen dat het eng is</p> <p>Vertelt door elkaar heen, daardoor niet helemaal duidelijk</p> <p>Inhoud is niet heel duidelijk</p> <p>Duidelijke uitleg, daardoor overgehaald om het te lezen</p> <p>Erg overtuigend, goed standpunt ondanks niet veel verteld over inhoud, leuke uitstraling BookToker</p> <p>Fijn dat tekst los erbij staat</p> <p>Wilde ik lezen, maar te laag voor lijst</p> <p>Best saaie manier van vertellen</p> <p>Prima boek, persoonlijk niet mijn interessere</p> <p>Ik volg haar al</p>
3	<p>Grappig zo emotioneel om een boek</p> <p>Ze is echt veel te overdreven en nep, ik heb een allergie voor nep</p> <p>Goede duidelijke vergelijkingen met hoe zij het boek vond aanvoelen tijdens lezen</p> <p>Zou het niet snel lezen, maar de mening van de BookToker is erg overtuigend</p> <p>Hoe overleef ik niet gelezen en geen idee waar het nou over gaat, wordt niks over inhoud verteld</p> <p>BookToker erg overtuigend van mening en geeft een goed beeld van hoe het boek eruit ziet</p> <p>Ze is een beetje overdreven, met haar warme bad en voelt als thuiskomen</p> <p>Vertelt weinig over inhoud van boek, waardoor ik nog steeds niet weet of het me leuk lijkt</p> <p>Zij is niet heel duidelijk, snap niet echt waar het boek over gaat, behalve nostalgie</p> <p>Goede video, maar herhaalt heel veel en dat is vervelend. Ze vertelt niet echt iets over inhoud boek, maar ze is wel enthousiast</p> <p>Hoe overleef ik nooit echt leuk gevonden</p> <p>Niet duidelijk omschreven waar het boek over gaat, je moet vorige de boeken kennen om overtuigd te worden. Nieuwe lezers krijgen weinig info</p> <p>Geen interesse want besproken serie niet gelezen</p>

	<p>Lijkt me zo leuk Stond al in mijn kast</p>
4	<p>Lijkt me beetje langdradig boek, maar ligt misschien aan mij Veel te gehaast gesproken waardoor je de plot niet goed snapt, ook een beetje kort en plat verteld Leuk filmpje Vertelt niet te veel/te weinig, je weet of het iets voor jou is zonder veel te weten over boek Lijkt me echt een super interessant boek, de mening BookToker is erg overtuigend Ik weet door het filmpje wat me te wachten staat als ik dit boek zou lezen Vertelt niet veel over het boek; weet niet of het kwam omdat ze niet veel kon vertellen omdat ze dingen zou verklappen of gewoon weinig vertelde Beste filmpje tot nu toe Duidelijk filmpje, fijn dat er iets verteld werd waar het over gaat, maar werd niet echt iets verteld over het makkelijk leest en dat miste ik Pakt je interesse goed Lijkt me wel leuk boek, interessant onderwerp Leuk boek Ik volg haar ook al</p>
5	<p>Waarom duurde dat filmpje zo lang? Ik kan niet echt hieruit halen of deze persoon in mijn vriendenkring past, ik ken haar helemaal niet en weet niet hoe ze in het echt is Ze vertelt erg vrolijk, dat helpt wel met beslissen of je het boek wil lezen. De Engelse woorden/zinnen tussendoor zijn af en toe wel afleidend Ik ga dit boek zeker lezen, het ziet er echt super interessant uit BookToker legt heel duidelijk uit wat je tegenkomt in boek, haar stem is erg fijn om naar te luisteren, waardoor het niet erg was om dit filmpje te kijken Omdat het een advertentie was, twijfelde ik wel of ze het boek echt zo leuk vond of omdat ze dit moest zeggen Was een erg lang filmpje Ik vind het heel fijn dat er iets over de inhoud wordt verteld Lijkt me echt interessant boek Ze legde het boek duidelijk uit zonder te veel prijs te geven, kaft van het boek vind ik erg mooi</p>
6	<p>Ik vind het niet zo duidelijk waar het boek nou over gaat Hij heeft nou niet echt verteld waar het boek überhaupt over ging, alleen dat het op de leeslijst stond Hij vertelt een beetje druk/warrig Hij gaf niet aan welke stukken bv leuk waren, alleen dat het goed is voor de leeslijst en weinig argumenten Ik begrijp nog steeds niet echt waar het boek nou over gaat Hij vertelt weinig over het boek, dus weet nog steeds niet echt waar het over gaat</p>

	<p>De BookToker is duidelijk en heeft een goede mening</p> <p>Ik vind het een slecht filmpje, hij heeft het alleen maar over de leeslijsten dat hij in gesprek is geweest met de schrijfster en heel weinig over het boek en ik vind het totaal niet overtuigend om het te gaan lezen</p> <p>Hij heeft heel weinig uitgelegd over het boek, dus weet nog steeds niet of het me leuk lijkt</p> <p>Ik vind het jammer dat hij niks over de inhoud verteld, hij praat alleen over dat het op de leeslijst mag en niet over het boek</p> <p>Hij vertelt het lekker op een verfrissende manier naar de jongere doelgroep</p> <p>Het is dat ik de verhaallijn nog niet zo goed weet, maar ik zou het best lezen voor school denk ik. Ook deels door het enthousiasme van hem over het boek</p> <p>Omdat er geen samenvatting werd gegeven, heb ik geen idee of het boek me aanspreekt</p>
7	<p>Ik heb echt vaak video's over dit boek gezien</p> <p>Wel eens eerder gehoord over dit boek en het leek me echt helemaal niks, maar nu is hij wel iets gestegen</p> <p>Het werd een beetje saai verteld</p> <p>Het lijkt me geen leuk boek</p> <p>Het is duidelijk en er wordt leuk verteld</p> <p>Vond het niet een heel interessant boek eerlijk gezegd</p> <p>Erg duidelijk en BookToker lijkt erg overtuigt te zijn van haar mening</p> <p>De uitleg over het boek was erg duidelijk</p> <p>Duidelijk filmpje</p> <p>Ja ik wilde dit boek ook graag lezen, maar nu weet ik beter waar het over gaat en lijkt het me toch niet meer zo leuk</p> <p>Er wordt bijna niks verteld over de inhoud, ze zegt er komen goede onderwerpen in voor maar vertelt vervolgens niet welke onderwerpen dat zijn. Ook praat ze heel monotoon en niet geïnteresseerd</p> <p>Ik houd wel van gamen</p> <p>Leuk boek, lijkt me interessant</p> <p>Heel duidelijk verteld en ben zelf erg benieuwd naar het boek (ligt thuis al klaar om gelezen te worden, alleen moet ik de tijd nog vinden)</p>
8	<p>Hij geeft te veel informatie en hij praat veel te druk, wat mij irriteerde</p> <p>Hij praat soms heel snel achter elkaar en praat ook vrij monotoon elke keer</p> <p>Ik vond het boek dat besproken is super leuk en het filmpje was echt goed</p> <p>De BookToker klonk overtuigend, ik zou alleen nooit zelf dit boek lezen</p> <p>Het lijkt me een heel leuk boek, maar hij legt vrij weinig uit waar het over gaat</p> <p>Niet echt voor mijn leeftijd doelgroep voelde de video</p> <p>Ik vind zijn stem vervelend en het was chaotisch</p> <p>Hij vertelde veel door elkaar, waardoor het moeilijk te volgen was. Het boek spreek me wel aan</p>

7.10. Bijlage 10: Coderingsschema's interview

Vraag 1: Wat is je opgevallen aan de BookTokfilmpjes die je hebt gekeken, qua inhoud en vorm? Dus wat ik daarmee bedoel: wat er in de filmpjes wordt besproken en hoe de filmpjes zijn vormgegeven?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Editing	7	De filmpjes zijn geknipt en geplakt (1); er is vaak tekst in beeld (4) te zien en/of er zit een muziekje onder (2).	'Ik vond het altijd wel fijn als het niet gewoon een lange video was die was opgenomen, maar dat er ook geknipt en geplakt werd, zodat het gewoon geen langdradig verhaal was.'
Boekenachtige omgeving	13	Er is veelal sprake van een boekensetting/sfeer. Vaak is er een boekenkast op de achtergrond te zien.	'Veel van de BookTokfilmpjes worden bijvoorbeeld in een omgeving opgenomen die ook met boeken te maken heeft.'
Aansluiting eigen leeftijd	7	Er worden boeken in besproken die passen bij de leeftijd van de kijker door BookTokers die ongeveer even oud zijn.	'En inderdaad waren het allemaal boeken voor jongeren.'
Positiviteit	5	De filmpjes zijn positief; de BookToker is vaak enthousiast.	'Ik heb nog geen filmpje gezien die echt negatief is over een boek; allemaal wel vanaf een positief perspectief.'
Focus	11	In de filmpjes is één persoon te zien die het boek vasthoudt.	'Vaak was er gewoon een persoon die dan met het boek in zijn hand aan het vertellen was.'
Standaard inhoud boekaanbeveling	13	In de filmpjes wordt hetzelfde besproken, zoals de mening en de inhoud van het boek. Er is vaak sprake van dezelfde opbouw.	'Ze hebben natuurlijk allemaal wel een beetje dezelfde opbouw. Een beetje vertellen over het boek, waar het over gaat, wat er in staat, wat de mening was.'

Weinig informatie inhoud boek	3	Er wordt niet altijd even veel verteld waar het boek over gaat.	‘Het is me opgevallen dat vooral heel veel mensen het meer hebben over wat ze ervan vonden, maar niet echt wat gebeurt.’
-------------------------------	---	---	--

Vraag 2a: Als je naar dit BookTokfilmpje kijkt; valt je iets op aan het beeld en het geluid?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Boekenachtige omgeving	12	Er is sprake van een rustige boekensetting/sfeer; er is boekenkast op de achtergrond te zien.	‘Ze houdt van heel veel boeken lezen, want ze heeft heel veel boeken op de achtergrond.’
Focus	8	De BookToker zit in het midden; de aandacht gaat uit naar de spreker en het boek dat wordt laten zien.	‘Ze zit in het midden van het filmpje.’ ‘Ze laat het boek echt duidelijk zien van dit is het boek.’
Vertelwijze	11	De BookToker praat duidelijk (9), maar aan de zachte kant (2).	‘Maar ze vertelt wel heel duidelijk. Goed gearticuleerd.’ ‘Ja ze het praat heel zacht voor filmpjes die ik heb gezien.’
Editing	27	De filmpjes zijn geknipt en geplakt (3); er is tekst in beeld (4) te zien en/of er zit een rustig muziekje onder (20).	‘Er zat een muziekje onder volgens mij. En er werd veel in geknipt en geplakt.’

Vraag 2a: Als je naar dit BookTokfilmpje kijkt; valt je iets op aan de hashtags?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Boekreview	11	De hashtags laten zien dat het filmpje over een boekreview gaat.	‘Ja dat het vaak een boekreview is.’
Account BookToker	6	In de hashtags staat de accountnaam van de BookToker.	‘De titel van het boek staat erin, de schrijver, tenminste ik denk dat dat de schrijver is, en haar eigen account.’
Boekspecifiek	26	De hashtags geven lezen (2), schrijfster (14) en de titel (10) van het boek weer.	‘De standaard hashtags van BookTok: lezen en de naam en de schrijfster.’

Algoritme	6	Ondanks er geen #foryou of #fyp in de hashtags staat, zijn de hashtags toepasselijk voor #BookTok en komt het uit bij degene voor wie het bestemd is.	‘Ja BookTok en lezen, dus dan zorgt er sowieso voor dat het bij mensen komt die daarvan houden, dus dat is wel slim. Dan komt het wel op de foryoupage en zo, dus dat is wel handig.’
Geen mening	1	De hashtags geven niet de mening van de BookToker weer.	‘En de titel van het boek en er staat boekreview, maar niet echt verder wat ze vond of zo nee.’
BookTok	20	De veelgebruikte hashtag BookTok staat eronder; n het Engels en in het Nederlands.	‘Je weet eigenlijk gelijk als je naar de hashtag al kijkt van: oké dit gaat over een BookTok.’ ‘BookTok ook in het Nederlands en in het Engels.’

Vraag 2a: Als je naar dit BookTokfilmpje kijkt; valt je iets op aan de manier waarop de BookToker over het boek praat?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Enthousiast	6	De BookToker is enthousiast.	‘Ze komt wel enthousiast over gewoon, zeg maar hoe zij praat niet alleen haar woorden wel.’
Serius	5	De BookToker praat niet enthousiast; dat komt doordat het een serieus, heftig boek is.	‘Ja ze praatte er niet heel enthousiast over ofzo, maar dat komt denk ik vooral omdat het een heel heftig boek is. En als je daar heel blij over praat is dat een beetje raar.’
Herkenning	9	Het boek raakte de BookToker. Ze herkende zichzelf erin en dat zette haar aan het denken.	‘Nou ja, ze vond het een heel mooi boek en ze zei wel gewoon dat

			het haar wel geraakt had.’
Overtuigend	3	De BookToker praat overtuigend.	‘Ja heel erg overtuigend, alsof ze zelf de schrijver is om ons ervan te overtuigen.’
Positief	6	De BookToker is positief over het boek.	‘Ze praat heel positief erover steeds.’
Rustig	4	De BookToker praat rustig.	‘Nou ze praat wel gewoon rustig.’

Vraag 2a: Als je naar dit BookTokfilmpje kijkt; is dit een typisch BookTokfilmpje ten opzichte van de bekeken BookTokfilmpjes?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Standaard inhoud aanbevelingsvideo (positief)	13	In dit filmpje wordt hetzelfde besproken als in andere filmpjes, zoals de mening en de inhoud van het boek; met dezelfde opbouw.	‘Dus ja je zou kunnen zeggen dat al die filmpjes bijna eenzelfde opzet hebben alleen dan met een ander boek. Het boek is vaak het verschil tussen de filmpjes.’
Standaard vormgeving (positief)	4	Dit filmpje is hetzelfde vormgegeven als andere filmpjes.	‘Het is vergelijkbaar met hoe andere mensen het ook vormgeven.’
Passend onderwerp (positief)	1	Het onderwerp van het boek sluit aan bij onderwerpen die voorbij komen op #BookTok, zoals LHBTQ+.	‘Sowieso heel veel BookTokdingen zijn vaak inderdaad met LHGBTQ+ en zo en dat was dit ook, dus dat vind ik wel in het schemaatje passen.’
Persoonlijk (negatief)	3	Deze BookToker maakt het persoonlijker door zich in het boek te verplaatsten.	‘Nou, ze laat wel meer merken dat ze zich er goed in kan verplaatsen. Ik vond deze dan duidelijker dan in bijvoorbeeld een BookTok waarin ze gewoon uitleggen waar het over gaat.’

Enthousiasme (negatief)	2	Het enthousiasme van deze BookToker verschilt met anderen; deze is serieuzer.	‘Ik vind deze wat serieuzer.’
----------------------------	---	---	-------------------------------

Vraag 2a: Als je naar dit BookTokfilmpje kijkt; is dit filmpje typisch voor TikTokers en TikTokfilmpjes in het algemeen?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Niet grappig (negatief)	1	Dit filmpje is niet grappig en dat zijn andere filmpjes op TikTok wel.	‘Nee het is meestal als ik op TikTok kijk, dan zijn het toch dingen van series of dus meestal gewoon grappig.’
Ontbrekende hashtag (negatief)	1	Dit filmpje bevat niet de hashtag For You-Page die andere TikTokfilmpjes wel hebben.	‘Dat is dan wel weer een beetje anders dan de meest TikTokers, die hebben dan #foryou eronder of iets in die richting, maar dat heeft deze dan weer niet.’
Standaard vormgeving (positief)	4	Dit filmpje is net als andere filmpjes geëdit; er is in geknipt en geplakt en er zit een muziekje onder.	‘Ik denk het op zich wel ja, want ook natuurlijk dat liedje eronder.’
Vluchtigheid (positief)	3	In dit filmpje wordt net als in andere TikTokfilmpjes in korte tijd iets verteld.	‘Ja ik zou denken van wel, want er wordt in één minuut best veel verteld en dat is wel iets typisch voor TikTok.’
Breedte van TikTok (positief/negatief)	4	TikTok is breed; alles behoort tot TikTok (2) of daarom juist niet (2)	‘Ja er vallen heel veel dingen tegenwoordig onder typisch TikTok, dus ja eigenlijk wel.’
Persoonlijk (positief/negatief)	5	Of dit filmpje tot typisch TikTok behoort, is afhankelijk van de eigen For You-page van TikTokers.	‘Nou op mijn foryoupage wel, maar ja die van iedereen is anders.’

Vraag 2b: Hoe leuk vond je dit filmpje?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
-----------	--------	--------	-----------

Zelf doorscrollen (negatief)	2	Als dit filmpje voorbij was gekomen, werd hij door gescrold.	‘Als ik het zou tegenkomen op mijn For You Page dan zou ik niet denken: oh ik ga hem afkijken.’
BookToker (positief)	8	De BookToker kwam aardig over (2) en was overtuigend (2). De BookToker was wel (3) of niet (1) enthousiast.	‘Dit vond ik wel leuk, zag er wel aardig uit.’ ‘Ja, ik vond dat ze wel een beetje monotoon praatte, niet echt heel enthousiast.’
Duidelijk mening (positief)	6	De mening van de BookToker (1) en de uitleg van het boek (3) waren duidelijk. Ze praatte duidelijk (2).	‘Nou, ik vond het wel leuk, want het was gewoon duidelijk.’
Boek (positief/negatief)	9	Het boek sprak participanten aan omdat ze het een leuk of interessant boek vonden (7) en het een herkenbaar onderwerp had (1). Of het boek spreekt niet aan (1)	‘Ik vond deze wel leuk. Omdat ik het onderwerp interessant vind en het is voor ons, ook waar wij nu in leven, dat past er heel goed bij.’ ‘Ja ik vond het persoonlijk niet een heel leuk filmpje, want dat genre dat interesseert mij niet, dat lees ik bijna nooit.’
Editing (positief)	2	Door het muziekje op de achtergrond waren participanten geboeid.	‘Nou, en ze vertelde ook wel leuk daar niet van, maar als er muziek eronder staat dan ben ik wel meer geneigd om even te blijven hangen.’
Inspirerend (positief)	1	Het is leuk om te zien wat anderen lezen.	‘Ja, ik vind boeken ook gewoon leuk, dus ik vind het ook leuk om te kijken wat andere mensen lezen.’

Vraag 2b: Hoe overtuigend vond je de BookToker?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
-----------	--------	--------	-----------

Betaalde partner (negatief)	1	Onder het filmpje staat betaald partnerschap, waardoor de overtuiging in twijfel kan worden getrokken.	‘Dus dat zij waarschijnlijk het boek opgestuurd heeft gekregen en daarom nu een filmpje maakt, maakt het minder overtuigend.’
Enthousiasme (negatief)	2	De BookToker was niet enthousiast in haar houding.	‘Haar houding is niet heel overtuigend van: oh je moet het boek echt lezen.’
Vertelwijze (positief)	9	De BookToker bracht haar verhaal oprecht (2) en op een overtuigende manier (6); zonder te overdrijven (1).	‘Ik vond het wel heel overtuigend, hoe ze het bracht enzo. Het laat wel zien dat ze het zelf ook echt heel leuk vond.’
Sterk verhaal (positief)	9	Het verhaal wat de BookToker vertelde, was sterk en daarmee overtuigend.	‘Wel overtuigend, maar dat is vooral omdat ik zelf sneller overtuigd ben als iemand het heel erg persoonlijk kan maken.’
Sterke mening (positief)	4	De BookToker onderbouwde haar mening met argumenten.	‘Ja wel, want ze geeft heel erg overtuigend haar mening uit en ze onderbouwt hem ook.’
Onderwerp (positief/negatief)	3	De BookTok sneed een serieus, interessant onderwerp aan (2). Of het genre spreekt niet aan (1).	‘Ja, ik vond haar best wel overtuigend, want ja, zoals ik al eerder zei, ze laat het wel interessant overkomen, maar het blijft wel serieus, omdat het ook een serieus onderwerp is.’ ‘Maar dat ik het minder overtuigend vind, komt denk ik ook gewoon een groot deel omdat ik dit genre nooit lees.’

Vraag 2b: Hoe leuk lijkt het boek jou?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Genre (negatief)	2	Het genre spreekt niet aan.	‘Omdat het niet echt het genre is wat ik normaal gesproken leuk vind om te lezen.’
Actuele onderwerpen (positief/negatief)	10	De actuele onderwerpen die aan bod komen spreken wel (6) of niet (4) aan.	‘Ja wel leuk om te lezen, dat komt door de onderwerpen. Ik vind het zelf van die LHBTQ-boeken wel leuk altijd. En het gaat volgens mij ook over social media en ja dat past wel bij mijn leeftijd.’
Inlevingsvermogen (positief)	6	Je kan meeleven met de personages, omdat het herkenbaar en realistisch is (voor deze leeftijd).	‘Ja wel leuk, omdat ik me wel goed verplaatsen in die persoon denk ik. Ik heb ook wel vrienden en familie die hiermee struggelen en daardoor weet ik denk ik wel goed, soort van goed, hoe je je hierin kan verplaatsen.’

Vraag 2b: Hoe grappig vond je dit filmpje?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Serius	11	Het filmpje is serieus bedoeld; dat past bij het boek.	‘Niet echt nee. Er zat niet heel veel humor in ofzo. Het was ook een serieus boek dus ja.’

Vraag 2b: Hoe aardig lijkt de BookToker je?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Uitstraling	5	De BookToker ziet er leuk uit.	‘Ja, ze lijkt me heel aardig op zich wel. De manier hoe ze praat en hoe ze eruit ziet.’
Leeftijdsgenoot	1	De BookToker is van dezelfde leeftijd.	‘Ze ziet er gewoon leuk uit en ze is van mijn leeftijd wel een beetje.’

Vertelwijze	4	De manier waarop de BookToker praat wordt als prettig ervaren.	‘Ze ziet er wel gewoon aardig uit en hoe ze vertelt, op een hele fijne manier.’
Respect	1	Uit het filmpje blijkt dat de BookToker maatschappelijke thema’s respecteert.	‘Ja mij lijkt ze wel aardig, omdat het lijkt wel alsof ze respect heeft voor dat soort dingen, queer zijn en pridemonth.’
Empathie	2	De BookToker kan zich inleven in anderen.	‘Ja wel aardig. Als je je goed kan verplaatsen in mensen, dan vind ik je denk ik sowieso al aardiger, omdat je ja meer rekening kan houden met elkaar.’
Gemeenschappelijke hobby	1	De BookToker deelt dezelfde hobby: lezen.	‘Ik denk als je #BookTok zit dan heb je wel wat pluspunten. Dan heb je toch een soort van gemeenschappelijke hobby en heb je toch iets meer om over te praten.’

Vraag 2b: Hoe duidelijk vond je dit filmpje?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Vertelwijze	5	De BookToker praat duidelijk.	‘Ik vond hem heel duidelijk. Ja door de manier hoe ze praat.’
Boodschap	2	De boodschap van de BookToker komt naar voren; ze raadt het boek de kijker aan.	‘Ik vond dat de boodschap overkwam.’
Editing	4	De editing ondersteunt het filmpje; de fragmenten, het muziekje en de tekst.	‘Ze praatte rustig en ze mompelde niet of het was niet dat de muziek te hard stond dat je het niet hoorde.’
Opbouw	1	Het filmpje is duidelijk opgebouwd; inleiding, middenstuk en slot.	‘Het had zeg maar een beetje een introductie, een middenstuk en een slot.’
Inhoud boek	12	De BookToker vertelt waar het boek over gaat. Het verhaal is helder.	‘Ja ze zegt gewoon duidelijk waar het over gaat.’

Sterke mening	7	De BookToker heeft een duidelijk mening die wordt ondersteund met argumenten.	‘Omdat ze ook heel duidelijk uitlegt waarom ze dat en dat vond.’
Extra informatie	3	De BookToker geeft de kijker triggerwarnings mee.	‘Ze vertelt vooral waar het boek over gaat en dat van die triggerwarnings, dat kan mensen denk ik wel helpen.’
Vergelijkingen	2	De BookToker betrok het verhaal op zichzelf.	‘Heel duidelijk. Door haar uitleg, ze vertelde zeg maar belangrijke dingen, wat voor gevoel het bij haar zeg maar op riep.’

Vraag 2b: Zou deze BookToker in je vriendenkring passen?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Type (positief/negatief)	6	De BookToker is hetzelfde type (2) of een ander type (4) dan de participant en diens vriendenkring (gebaseerd op uiterlijk en/of karakter).	‘Ja gewoon ook een beetje haar vibe, de kleren die ze aan had en ze leek me ook best wel aardig.’ ‘Ja ik denk het wel, maar ik denk wel dat dat een tijdje zou duren voordat ze ertussen zou komen, omdat ze toch net wel een iets ander karaktertype heeft dan mijn vrienden.’
Gemeenschappelijke hobby (positief/negatief)	4	De BookToker past erbij omdat er wordt gelezen in de vriendenkring (3) of juist niet (1).	‘In onze groep wordt er wel redelijk wat gelezen, dus misschien daarom wel.’
Gelijke sekse (positief)	1	De BookToker is vrouw en past daarom bij de vrouwelijke vriendenkring.	‘Ik heb vooral meiden vrienden. Zij is natuurlijk ook een vrouw, dus dat past wel.’
Brede vriendenkring	2	De vriendenkring is breed.	‘Ja ik denk het wel. Ik heb het idee dat zij ook wat alternatief is zeg maar en onze vriendengroep is ook van alles wat, dus ik

			denk wel dat ze erin zou passen.'
--	--	--	-----------------------------------

Vraag 3: Wat is voor jou belangrijk om terug te zien in een BookTokfilmpje? Dus waardoor word jij overtuigd om het boek te gaan lezen?

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Boekenachtige omgeving	1	De BookToker bevindt zich in een boekenomgeving.	'Ja ook natuurlijk die achtergrond en een muziekje, dat maakt het ook wel wat leuker dan dat je alleen iemand hoort praten.'
Cover boek	5	Het boek dient een aansprekende cover te hebben.	'Als het gewoon een leuk boek is en als het er mooi uitziet, ben ik geneigd het sneller te lezen.'
Enthousiasme	7	De BookToker is enthousiast.	'Als gewoon de spreker heel enthousiast praat, dan denk ik al snel meer van: oké dat lijkt me echt een leuk boek.'
Genre	7	Het is belangrijk dat het genre wordt verteld, zodat kijkers weet of het boek iets voor hen is.	'Het moet gewoon mij aanspreken, het boek zelf. Sommige boeken vind ik heel leuk en soms kan krijg ik een boek, dan denk ik: nou nee dat spreekt mee niet aan.'
Herkenning	3	Het boek is voor de eigen leeftijd bedoeld en er komen herkenbare onderwerpen aan bod.	'Ik denk iets wat in mijn eigen leven kan gebeuren, waardoor ik me er beter in kan verplaatsen en ook wel dat het met leeftijdsgenootjes is, zodat ik me er nog beter in kan verplaatsen.'
Inhoud boek	15	Er dient iets te worden verteld waar het boek over gaat.	'Ook gewoon de inhoud, dat je wel een

			beetje weet waar het over gaat en daardoor zeg maar ook echt zelf kan beslissen of het mij leuk lijkt of niet.'
Sterke mening	7	De mening komt aan bod en deze wordt onderbouwd met argumenten.	'Sowieso de eigen mening. Die moet echt wel terugkomen. En of je het wel of niet zou aanbevelen en waarom.'
Soundbite	2	Het filmpje bevat een (herkenbaar) muziekje.	'Als er van die sounds onder zitten die gewoon wel bekend zijn of nummers die ik leuk vind dan vind ik het ook leuk.'
Schrijfwijze	1	De BookToker vertelt hoe het boek geschreven is.	'En hoe het geschreven is, of die fijn geschreven is.'
Leeservaring	1	De BookToker deelt diens ervaring na het lezen van het boek.	'Ja eigenlijk hoe ze nadat ze het boek gelezen hebben, hoe ze naar alle dingen kijken, dat vind ik zelf altijd heel leuk en dat ze er dan dingen van geleerd hebben.'
Voorbeelden boek	5	Er wordt een voorbeeld gegeven uit het boek, bijvoorbeeld citaten.	'Ja ik vind het gewoon heel fijn als ze dan met zo'n anekdote uit het verhaal zelf beginnen dat je dan ook gelijk een soort beeld hebt van het boek.'
Extra informatie	1	Indien nodig geeft de BookToker de kijker voor triggerwarnings voor het lezen van het boek.	'En wat zij ook inderdaad doet, dat ze die triggerwarnings geeft. Dat ze iedereen wel gewaarschuwd voor alsje er gevoelig voor bent, dat je dan

			wel moet uitkijken met wat je leest.'
--	--	--	---------------------------------------

Vraag 5: 'Voel je je nu onderdeel van de BookTokcommunity? Hoe komt dat?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Leeshoeveelheid (positief/negatief)	9	De participant leest net als BookTokers in hun vrije tijd veel (1) of niet veel (8).	'Ik lees sowieso niet heel veel boeken in mijn vrije tijd.'
Praten over boeken	1	De participant vindt net als BookToker het leuk om over boeken te praten.	'Dat vind ik wel heel erg leuk en vooral ook het praten over de boeken vind ik leuk.'
Eigen gebruik van #BookTok (positief/negatief)	15	De participant zelf wel (2) of geen (5) gebruikmaakt van #Booktok; maken zelf geen filmpjes (8)	'Dan ook nog steeds niet echt denk ik, omdat ik zelf die video's niet maak, dus als ik zelf video's zou maken, dan zou ik me wel onderdeel voelen.'
For You-page	5	De participant komt niet of nauwelijks filmpjes tegen op diens eigen For You-page.	'Nee want ik krijg het niet op mijn foryoupage.'

Vraag 6: 'Ben je nu van plan om zelf #Booktok te gaan gebruiken?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
For You-page (negatief)	5	De participant kijkt het alleen als het op diens For You-page voorbij komt.	'Ik kijk als het op mijn foryoupage komt.'
Vergeten (negatief)	1	De participant denkt er niet aan.	'Gewoon dat ik er niet eens aan denk. Ik zou er niet heel snel aan denken als ik op zoek ben naar een boek, om dan op BookTok te kijken of er leuke boeken zijn.'
Geen BookToker (negatief)	2	De participant gebruikt het niet omdat die zelf geen filmpjes maakt.	'Ik kijk er wel naar, maar ik zou dus zelf geen één maken.'
Leeshoeveelheid (negatief)	1	De participant leest niet veel in diens vrije tijd.	'Soms ben ik heel erg veel met school bezig en denk je eigenlijk

			ook gewoon niet heel erg aan boeken lezen als het niet moet.'
Mening van anderen (positief)	2	De participant wil meningen van anderen horen.	'Nou heel misschien als ik echt van een boek niet heel zeker weet of ik die zou willen lezen, dan kan ik een filmpje van op zoeken van iemand anders mening.'
Inspiratie opdoen (positief)	12	De participant kan inspiratie opdoen om nieuwe boeken te gaan lezen (voor school) (11). Zo blijf je op de hoogte van nieuwe trends (1).	'Het zou wel kunnen, want zo kan je wel goede boekentips krijgen, waardoor je wel misschien wat gemotiveerder wordt om te gaan lezen.'
Gebruik (positief)	1	#BookTok is makkelijk in gebruik.	'Ik vind het wel leuk gewoon om zo boeken te ontdekken en het is makkelijker.'
Waardering (positief)	1	Het kijken van BookTokfilmpjes is leuk.	'Ja ik kom het wel eens tegen en dan vind ik het ook wel leuk om te kijken.'

Vraag 7: 'Heb je afgelopen maand meer voor je plezier gelezen in je boek dan voor het bekijken van de BookTokfilmpjes? Indien 'Ja': Hoe komt dat? Indien 'Nee': Waarom niet? Heb je wel de intentie gehad om meer voor je plezier te gaan lezen?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Reminder (positief)	7	Het bekijken van een doorgestuurd BookTokfilmpje werkt als herinnering om te gaan lezen (in plaats van iets anders).	'Ik denk onbewust wel, doordat je dan een filmpje toegestuurd krijgt van een boek en dat je toch denkt: oh ja, ik was in mijn boek aan het lezen. En dan denk je 's avonds, als je even vrije tijd hebt, dan denk je toch: oh, laat ik hem er toch

			even bij pakken. In plaats van dat weet ik het op je telefoon gaat zitten en filmpje gaat kijken. Dan pak je toch sneller je boek erbij.'
Nieuwe inspiratie (positief)	2	Doordat de filmpjes voor nieuwe inspiratie hebben gezorgd, heeft de participant de intentie om meer te willen lezen.	'Ik heb daar niet echt tijd voor gehad, maar door BookTok heb ik wel een paar boeken denk waarvan ik denk: nou die wil ik wel graag lezen. Die zou ik bijvoorbeeld na de toetsen wel gaan kunnen lezen in mijn vrije tijd omdat ik ze zelf leuk vind.'
Bewust van lezen (positief)	3	De participant is zich door het bekijken van de filmpjes bewust dat lezen goed voor je is en heeft daarom de intentie om meer te willen lezen.	'Ja want lezen is wel gewoon goed voor je, dat is niet alleen maar Netflix kijken.'
Schooldruk (negatief)	12	De participanten hebben door de drukte van school, zoals het leren voor toetsen, geen tijd om te lezen (10); en doen liever iets anders in de vrije tijd die ze hebben (2).	'Eigenlijk wel iets minder, maar dat komt ook door de PTA's en ik ben nu druk aan het leren, dus ik heb eigenlijk niet heel veel tijd om te lezen.'

Vraag 8: 'Geef #BookTok je motivatie om te lezen in je leesboek in je vrije tijd? Hoe komt dat?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Zelf gemotiveerd (negatief)	2		'Het motiveert me niet het om te lezen, het zijn gewoon standaard tijden dat ik ga lezen.'
Niet gestuurd door anderen (positief)	1		'En het voelt meer als iets om voor jezelf te doen dan, want soms bijvoorbeeld zeggen

			mijn ouders dat ik meer moet lezen en dan heb je daar toch iets minder zin in, dan dat je gewoon zelf boeken ontdekt en zelf leuke boeken vindt.'
Leeswereld (positief)	3	#BookTok is gericht op lezen; anderen praten over boeken.	'Ja het romantiseert het hele lezen ook wel een beetje, dus dat maakt het gewoon heel aesthetic en zo en dan krijg je sowieso wel motivatie.' 'Dat komt doordat je mensen gewoon hoor praten over het lezen en dan krijg je er ook weer motivatie voor om te lezen.'
Inspiratie opdoen (positief)	8	Op #BookTok kan je zelf nieuwe boeken en/of genres ontdekken.	Ja wel een beetje, ook omdat ik nu leuke boeken weet en eerst wist ik gewoon niet wat leuke boeken zijn, maar nu heb ik er een paar waarvan ik denk: nou die wil ik wel lezen.
Reminder	10	Het bekijken van een doorgestuurd BookTokfilmpje werkt als herinnering om te gaan lezen (in plaats van iets anders).	'Op een gegeven moment stuurde jij een filmpje door en ik dacht: ah ja, wacht even, er ligt nog iets op mijn nachtkastje, die moet ik ook nog een keer lezen.'

Vraag 9: 'Geeft #BookTok je het gevoel dat je keuzevrijheid hebt in wat je leest en dat je zelf mag bepalen hoe lang je erover doet? Hoe komt dat?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
-----------	--------	--------	-----------

Zelf autonomie	3	Het gevoel van keuzevrijheid wordt niet door #BookTok gestimuleerd; dat gevoel heeft de participant zelf.	‘Ja je mag zelf bepalen hoe lang je over een boek doet en de keuze ligt toch echt bij jezelf.’
Autonomie door #BookTok	17	#BookTok geeft het gevoel van keuzevrijheid.	‘Ja want al die reviews zijn best wel heel erg vrij. Het is vaak: als je dit leuk vindt dan is dit boek wat voor jou. Het is niet van: je moet dit boek leuk vinden.’ ‘Dus dan zie je van die reviews en dan zie je in één maand hebben ze twee boeken gelezen en in de andere maand hebben ze zes boeken gelezen, dus dat varieert bij de meeste mensen ook heel erg. Dus ja dat geeft wel dat gevoel.’

Vraag 10: ‘Geeft #BookTok je het gevoel dat je goed bent in lezen bent? Ofwel: dat je een goede lezer bent? Hoe komt dat?’

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Leessnelheid (negatief)	4	Wanneer de BookToker sneller leest, krijgt de participant niet het gevoel van competentie.	‘Dat niet per se, want dan zie je allemaal mensen die best wel veel boeken hebben gelezen in een korte tijd en dan denk je: ik heb een boek gelezen in twee maanden.’
Zelf competentie (negatief)	7	Het gevoel van competentie wordt niet door #BookTok gestimuleerd; dat gevoel heeft de participant zelf.	‘Ik vind van mezelf dat ik wel gewoon een goede lezer ben dus ja, als zij zeggen of ik weet niet hoe zij dat zouden moeten zeggen dat ik dat niet ben,

			maar ik vind dat zelf wel dus.'
Wat is een goede lezer? (neutraal)	2	Het begrip 'goede lezer' kan iedereen anders invullen; wanneer ben je goed in lezen?	'Dat denk ik ook niet, want ik weet niet wat een goede lezer is.'
Niveau (negatief/positief)	4	#BookTok gaat om het opdoen van inspiratie voor nieuwe boeken, niet over niveau (3); hoewel anderen vinden dat het lezen van boeken op niveau wel het gevoel van competentie stimuleert (1).	'Ze hebben het niet echt over een niveau of iets.'
Leeservaring (positief)	2	Wanneer participanten hun leeservaring vergelijken met die van BookTokers, komen ze erachter dat ze het boek goed hebben gelezen.	'Heel veel mensen, ook van mijn leeftijd en alles, die over een boek praten die ik uit heb gelezen, dan lees ik op BookTok wat andere mensen van het boek vonden en dan kwam het heel erg overeen. Dan heb ik het ook gewoon zo opgevat en dat voelt toch wel echt dat ik het goed had begrepen, dat boek.'

Vraag 11: 'Zorgt #BookTok ervoor dat je met je omgeving en/of op #BookTok praat over boeken? Hoe komt dat?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Niet praten op #BookTok (negatief)	4	<ul style="list-style-type: none"> - Geen behoefte om te reageren; - Niet weten wat te reageren; - Het zelf niet hebben gelezen; - Geen lid van de community. 	'Nou ik heb niet echt de behoefte om een filmpje over een boek te gaan posten. En als ik de behoefte had, zou ik het ook niet doen, omdat ik gewoon niet zo goed weet hoe het in elkaar zou moeten zitten.'
Geen lezers in de omgeving (negatief)	4	Participanten praten überhaupt niet over boeken, omdat er geen lezers in hun omgeving zijn.	'Nou ook meer omdat mijn vrienden niet echt geïnteresseerd zijn in

			boeken. Ik weet toch wel dat ze ze niet gaan lezen.'
Zelf verbondenheid (negatief)	4	Participanten praten zelf met hun omgeving over boeken, dat komt niet specifiek door #BookTok.	'Niet per se door BookTok, want dat deed ik zelf wel. Mijn moeder houdt ook heel erg veel van lezen, dus zij geeft mij de boeken door en soms praten we daar wel eens over.'
Gesprek tussen participanten (positief)	5	Het bekijken van dezelfde BookTokfilmpjes zet aan tot gesprekken tussen participanten.	'Nou, toen ik de BookTokfilmpjes heb gekregen, heb ik wel met anderen die ook meededen met u ook er wel over gepraat, maar niet met degenen die niet meededen.'
Boeken delen met anderen (positief)	7	Participanten vinden het leuk om filmpjes te delen met hun omgeving (7).	'Ja, want ik stuur ook wel eens dingen door, ook naar vrienden of zo of naar mijn moeder, die leest ook al veel.'

Vraag 12: 'Vind je het leuk om dezelfde boeken te lezen als BookTokers? Hoe komt dat?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Afhankelijk van boek	10	Het is afhankelijk van het boek/genre of participanten hetzelfde gaan lezen.	
Gemeenschappelijke interesse	3	Wanneer participanten een BookToker vinden met dezelfde smaak, volgen zij deze om dezelfde boeken te gaan lezen.	
Mening van anderen	3	Participanten vinden het leuk om mening van anderen te horen voor ze het boek gaan lezen.	

Vraag 13: 'Wekt #BookTok je interesse om boeken te lezen over onderwerpen die je interessant vindt en/of boeken die je nog niet kent? Hoe komt dat?'

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Nieuwe boeken ontdekken	14	Door #BookTok ontdekt de participant nieuwe genres (11); of nieuwe boeken binnen het eigen genre (3).	‘Ja, want eerst las ik bijna geen fantasy boeken en doordat ik BookTokfilmpjes zag, dat ik dacht: nou, klinkt goed, laat ik het toch maar een keer proberen. Daardoor gooi ik soms ook wel een fancy boek er tussendoor ja.’ ‘Ik denk dat als ik een video zie over een thriller boek, dat ik dan ook wel zou denken: nou die wil ik wel lezen.’
Nieuwe schrijvers	2	De participant ontdekt op #BookTok nieuwe schrijvers die mogelijk interessant zijn.	‘Zo ontdek je ook nieuwe schrijvers, want ik heb ook bepaalde schrijvers die ik fijn vind om te lezen, ongeacht hun boek of onderwerp.’
Mening van anderen	2	Doordat BookTokers over (nieuwe) boeken vertellen, wordt de participant nieuwsgierig gemaakt.	

Afsluitende vraag: ‘Wat neem je mee uit dit onderzoek voor jezelf?’

Categorie	Aantal	Inhoud	Voorbeeld
Meer lezen	5	Participanten hebben de intentie om meer te lezen, want ze zijn zich bewust van de voordelen.	‘Ja ik denk gewoon dat ik wel gewoon meer ga lezen. Dat ik gewoon soms even gewoon snel een boek moet pakken voor het slapen gaan ofzo, vooral dat het toch wel leuk is en ook gewoon beter.’
Reminder	1	Door het bekijken van BookTokfilmpjes worden	‘Nou, ik denk sowieso dat BookTokfilmpjes

		participanten aangespoord om vaker te lezen.	je wel echt helpen om meer te lezen. Die filmpjes heb je zo snel gekeken en je leest toch echt meer door die filmpjes, en dat had ik eigenlijk niet verwacht dat je dan, doordat u dan een filmpje stuurt dat je dan toch in de avond dan toch weer zegt van: ‘Laat ik toch even gaan lezen’. Dat had ik van tevoren niet echt verwacht.’
Inspiratie opdoen	11	Participanten gaan #BookTok kijken om nieuwe boeken uit te kiezen (9); zowel Engelse als Nederlandse boeken (2).	‘Als ik een keer een boek wil lezen, dan kan ik gewoon op BookTok kijken. Daar kan ik gewoon verschillende soorten boeken makkelijk vinden.’
Bewust omgaan met TikTok	1	De participant kijkt anders naar de filmpjes; niet alleen tijdverdrijf maar ook educatief.	‘Dat ik meer ga nadenken over de filmpjes die ik zie en niet zo maar door ga scrollen, want dat was heel erg het ritme: je ziet een filmpje, je liket het of niet en je scrolt door. Maar als je er meer over na denkt, kan je er ook iets van leren dat je die filmpjes kijkt. Het is niet alleen tijdverdrijf, maar ook educatief.’
Praten over boeken	2	De participant kan op #BookTok praten over boeken; en dat kan niet met diens omgeving.	‘Gewoon het praten over boeken; dat kan ik nu ook niet altijd doen, omdat er dus een

			heleboel mensen niet lezen in mijn omgeving, dan vind ik het vooral leuk om een keer wel erover te praten.'
--	--	--	---

7.11. Bijlage 11: Persoonlijke interviewvragen

Leerling	Vraag	Open antwoord
B	Na Harry Potter heb je aangegeven dat je <i>The Hate U Give</i> aan het lezen was; lees je alle boeken voor je plezier in je vrije tijd in het Engels? Waarom?	'Engels is gewoon minder cringe, die taal. Ik weet niet. Ik vind de Nederlandse taal gewoon niet zo leuk en Nederlands kan ik al beter dan Engels, dus dan denk ik: waarom niet in het Engels? Dan leer ik ook nog meer van zeg maar.'
C	Lees je liever in Engelse of in Nederlandse boeken in je vrije tijd als het niet van school moet?	'In mijn vrije tijd zou ik ook allebei lezen. En ik lees in het Nederlands, dan vind ik het makkelijker om in het verhaal te zitten. Maar ik lees ook wel in het Engels, omdat ik wel lastig vind, maar dan doe ik het juist omdat ik het wil verbeteren.'
D	Je hebt aangegeven dat je voor je plezier in je vrije tijd in het Engels hebt gelezen. Lees je alleen in het Engels? Waarom?	'Ik vind het leuker. Er zijn veel meer populaire boeken. En in het Nederlands leest het toch wel weer anders, dan sommige uitspraken in Nederlands zelf of dat het vertaald is of niet, dat maakt niet veel. Maar in het Engels is er toch een andere sfeer vind ik dan wel weer.'
E	Je hebt aan het begin een Nederlands boek, <i>Wreed</i> van Mel Wallis de Vries, gelezen en daarna heb je niet meer gelezen, waarom niet?	'Ja dat had ik toen die Nederlands opdracht moest inleveren en toen had ik eigenlijk echt meer voor school gelezen, maar ik vond het wel echt een heel erg leuk boek dat wel. Daarna had ik gewoon een beetje moeite met een boek uitkiezen en ik heb niet echt het initiatief uit mezelf dat ik echt dat initiatief ga nemen om een boek te zoeken.'
F	X	
G	Je hebt aangegeven dat je <i>Blauw water</i> van Simone van der Vlugt hebt	'Was een beetje allebei. Het was voor school, want moest ik een boek lezen,

	gelezen; was dat voor je plezier in je vrije tijd of voor school?	maar ik vond dit wel een leuk boek om te gaan lezen, dus ik heb meer voor mijn vrije tijd gelezen dan voor school.’
H	Je hebt voor je plezier gelezen in je vrije tijd. Lees je in je vrije tijd alleen in het Engels of ook in het Nederlands? Waarom?	‘Alleen in het Engels, want ik vind de boeken daar wat leuker van en ik vind het ook leuk om autobiografieën te lezen en die zijn meestal alleen maar in het Engels.’
I	Je leest best veel in je vrije tijd vóór de BookTokinterventie. Is dat voor je plezier of voor school?	‘Meestal heb ik buiten school af en toe een boek, maar eerst altijd een boek voor school. En nu ben ik alweer een boek aan het lezen, dan wel buiten school want ik heb nog geen specifieke schoolopdracht gekregen.’
J	Heb je <i>PAAZ</i> van Myrthe van der Meer voor school of voor je plezier in je vrije tijd gelezen?	‘Voor school, maar ik ben wel door gaan lezen, dus ik weet niet of het allemaal voor mijn plezier was, maar normaal zou ik er langer over doen en korter lezen en nu heb ik gewoon een uur in mijn bed gezeten en het gelezen, ook omdat dat ik het leuk vond.’
K	-Je hebt aangegeven dat je bijna niet voor je plezier in je vrije tijd leest als je het druk hebt met school. School speelt een rol of jij wel of niet voor je plezier in je vrije tijd leest. Heb je <i>Judas</i> van Astrid Holleeder voor school gelezen? -Wat is het verschil tussen schoollezen en voor je plezier in je vrije tijd lezen? -Lees je liever in het Engels of in het Nederlands?	- ‘Ja ik had hem voor een eerdere opdracht had ik hem al zeg maar gelezen, maar niet helemaal, want ik kon het niet afkrijgen. En toen wilde ik hem eigenlijk nog een keer lezen in de vakantie, maar ja het is gewoon een heel groot en dik boek, dus dan is het heel moeilijk om daar eigenlijk weer aan te beginnen eigenlijk.’ - ‘Ja voor school is verplicht, dus je moet eigenlijk gewoon een boek nu kiezen en dan moet je die gaan lezen en dan is het niet leuk, want het is heel moeilijk om weer een nieuw boek te kiezen. En als ik voor mijn plezier lees, heb ik veel meer rust en dan denk ik ook bij mezelf van: nou ik pak liever mijn boek erbij in plaats van mijn telefoon. En bij school heb ik eigenlijk gewoon van: ja ik heb nu echt geen zin in lezen. Het is verplicht en dat er een

		<p>verplichting achter zit, dat vind ik niet zo leuk.'</p> <p>-'Ja daar ben ik nu een beetje over aan het twifelen. Sommige boeken zijn echt veel leuker in het Engels, bijvoorbeeld die van Colleen Hoover, die vind ik veel leuker in het Engels. Maar andere boeken bijvoorbeeld Judas, met echt meer inhoud, dan lees ik liever in het Nederlands, dan kun je het veel beter begrijpen.'</p>
L	<p>Je zei dat je niet voor je plezier hebt gelezen in je vrije tijd, maar wel voor je boekopdracht. Stel je zou meer tijd hebben van school, zou je dan meer voor je plezier in je vrije tijd lezen?</p>	<p>'Ja dan zou ik waarschijnlijk wel meer voor mijn plezier lezen, want dan heb ik ook gewoon geen druk dat ik heel snel moet lezen.'</p>
M	<p>Je hebt Nederlandse en Engelse boeken gelezen voor je plezier in je vrije tijd. Waarom?</p>	<p>'Meestal lees ik eigenlijk alleen maar boeken van de bibliotheek. Soms koop ik ze ook wel zelf. Alleen dan heeft de bibliotheek soms geen boeken in het Nederlands en dan wil ik hem wel graag lezen en dan lees ik hem toch maar in het Engels, want ik ben ook niet heel goed in Engels, dus ik dacht als ik dat meer ga doen, word ik waarschijnlijk ook wel beter in Engels. Ja dat heeft echt wel geholpen. Ik ben nog steeds geen ster in. Nederlands vind ik nog steeds wel leuker, omdat zeg maar dat begrijp je beter dan in het Engels, maar Engelse boek vind ik ook leuk.'</p>
N	<p>Je naast één keer in <i>It Starts With Us</i> van Colleen Hoover niet meer gelezen. Waarom niet?</p>	<p>'Ja ik had het eigenlijk heel druk met school en dan kijk ik toch liever nog even een aflevering van iets anders dan dat ik ga lezen.'</p>
O	<p>Je leest voor je plezier in je vrije tijd veel in het Engels en in het Nederlands alleen voor school. Wat is voor jou het verschil tussen schoollezen en voor je plezier in je vrije tijd lezen?</p>	<p>'Schoollezen moet meestal op een bepaald niveau zijn. En in je vrije tijd hoeft dat natuurlijk niet. Soms als het op eigen niveau moet zijn dan moet je echt tussen bepaalde boeken kiezen. Dat heb ik nu ook dan met Engelse boek, nu heb ik nog een niveau 4 boek</p>

		en dan kan ik eigenlijk maar uit een paar boeken kiezen. En dat zijn dan niet de niet de boeken die ik zelf zou kiezen nee.'
P	Je hebt een boek voor de lijst gelezen, <i>Het Diner</i> van Herman Koch, maar die vond je ook wel leuk. Lees je dit voor school of voor je plezier in je vrije tijd?	'Nee, dat denk ik niet zo snel, want het is leesniveau 3 volgens mij en mijn docent zei tegen mij dat ik niveau 3 of hoger moet lezen, dus daarom ben ik echt naar dat soort niveaus gaan kijken, want ik heb ook een paar boeken gevraagd of ik deze zou mogen lezen voor de lijst, maar dat was allemaal één of twee dus.'
Q	Je hebt aangegeven in het begin dat een Engels boek hebt gelezen. Lees je in je vrije tijd alleen in Engelse boeken?	'Nee dat niet. Ja omdat ik voor Engels nu even veel voor mijn leeslijst moet doen dus dan, maar ik vind het vaak wel leuk. Ik vind het ook nooit heel erg om te lezen en Nederlandse boeken zijn ook eigenlijk wel leuk.'
R	Je hebt aangegeven voor je plezier in je vrije tijd in het Engels gelezen te hebben. lees je ook in het Nederlands? Waarom wel of niet?	'Ik wil het wel doen, maar ik doe het nu niet nee. In het Engels heb ik gewoon veel meer keuze.'
S	-Je hebt <i>Muidhond</i> gelezen. Was dat voor school? -Wat is het verschil tussen schoollezen en voor je plezier in je vrije tijd lezen volgens jou?	- 'Ja die was voor school, maar dat is dus het boek waar ik echt niet ver in ben gekomen.' - 'Nou voor school zit er meestal een deadline aan en dat vind ik zo stom. Ik wil gewoon kunnen lezen wanneer ik daar zelf zin in heb en voor mij is dat meestal dus in vakantietijd, want dan heb ik gewoon wat meer tijd. Maar ja, dan zit je in de zomervakantie. En als je voor school moet lezen, dan moet je na school lezen of dat soort dingen. En soms voor school krijg je boeken op de lijst en dan denk ik van: ja, is dit het nou? Ja dan vind ik een boek niet interessant en heb ik ook geen zin meer om te lezen, maar dan 'moet' je lezen. Dat is een beetje het verschil.'
T	Je gebruikt naast Nederlandse #BoekTok ook veel Engelse	'Engels komt wel merendeel op mijn For You-page, want het is allemaal

	#BookTok. Wat is het verschil en welke vind je het leukst?	merendeels vertaald ook dan dat ik zou gaan lezen. Dus in het Engels, ja merendeel van BookTok is ook in het Engels. Dus daar kom ik gewoon veel meer van tegen en fantasy is over het algemeen in de Nederlandse literatuur niet zo erg veel te vinden. En ook voor jongeren is er ook niet altijd dingen te vinden in de Nederlandse literatuur, dus daar merk ik vooral het verschil eigenlijk.'
U	Je hebt aangegeven dat je bent begonnen in een boek, maar daar nog steeds mee bezig bent. Wat is de oorzaak daarvan?	'Te veel tijd die ik moet besteden aan school, met de PTA-week. Dus dan heb ik hele avonden gependeed aan leren en dan schiet lezen er even bij in. En dat vind ik oprecht jammer, want ik vind lezen heel leuk, maar het paste gewoon even niet in mijn planning.'
V	Je hebt aangegeven dat het boek <i>Playground</i> je leuk leek; vind je het leuk om in je vrije tijd dan Engelse boeken te lezen?	'Ja als het boek niet in het Nederlands verkrijgbaar is, dan zou ik hem best in het Engels lezen, maar als hij in het Nederlands verkrijgbaar is, dan koop ik hem wel eerder in het Nederlands. Dat is makkelijk vind ik.'
W	-Je hebt in de herfstvakantie gelezen in een Engels boek voor school. Wat is voor jou het verschil tussen schoollezen en voor je plezier in je vrije tijd lezen? -Maar wanneer je voor je plezier in je vrije tijd leest, lees je dan in het Engels of Nederlands?	- 'Ja voor mijn plezier dan pak ik wel sneller mijn boek erbij, omdat ik het boek dan echt zelf heb uitgekozen, dus dan vind ik het ook leuk zeg maar om te lezen. En voor Engels was dan ook voor zo'n literatuurlijst, dus daar mocht ik wel kiezen, maar het was niet dat ik het boek zeg maar, ja ik moest wat kiezen, dus daarom had ik het gelezen, dus ik kwam er ook niet echt ver in omdat ik het ook niet echt geweldig vond.' - 'Nederlands, maar omdat het moest in het Engels. Ik lees eigenlijk alleen maar Nederlandse boeken.'